

בצילא דמהימנותא

בְּקוּדֵשׁ פְּנִימָה • דְּבְרֵי תוֹרָה • שִׁיחוֹת קוּדֵשׁ

פּר' אַחוּ"ק • כַּד נִיסָן - ו' אֵייר
תַּשְׁפ"ג • שְׁנָה כ"ג • גְּלִיּוֹן כּו (תַּתְּשַׁע"ח)

מלשכת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א התפרסם השבוע כדלהלן:

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ישהה בשבועות הקרובים בקיסריה

מס' פקס: 077-4704979

מס' הטל' בקיסריה: 04-6361787

מספרי הטלפונים של המשמשים בקודש:

המשב"ק הרב אברהם דוד שכטר: 053/3104260

המשב"ק הרב אברהם דייטש: 053/3104100

דהים סירב לקרוע עצמו בפני בני כדאי במדרש, והרי מראשית כזאת הותנה עמו על כך כאמו"ל (ב"ר פ"ה, ה) עה"פ וישב הים לאיתנו לתנאו שתנאי התנה הקב"ה עם הים ליקרע לפני בני ישראל בצאתם ממצרים, אלא דהים טען דהתנאי היה רק כי כאשר יהיו ד' מאות שנה בשיעבוד יבקע להם, ועתה עדיין לא השלימו שנות הגלות שנגזר עליהם. אלא דכבר תירצו קמאי דשפיר נשלם זמן הגזירה ע"י קושי השעבוד ועבודת הפרך בעינוי גדול, עיין פרשת דרכים (דרוש חמישי) דכובד העבודה דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, כל זה לא היה בכלל גזירת ה' של ועבדום ועינו אותם ת' שנה לכן כובד זה של עבודה שעשו בהם באותם השנים נחשב כאלו נשתעבדו בהם ד' מאות שנה, והביא מ"ש מהר"ש יפה (בעל הי"ת) במ"ד במדרש (שמו"ר פט"ו ס"א) קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, אמרו ישראל רבון העולם ת' שנה אמרת לנו להשתעבד ועדיין לא שלמו, אמר להם כבר שלמו

שב"ק פ' שמיני כ"ד ניסן - שבת מברכים חודש אייר' קבלת שבת ותפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' מרדכי מאיר שטמר יו"ר מכון תפלה ישרה פעיה"ק.

בשוה"ט היה החלה עם צורת מפתח כנהוג (החלה חרוט עליה עם מפתח, וכן הביאו חלה אחד בצורת מפתח, ופרס מרן שליט"א מב' החלות). כן הגישו מצה במאכל המרק. בזמירות התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' משה יהודה פולק מפעיה"ק, מה ידידות - הרה"ח ר' אליעזר קניג מביתר עילית.

בברהמ"ז על הכוס התכבד - חדב"נ הגה"צ גאב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א. אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הר"ר ישראל פולק מפעיה"ק (בה"ר יוסף מפעיה"ק, וחה"ר אליהו יוסף שפיצר מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה ע"ד המדרש פליאה (הובא כמשען המים בפרשתן בשם ס' עיר דוד) בשעה שבאו שני פולסין דנורא בחוטמיהן של נדב ואביהוא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה מפני מה קרעת להם את הים, השיבו שרפי הקודש השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, ופלאי.

ואפ"ל בדרך דרוש, עפי"מ דכתבו המפו' דמה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לפרש דברי רש"י עה"פ ועשה לו כתונת פסים, פסים לשון כלי מילת כמו כרפס ותכלת וכמו כתונת פסים דתמר ואמנון, דרמו בזה דהכתונת פסים היה איפור של כה"ג עי"ש, וזה היה עיקר מענת השבטים על שניטלה הכהונה מראובן וניתנה ליוסף, וראה בכסף נבחר (פר' וישב) שעל כן כשמצאו השבטים את יוסף תחילה הפשיטו ממנו את כתונת הפסים, לרמוז כי בגדי כהונה יש ביניהם כלאים שאין היתר ללבשם למי שאין מצווה בהם, והמוצא כלאים בבגדו פושטו אפי' בשוק, עי"ש.

וי"ל דנחלקו בדבר הלכה, דהשבטים סברו דכהני שלוחי דידן נינהו, ולא יתכן שיוסף ישרת בכהונה בלי הסכמתם, כעין דקי"ל בשו"ע (או"ח סי' נ"ג ס"ד) דהשליח ציבור צריך שיהא מרוצה לעם, ועי"ע ברמ"א (סי' תקפ"א ס"א) דהש"ץ צריך להיות מרוצה לקהל ואם מתפלל בחזקה אין עונין אחריו אמן עי"ש, וה"נ כיון דכהני שלוחי דידן נינהו כל זמן שאינם מסכימין לכהונתו אינו יכול לשמש כשליחם, (וזה כעין שכ' בבנין אריאל, מדרש יהונתן, ויש"מ פר' קרח, דבמענה זו עירער קרח על כהונת אהרן דאמר דכהני שלוחי דידן וא"א בלי הסכמתם עי"ש).

וביותר י"ל עפמ"ש בתשו' מהר"ם מינץ (הובא באל"י רבה סי' נ"ג, ובמ"ב שם), דיזהר החזן אם יש איזה ריב וקטטה בין שני בע"ב שיהא בשוא"ת הן בדבור הן במעשה הן בגלוי הן בסתר עי"ש. ועל כן טענו השבטים דכיון שנתעבר יוסף על ריב לא לו במה שמזולזין בבני השפחות, א"כ שוב אינו מרוצה להם ואינם מסכימין לשליחותו. אבל יעקב סבר דכהני שלוחי דרחמנא נינהו ועל כן אין צריך להסכמתם ובכוחו למנות את יוסף לכהן מדעתו דעת עליון, כי יעקב נקרא א"ל (מגילה דף י"ח ע"א), ובכוחו נתקדש יוסף מן השמים וראוי לשמש בכהונה כשלוחא דשמיא.

גודע קו' הפנים מאירות (שו"ת ח"ב סי' קט"ז) בהא

שנא' כי הנה הסתיו עבר, דאע"פ דלפי האמת לא שלמו הקב"ה רחם עליהם מפני צערם וכבוד העבודה ודלג על הקץ, וז"ש כי הנה הסתיו עבר כי להיות השעבוד קשה כסתיו הספיק להם הזמן שעבר, עי"ש, עכ"ד.

אכן בגמ' שבת (דף י' ע"ב) אי' דבשביל משקל שני סלעים כלי מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, ובתוס' (ד"ה ה"ג) כתבו דאע"ג דבלא"ה נגזר ועבדום וענו אותם וגו', שמא לא היה נגזר עליהם עינוי כ"כ אלא עי"ז וכו' עי"ש, הרי דקושי השעבוד נגזר בגין מכירת יוסף, וא"כ לא היה בכך להשלים את מנין השנים.

נמצא דאם השבטים צדקו בטענתם על יוסף ובדין דנו אותו, ולא הוצרכו לקושי השעבוד לכפר על מכירתו, שפיר י"ל דנשלם הזמן עי"י קושי השעבוד, אבל אם יוסף צדק בשיטתו א"כ מכירתו נחשב לחטא אשר בגין כך נגזר קושי השיעבוד, א"כ עדיין לא נשלם הזמן.

והנה במה שדנו השבטים את יוסף, כתבו המפוי' במאה"כ (בראשית לו, ג-ד) וישראל אהב את יוסף מכל בניו וגו' ועשה לו כתונת פסים, ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום, דודאי לא יתכן שעלתה על דעתם איזה קנאה גשמית ח"ו, אלא דכיון שעד שלא נבנה המשכן היתה עבודה בבכורות, ויעקב שזכה בבכורה כשקנאה מעשיו מסרה ליוסף, ולכן הלבישו כתונת פסים בגד כהונה, עיין פלח הרימון (אופן י') דכתונת הפסים שעשה יעקב ליוסף היו מבגדי כהונה, וכ"ה בידי משה על המדרש (ב"ר פ"ד, מז) בשם הזוה"ק שיוסף לבש ד' בגדים כנגד ד' בגדי כהונה, (בתורה שלמה בפר' וישב פל"ז את ק"מ, העיר שלא נמצא כן בזוה"ק, וציין למ"ש בכלי יקר עי"ש).

וראה במעגלי צדק (פר' וישב) שהמתיק עפי"ז

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצבה.

בעת ההיא, עי"ש.

אלא דלפימ"ד בגמ' שבת (דף פ"ה ע"א) עה"פ ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית וכו', אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא, ופרש"י שאם יזמינם לדין וכו' יש להם תשובה שקיבלוה באונס, ובכך אין מקום להעניש על אותו מעשה דאע"ג דע"ז הוא מז' מצוות ב"נ, מ"מ כיון דלא עשו אלא בשיתוף כמ"ש הגמ' אלמלא וי"ו שבוהעלוך וכו' (סנהדרין דף ס"ג ע"א), ולכמה שיטות ב"נ לא נצטוו על השיתוף (עיין רמ"א אור"ח סי' קנ"ו), נמצא דאם איתא להאי מודעא לא היה חטא כלל.

אולם דדב"ז דמודעא רבה לאורייתא לאו מילתא דפשיטא הוא, דהנה המלבי"ם בארץ חמדה (פר' יתרו) כתב לבאר דברי המד"ר שם בפסוק אנכי ה' אלוקיך, הה"ד רעך ורע אביך אל תעזוב, ותו"ד דהך דמודעא רבא לאורייתא אינו אלא אמתלא ומליצה טובה, דמצד הדין שפיר אהני קבלתם, דהרי קי"ל כהך דאי' בב"ב (דף מ"ח ע"א) א"ר הונא תליוהו זובין זביניה זביני, מ"ט כל דמזבין אינש אי לאו דאנים לא הוה מזבין ואפ"ה זביניה זביני, ומייתי ראייה לרב הונא מדתניא יקריב אותו מלמד שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני. ומעתה הרי במתן תורה הובטח לבני ישראל שכרם בעוה"ז ובעוה"ב, וא"כ הו"ל כתליוהו זובין דמהני אפי' בכפיה.

אלא דבתוס' שם (ד"ה אילימא) הקשו ע"ז, וא"ת אי מהכא גמר אפילו תליוהו ויהיב נמי מתנה הוי וכו', ובסוף דבריהם הביאו מה דתירץ הר"י דכל דבר שהוא מחויב לעשות הוי כמו מכר, לכך כיון דמחויב להביא קרבנו הו"ל כתליוהו זובין, משא"כ בכפיה שלא כדן הוה כמו תליוהו ויהיב דלא הויא מתנה, עי"ש, ולפי"ז י"ל דקבלת התורה הוי כמו תליוהו ויהיב, שהרי לא היו מחויבים תחילה רק בז' מצוות, ולא היה עליהם חובה לקבל התורה, לכן שפיר איתא לטענת אונס ומודעא רבא לאורייתא. אמנם לפי מה דקי"ל ביו"ד (סי' רי"ד) דמצוה

דאיבעי' ליה לגמ' בנדרים (דף ל"ה ע"ב) אי כהני שלוחי דידן או שלוחא דרחמנא, דהיאך ס"ד שיהיו שלוחי דידן הרי אמרינן בחולין (דף י"ג ע"ב) איש איש לרבות העכו"ם שנודרים נדרים ונדרות כישראל, והרי כלל הוא דאין שליחות לעכו"ם והיכי מצי כהני למהווי שלוחי דעכו"ם, וא"כ נפשוט מינה דכהני שלוחי דרחמנא נינהו, עי"ש.

והצל"ח בחולין (דף כ"ב ע"ב) תירץ בזה דכל האיבעי' אי כהני שלוחי דידן נוגע רק לענין קרבנות דישראל, שמחויב להביא קרבנות חובה וגם בנדר חייב לקיים נדרו, וכשמסר קרבנותיו לכהן יצא יד"ח מדין שלוחו של אדם כמותו, לכך מיבעי ליה להש"ם אי כהני שלוחי דרחמנא ובעל הקרבן יצא יד"ח תיכף כשמסר הקרבן ליד הכהן דיד כהן כיד גבוה, או דילמא כהני שלוחי דידן הוי ורק בשעה שהכהן מקריב אז יצא יד"ח מטעם שלוחו של אדם כמותו, וספק זו שייך רק בישראל, משא"כ בעכו"ם דליכא ביה חיובא כלל לקיים נדרו, דהרי אין עליו ציווי דבל יחל, וממילא דאין צריך שיעשה הכהן בשליחותו, ורק בישראל שחייב להביא קרבנו מיבעי' ליה, ולא בעכו"ם שאינו חייב לקיים נדרו ולא עושה הכהן בשליחותו, בזה לא מיבעי' ליה כלל, לכך לא פשטינן מידי מהא דכהנים מקריבים קרבנות עכו"ם, עכתו"ד.

נמצא לפי"ז דאי נימא דב"נ אינו מוזהר בכל יחל שפיר י"ל דכהני שלוחי דידן נינהו, ולא קשה קו' הפנים מאירות מהא דעכו"ם נודרין נונ"ד כישראל, כיון דקרבן עכו"ם אין צריך שליחות דאינו מחויב לקיים נדרו, אבל אם ב"נ מוזהרים על כל יחל אין לתרץ כנ"ל, וע"כ מוכח מהא דעכו"ם נודרים נדונ"ד דכהני שלוחי דרחמנא נינהו.

והנה נודע שנדב ואביהוא מתו בגין חטא העגל, כמ"ש רש"י בפרשתן (י, יב) עה"פ וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים, הנותרים מן המיתה מלמד שאף עליהם נקנסה מיתה על עון העגל ותפלתו של משה בטלה מחצה, וכ"ה ברש"י (פר' עקב) עה"פ (מ, כ) ובאהרן התאנף ה' מאוד להשמידו ואתפלל גם בעד אהרן

בהדיא, הא מכלל הן אתה שומע לאו כדררשינן מכל עץ הגן אכל תאכל ולא גול, ודבק באשתו ולא באשת חברו, אלא י"ל דהאי קום עשה הוא, דמאיש איש מרבינן שהעכו"ם נודרים נדונ"ד כישראל, ואם נדר מחוסר אבר אמרינן ליה קום והבא קרבן שלם, וקום ועשה לא קחשיב.

והגרע"א בגליון הש"ס הקשה דצ"ע למה אומרים לו הבא קרבן שלם, וכי מחוייב הוא בכך להביא קרבן שלם, אף בנדר ואמר הרי עלי אינו מחוייב להביא דאין ב"נ מצווה על לאו דלא יחל ועל מוצא שפתיך, רק דברוצה להביא מחוסר אבר אמרינן לו אל תביא, אבל להביא אחרת מנלן, הרי דנקט הגרע"א בפשיטות דאין ב"נ מצווה בכל יחל, והמל"מ (הל' מלכים פ"י ה"ז ד"ה ודע) הוכיח מדברי התוס' דידן דס"ל דגם ב"נ מצווה על כל יחל ותמה על דבריהם דמנלן, והאריך טובא בהאי ענינא, ושוב הביא שמצא דאיפלוגי בזה בירושלמי (פרק בתרא דנויר ה"א), עי"ש.

עכ"פ נמצא לפי"ז דאי שייך כל יחל בב"נ כבר היו בנ"י מחוייבים לקיים התורה מצד קבלת אבות, וא"כ הכפיה היתה על דבר שהיו חייבים דהו"ל כתלוהו וזבין דחל הקנין, וליכא מודעא על קבלת התורה, ודו"ק.

מעתה מובן התחלת דברי המדרש דבשעה שמתו נדב ואביהוא סברו מלה"ש דמתו בגין חטא אהרן באותו מעשה במדבר, והיינו משום דלא היה שייך מודעא על קבלת התורה דהו"ל בכלל תלויהו וזבין כיון דכפו אותם על מה שהיו מחוייבים מכבר מדין קבלת אבות, ומוכח דגם ב"נ מצווה על כל יחל, לפי"ז אין לתרץ כמ"ש הצ"ח דהא דעכו"ם מביאים נדונ"ד היינו משום דבדידהו אין הכהן צריך לעשות בשליחותו כי אין חייבים לקיים הנדר דאינם מצווים על כל יחל, שהרי כאמור ממיתת נדב ואביהוא מוכח דגם ב"נ מצווה על כל יחל, ועכצ"ל דכהני שלוהא דרחמנא נינהו. מעתה לא צדקו השבטים במה שדנו את ליוסף למכירה ולכן נענשו בקושי השעבוד, לכך אמרו מלאכי השרת מפני מה קרעת להם את היים, הרי

שקיבלו האבות עליהם ועל זרעם הוי כמו נדר עי"ש, א"כ כיון שאברהם אבינו קיים כל התורה עד שלא ניתנה, וכתוב למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ממילא כבר היה חובה על זרעו לקיים המצוות מכח קבלת האבות, ושוב י"ל דאע"ג שהיה קבלת התורה באונם מ"מ הרי בדבר שמחוייבים הו"ל כתלויהו וזבין דמהני ואין להם טענת אונם, וז"ש המדרש אנכי ה' אלוקיך הה"ד רעך ורע אביך אל תעזוב, דמכח רע אביך היינו קבלת האבות שוב ליכא טענת מודעא, עי"ש ודפח"ח.

וכע"ז כתב בס' נאות יעקב (למהרי"י אלגאזי בדרוש לפסח) בשם הרב המובהק כמוהר"ר יצחק הכהן ומטי בה משמיה דגברא רבא הרב מוהר"ש פרימו, דיש לבטל טענת המודעא על קבלת התורה, מכח הא דכתב הריב"ש ז"ל (סי' מ"ד) דחייבים הבנים לאשר ולקיים כל אשר קבלו וקיימו עליהם אבותם, עי"ש שפי' עד"ז מאה"כ (ויקרא כו, מב) וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, שתמהו דהיאך נכנס מקרא זה לענין התוכחות, אלא דהוא כעין תשובה לאשר יפלא לאמר מה חרי האף הגדול הזה לעונשם על אשר יתנו כתף סוררת לבלתי שמוע אל מצות ה', והלא אנוסים היו על קבלת התורה ואי בעו עבדי ואי בעו לא עבדי, על כן אף הוא ביטל את המעוררין באמור וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, אשר האבות הראשונים שמרו וקיימו מצותיו חוקותיו ותורתיו, לכן שוב חייבים כל בית ישראל משום אל תיטוש תורת אמך, עי"ש.

אלא דרב"ז תליא בכך אי ב"נ מצווה בכל יחל, דרק אי ב"נ מצווה בכל יחל, י"ל דהיו מחוייבים בקיום התורה מצד קבלת האבות. ופליגי בכך קמאי דהתוס' במסכת ע"ז (דף ה' ע"ב, ד"ה מגין) בהא דא"ר אלעזר מגין למחוסר אבר שאסור לב"נ דכתיב ומכל החי וכו', הקשו וז"ל ותימה מ"ט לא חשיב ליה בהדי ז' מצות שנצטוו ויתחייבו עליו מיתה, ואין לומר משום דאזהרתיה לא כתיבא

צדק הים בטענתו שלא השלימו את שנות הגזירה ואינו צריך ליקרע להם, ודו"ק.

*

עד"ז י"ל עוד באו"א, בהקדם מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה (הובא ביציב פתגם פר' בשלח) בהא מילתא אם ב"נ מצווים על כל יחל, דיש להביא ראיה דאינם מצווים על השבועה מקרא שנאמר (ויקרא ה, ד) לכל אשר יבטא האדם בשבועה, וכיון דאתם קרויים אדם ולא אוה"ע ממילא שמעינן דעכו"ם אינם בכלל שבועות ונדירים, אלא דדב"ז דווקא אליבא דרבי שמעון דאית ליה (יבמות דף ס"א ע"א) אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם, אבל לרבי מאיר דפליג עליה (עי' סנהדרין דף נ"ט ע"א וברש"י שם) דגם עכו"ם בכלל אדם, ממילא שפיר י"ל שגם הם מוזהרים בכל יחל ומצווים על השבועה והנדר.

והנה ביומא (דף פ"ה ע"א) וכבר היה ר' ישמעאל ור"ע וראב"ע מהלכין בדרך ולוי הסדר ור' ישמעאל בנו של ראב"ע מהלכין אחריהן, נשאלה שאלה זו בפניהם מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת, נענה ר' ישמעאל ואמר אם במחתרת וכו', נענה ר"ע ואמר וכי יזיד איש וכו', נענה ראב"ע ואמר ומה מילה וכו', א"ר יהודה אמר שמואל אי הוואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו וחי בהם ולא שימות בהם, אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל דלית ליה פירכא וכו' אשכחן ודאי ספק מנלן, ונתחבטו המפו' מפני מה לא ניח"ל לכל הנך תנאי בהאי דרשה דשמואל דכתיב וחי בהם דהוא כמבואר מעצמו.

ואמרתי מכבר עפי"מ שהקשה בפרדס דוד (הפטורת פר' בלק) במ"ד רבא דלשמואל לית ליה פירכא, דהרי גם לשמואל קשיא מנ"ל לדרוש ולא שימות בהם, הרי יל"פ כמ"ש רש"י בחומש שם וחי בהם לעוה"ב שאם תאמר בעוה"ז והלא סופו הוא מת, א"כ י"ל דאדרבה הכי קאמר קרא שיקיים המצוות אפי' במס"נ כי בכך יזכה לעוה"ב שהם חיים הנצחיים, וכתב שם די"ל דהך דרשא תליא בפלוגתת ר"מ ור"ש אי עכו"ם בכלל אדם,

דאליבא דר"מ בסנהדרין שם דהאי קרא דאשר יעשה אותם האדם וחי בהם כולל נמי עכו"ם לא יתכן לפרש כפרש"י דוחי בהם קאי על עוה"ב שהרי בירושלמי (הובא בתוס' בע"ז דף י' ע"א, ד"ה ווי לה לאילפא, וכ"ה בסנהדרין דף ק"ה ע"א לחד מ"ה, ובתוספתא שם פי"ג ה"א דס"ל לר"א עי"ש) דעכו"ם אין להם חלק לעוה"ב, וא"כ מוכרח דקאי על חי עוה"ז, ושפיר ילפינן מינה לפיקו"נ דוחי בהם ולא שימות בהם, אמנם רש"י בפירוש החומש קאי אליבא דר"ש דהאי קרא אינו כולל עכו"ם וא"כ שפיר אפשר לפרש וחי בהם לעוה"ב, ולדידיה לא ילפינן מכאן לפיקו"נ עי"ש, היוצלמ"ז דהא דדרשינן וחי בהם ולא שימות בהם משום דא"א לפרש וחי בהם לעוה"ב משום דאדם כולל גם גוי וכו"מ, וממילא מבואר די"ל דהיינו טעמא דכל הנך תנאי דלא ניחא להו ללמוד מוחי בהם משום דס"ל דיל"פ דקרא קאי על עוה"ב, ודו"ק.

ואולם הרי רבא פריך עלה דלכולהו אית להו פירכא דא"כ ספק מנין, והיאך ילפינן פיקו"נ משאר קראי, וכבר ביאר בזה הגה"ק הרמ"ד מהורנסטייפל זצ"ל בעמק החכמה (דרוש לשבועות), די"ל דכל הך מילתא דבעינן קרא מיוחד לענין ספק פיקו"נ קאי רק למ"ד דספד"א מה"ת לחומרא לכך בעינן קרא דשרי לחלל שבת גם בספק, משא"כ א"נ דספד"א מה"ת לקולא לא בעינן קרא לספק פיקו"נ דהרי בלא"ה כל ספיקא לקולא, ואע"ג דבאיקבע איסורא אזלינן לחומרא י"ל דלמ"ד דשבת הותרה אצל פיקו"נ א"כ כאשר חולה בפנינו הו"ל החילול שבת היתר גמור ולא הוי בגדר איקבע איסורא כיון דהתורה התירה את השבת אצל חולה, וממילא דגם בספק חולה מותר כבכל הספיקות, ועפי"ז א"ש די"ל דהני תנאי דילפי לפיקו"נ משאר לימודים ס"ל דספיד"א מה"ת לקולא וס"ל דשבת הותרה אצל פיקו"נ ולא איצטרך קרא לספק עי"ש ודו"ק, (וכבר קדמו בפרדס דוד פר' מצורע, ועי' שו"ת דברי יציב ח"ז סי' ל"ה).

נודע מ"ש המפו' דיצאו ממצרים קודם שנשלם ד' מאות שנים כיון שגזירת הגלות התחיל מלידת

במדבר, דלא היה שייך מודעא על קבלת התורה דהרי הו"ל בכלל תליוהו וזבין כיון דכפו אותם על מה שהיו מחויבים מכבר מדין קבלת אבות, והיינו דגם ב"נ מצווה על כל יחל וכנ"ל, והיינו דמ"ש לכל אשר יבטא האדם בשבועה כולל גם ב"נ דהו"ל בכלל אדם, ומוכח לה מהא דכתיב אלה הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, דילפינן מינה לפיקו"נ, משום דלא יתכן לפרש וחי בהם לעוה"ב כיון דהפסוק כולל ב"נ דהם בכלל אדם וכנ"ל, ואין לומר דאדם אינו כולל נכרי ומ"ש וחי בהם קאי על עוה"ב והך דפיקו"נ ילפינן לה משאר קראי, דזה אינו דהרי לכולהו אית להו פירכא אשכחן ודאי ספק מנין, דהרי בכה"ת ספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא כדילפינן מאשם תלוי דאפי' בחתיכה אחת מחויב בקרבן כדכתיב מצות ויאלמ"ם.

ומעתה דאזלינן בתר המסורת לא דרשינן א"ת מורשה אלא מאורסה, ומוכח מהאי קרא דמורשה היינו מורישינן ויורשינן, והיינו דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, ולפי"ז לא יתכן לחשוב שנות הגלות מלידת יצחק דהרי לא היו בארץ לא להם, לכך אמרו מלאכי השרת מפני מה קרעת להם את הים, הרי צדק הים בטענתו שלא השלימו את שנות הגזירה ולא הוצרך לקרוע להם, ודו"ק.

*

ושלישי בקודש י"ל, דהנה הרמב"ן בפר' תולדות עה"פ (כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו', כתב כי האבות קיימו המצוות רק באר"י, ולכן כדי שיעקב לא ייכנס לאר"י באיסור ב' אחיות מתה רחל בטרם כניסתו לארץ. וכ"ה ברמב"ן פר' אחרי (ית, כח ד"ה וזו היא) וז"ל והשם לו לבדו נתכנו עלילות שמתה רחל בדרך בתחילת בואם בארץ, כי בזכותה לא מתה בחו"ל ובזכותו לא ישב בארץ עם שתי אחיות, והיא היתה הנשאת באיסור האחווה עכ"ד, ובפר' ויחי (עה"פ ואני נבואי מפדן וגו') הוסיף הרמב"ן לבאר דמה"ט לא קברה בארץ כנען בקבורת אבותיו, וז"ל אבל הכוונה ליעקב שלא הולך אותה למערה כדי שלא יקבור שם שתי אחיות כי יבוש מאבותיו, ולאה היא

יצחק, דמשעה שנולד יצחק היה ראוי ליקרא כי גר יהיה זרעך (עי' רש"י בראשית טו, יג), וכמ"ד במדרש שוח"ט (תהילים י"ח) א"ר שמואל לפי שהיה הקב"ה מפתה את משה כל שבעת ימי הסנה שילך בשליחותו וכו' ואמר להקב"ה רבון העולם כבר חשבתי מה שאמרת לאברהם אבינו בין הבתרים ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ועדיין לא נשלמו, ולא עשו שם אלא מאתים ועשר, א"ל הקב"ה לא כמו שאתה מחשב לעצמך, שמיום שנולד יצחק הקדמתי להם הקץ ודלגתי אותו, וכן הוא אומר (שיה"ש ב, ח) מדלג על ההרים וגו' וכבר נשלם עי"ש.

אלא הנה ניחא דווקא אם אר"י עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, דאז שפיר קרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, משא"כ אם אר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו ליכא למימר שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות דהרי היו בארצם שלהם.

הבאנו כמ"פ מ"ש בבגדי אהרן (פר' בראשית) בהא דאמרינן בב"ב (דף קי"ט ע"ב) דהיא גופה מסתפקא ליה (למשה) אי אר"י מוחזקת לנו מאבותינו או לא, דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם או דילמא מורישינן ואינן יורשינן, והקשה בצדה לדרך דהא מוכח דמורשה היינו מורישינן ויורשינן דהרי כתיב תורה צוה לנו משה מורשה והתם וודאי דמורישינן ויורשינן, ותירץ בבגדי אהרן דאין להוכיח מהתם דהך מורשה בעינן לה לדרוש אל תקרי מורשה אלא מאורסה (פסחים דף מ"ט ע"ב), אלא דהאי דרשה ניחא רק אי נימא דיש אם למקרא ושפיר דרשינן אל תקרי מורשה אלא מאורסה, אבל אי יש אם למסורת ליכא למידרש אל תקרי וכו' דהרי כתיב מורשה, ועפי"ז כתב במשען המים (פר' אמור) דאי אמרינן דיש אם למסורת מוכרח דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, משא"כ אי יש אם למקרא שפיר י"ל דאר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו.

על כן בשעה שמתו נדב ואביהוא וסברו מלה"ש דמתו בגין חטא אהרן באותו מעשה

הנשאת לו ראשונה בהיתר עכ"ל.

ואולם במדרש (ויק"ר פל"ז ס"א) מבואר טעם אחר על מיתת רחל, דאי' שם עה"פ איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' הה"ד (קהלת ה') טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם וכו', ורבנן אמרי כל מי שנודר ומשהה נדרו קובר את אשתו הה"ד ואני כבואי מפרץ מתה עלי רחל, הרי שמיתת רחל נגרמה בעון שיעקב איחר לקיים את נדרו.

וי"ל בביאור הפלוגתא בטעם שמתה רחל, הנודע מה שדנו קמאי לגבי האבות קודם מתן תורה אם היה להם דין ב"נ או דכבר היה דינם כישראל. והנה פשוט הדבר דמ"ש הרמב"ן דהאבות קיימו את התורה רק בהיותם באר"י, ניהא רק א"נ דהאבות לא היה להם דין ישראל ולא נצטוו כלל על מצוות התורה, דלפי"ז שפיר י"ל דבאר"י החמירו על עצמם לקיים כל המצוות, אבל א"נ דהאבות שבחרו ללכת בדרך וכמו שנאמר באברהם אבינו (בראשית יח, יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו את דרך ה' וגו', כבר היה דינם כישראל, אין מקום לחלק בין אר"י לחו"ל דנימא דרק באר"י קיימו התורה.

מעתה י"ל דהמדרש ס"ל דהאבות היה דינם כישראל, ועכצ"ל דהא דלקח יעקב ב' אחיות משום דהותרו לו שתיהן אי משום דגירין וגר שנתגייר וכו' או שהיו אחיות רק מן האב, או מטעמים אחרים כמו שהאריכו בזה המפוי, וא"כ לא שייך לומר דרחל מתה כדי שלא ייכנס באיסור באיסור ב' אחיות, לכך נתנו טעם למיתתה משום שהשהה את נדרו, אבל הרמב"ן אזיל כשיטת הסוברים דהאבות עד מתן תורה לא היה דינם כישראל, ובכ"ן י"ל דרק באר"י החמירו לקיים את התורה ומהי"ט מתה רחל כדי שלא ייכנס לארץ באיסור ב' אחיות, ודו"ק.

נודע מש"כ הפר"ד (דיוש א') דהך אם אר"י היתה מוחזקת לאבותינו תליא בכך אם היה לאבות דין ישראל או ב"נ, דא"ה להם דין ב"נ לא זכה אברהם באר"י במה שהלך בה לקנותה בחזקה (עי' ב"ב דף ק' ע"א), שהרי פסק הרמב"ם (פ"א מהל' זכיה ה"ד) דב"נ אינו קונה בחזקה, ורק א"נ דהאבות

יצאו מכלל ב"נ להיות בגדר ישראל, או אז קנה אברהם את הארץ בקנין חזקה עי"ש.

על כן כאשר מתו נדב ואביהוא וסברו מלה"ש דמתו בגין חטא אהרן באותו מעשה במדבר, דלא היה שייך מודעא על קבלת התורה דהרי הו"ל בכלל תליוהו וזבין כיון דכפו אותם על מה שבלא"ה כבר היו מחויבים מדין קבלת אבות, והיינו כי אף אי נימא דב"נ אין מצווה בכל יחל, מ"מ האבות כבר היה דינם כישראל וחל קבלתם על זרעם אחריהם, ולפי"ז שפיר קנה אברהם אבינו את הארץ בהליכתו מדין חזקה, מעתה לא יתכן לחשוב שנות הגלות מלידת יצחק דהרי לא היו בארץ לא להם, לכך אמרו מלאכי השרת מפני מה קרעת להם את הים, הרי צדק הים בטענתו שלא השלימו את שנות הגזירה ואינו צריך לקרוע להם, ודו"ק.

ובזה יבואר מה שהשיב הים מפני אלקי יעקב אני בורה, דרמז דמזה שנקרא אלקי יעקב מוכח דיעקב לא חטא לא במה שלקח ב' אחיות, ולא במה שהשהה את נדרו, כי להאבות היה דין ב"נ ובחול"ל לא קיימו את התורה, ומה שמתה רחל היתה מחמת שהגיע לאר"י, ובכ"ן לא קנה אברהם אבינו את הארץ בחזקה, ושפיר נמנו שנות הגלות מלידת יצחק וממילא דנשלם הזמן, לכן וינס, ודו"ק.

*

והשיבו להם שרפי הקודש למלאכי השרת שכל שאלתם יסודה בטעות, כי המה היו סבורים דנדב ואביהוא מתו בגין אותו מעשה, אבל באמת דדב"ז לא נחשב לחטא כלל, שהרי אחז"ל (עבודה זרה דף ד' ע"ב) דלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, ופרש"י כלומר גבורים ושליטים ביצרם היו ולא היה ראוי להתגבר יצרם עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, וממילא דלא נחשב להם כלל לעון. ועל כן העיד הכתוב על אהרן כהנא (מלאכי ב, ו) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות וגו', בשלום ובמישור הלך עמי ורבים השיב מעון, דהנה אי' בילקוט (מלאכי פ"ב,

גם על ע"ז מועיל תשובה, ואין לחשוב פגם על אהרן קדוש ה', וממילא שפיר נקרע להם הים, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (ויקרא י, א-ג) ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה', ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידום אהרן. כל פרשתא דא סתומה היא, וביותר מה שכפל לומר 'וימותו לפני ה', שהרי כבר אמר ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם'.

ובאור החיים הק' ביאר בטעם מיתתם, וזל"ק, וימותו לפני ה' אולי שירמוזו טעם מיתתם, שהוא להפחיד לירא מן המשכן בראותם את אלו שקרבו לפניו ומתו. עוד ירמוז, כי מיתתם היה על מה שקדם מהם לה, על דרך מאמרם ז"ל (ויק"ר כ, י) שמיתתם היה למה שקדם ויחזו את האלוקים וגו', והם הם אצילי בני ישראל. ובאבן עזרא פי' אומרו 'וימותו לפני ה'" כי חשבו שעשו דבר רצוי לפניו. והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע לבאר עוד הרמוז בזה.

ואפ"ל, בהקדם האמור בריש פרשתן (ויקרא מ, ג-ו) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה וגו', ויקחו את אשר צוה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה', ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. והאריכו המפוי' לבאר מה שקרא משה לזקני ישראל, דלא מצינו שאמר להם איזה דבר. גם מה שאמר 'זה הדבר אשר צוה ה'', לא נתפרש מהו הדבר, ומה גם שכבר עשו בני ישראל עד עתה כל אשר נצטוו מפי משה.

ובגמ' מגילה (דף י' ע"ב) אמר רבי לוי ואיתימא רבי יונתן דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת הגדולה כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער, ובהמשך פריך והכתיב ויהי ביום השמיני ותניא אותו היום היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ וכו', ומשני הא מתו נדב ואביהוא, עי"ש, והתורה הק' כפטיש יפוצץ סלע ואתנו המקום לבאר הענין.

רמז תקפ"ח) תורת אמת היתה בפיהו וכו' ורבים השיב מעון שהשיב פושעים לתורה וכו', וזש"ה כי שפתי בהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיו וגו' בשלום ובמישור הלך אתי, אלא דא"כ היאך בא על ידו אותו החטא הרי צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, ע"ז אמר ורבים השיב מעון, דאותו מעשה נתגלגל רק כדי להורות תשובה, ונתגלגל מן השמים כי דייקא אותו צדיק שקירב את ישראל לתשובה יוגרם על ידו אותו מעשה כדי להורות תשובה לדורות. ומעתה לא יתכן שבגין כך מתו נדב ואביהוא.

אלא דכל זה ניחא רק להנך דיעות דמהני תשובה על ע"ז וכנודע האריכות בזה, דלהנך דיעות (עי' כפות תמרים יומא דף פ"ו ע"ב) שאין מועיל תשובה לע"ז, א"א לומר שנתגלגל אותו מעשה להורות דמועיל תשובה שהרי על עון זה גופא לא מהני תשובה.

ובסמיכות חכמים (הקדמה דף כ"ח מדפה"ס טו"ג) ביאר דב"ז אם מועיל תשובה על ג' העבירות החמורות תליא במה דפליגי במד"ר (כ"ר פ"א, ס"ה) ששה דברים קדמו לבריאת העולם, רבי אהבה ברבי זעירא אף התשובה קדמה שנאמר (תהלים צ') בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ואותה השעה תשב אנוש עד דכא וגו'. דאם תשובה קדמה לבריאת העולם גדול כוחה למאוד ומהני על דבר פשע יהיה מה שיהיה, משא"כ אם כח התשובה נתחדש רק לאחר בריאת העולם דאז אין כוחה גדול כ"כ לכפר על עבירות החמורות, עי"ש.

וזה שאמרו שרפי הקודש נדב ואביהוא לא מתו כלל בגין אותו מעשה, וממילא דאין להוכיח מכך דלא אהני מודעא וכו', דהרי כל אותו מעשה נתגלגל עליהם מן השמים כדי להורות תשובה, דשפיר מהני תשובה גם על ע"ז שהרי תשובה קדמה לעולם, וז"ש השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו בקדם, רצ"ל דכבר בטרם בריאת העולם כוננת מאז תרף לחלצם ע"י התשובה, וממילא דמועיל תשובה על כל עון ועל כל פשע, ובגין כך נתגלגל אותו חטא לאהרן כדי להורות תשובה, כי

שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו ועדיין מרקד בינינו, ורק כאשר נתקן עוון שנאת חינום בשלימות ויהיו כל ישראל באחדות הגמור או אז נזכה לגאולה השלימה.

מעתה יבואר דאמר להם משה רבינו ביום השמיני אחר ששימש הוא בשבעת ימי המילואים, וכעת עברה העבודה לאהרן הכהן, ואשר בגין כך עתידה העבודה להיפסק ויחרב בית מקדשנו, לכן קרא גם לזקני ישראל לעורר לבכם שידעו היאך יוכלו לגרום שלא תחרב ביהמ"ק, וז"ש קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה, שהיו לכפר על עון העגל, ומזה ילמדו שאם לא יהיה ביניהם חטא ע"ז לא תמוש השכינה הק' מקרב ישראל.

זאת ועוד ויקרבו 'כל' העדה ויעמדו לפני ה', וברש"י שנעשה גם ועמדו כולם יחד, שהיה מועט מחזיק את המרובה, וז"ל עפ"י מ"ד בגמ' (סנהדרין דף ז' ע"א) כי רחימתין הוה עזיזא אפותיא דספסירא שכיבין, והיינו שהיו אז באחדות כאיש אחד בלב אחד, עד שמקום קמן החזיקם כולם יחד, וע"ז אמר להם משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו אם כך תתנהגו באחדות גמור כפי שאתם עכשיו תזכו תמיד אשר ירא אליכם כבוד ה' שישרה שכינתו ביניכם תמיד ולא תחרב ביהמ"ק, ואף אחר חורבן בית המקדש נזכה על ידי האחדות שיחזור שכינתו אלינו ויגאלנו שנית.

והנה נדב ואביהוא בקדושתם הרגישו כי ניתנה הכהונה לאהרן כאשר עתיד העבודה להפסק ויחרב ביהמ"ק, לכך אמרו אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור, ותמוה והלא אפי' קל שבקלים אינו מדבר כן, ומכ"ש על דודם ואביהם משה רעיא מהימנא ואהרן קדוש ה', אלא שכאשר הבינו שלא תהיה עבודת הכהונה קיימת לעד, כי לסוף ייחרב בית תפארתנו, לא רצו להסכים לכך שלא יהיה עתה עת הגאולה, והכניסו עצמם במסי"נ להחיש את הישועה השלימה (וביותר עפ"י הנודע מ"ד בזה"ק (דף ר"ז ע"א) שאמנם נשמת נדב ואביהוא נתעברו בפנחם שהוא אליהו, אשר הוא אכן יבשר הגאולה לעתיד לבוא). וידוע מצדיקים אשר הכניסו עצמם לכלל סכנה על מנת להחיש קץ פדיון, ושמענו בזה כמה

ויתכן בזה דהנה מצינו במשה שהיה מסרב לילך בשליחותו של מקום להוציא את בני ישראל, ואמר (שמות ד, יג) שלח נא ביד תשלח, ובמד"ר (פר' שמיני פי"א ס"ו, וכ"ה במד"ר שיה"ש פ"א עה"פ צאי לך בעקבי הצאן, ובשו"ט פרק י"ח) אמר רב שמואל בר נחמן כל שבעת ימי הסנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים וכו', וכתבו המפ"י כי מרע"ה ביקש שהשי"ת יגאלם בעצמו ללא שליח ואז יהיו ישראל נושע בה' תשועת עולמים, לכן אמר שלח נא ביד תשלח ובתרגום יונתן ואמר בבכו ברחמין מן קדמך ה' שלח כדון שליחותך ביד פנחם דחמי למשתלחא בסוף יומיא, והיינו שע"י שהקב"ה יגאלם בעצמו יהיה ישועה שלימה וגאולה הנצחית.

ואמנם ממקום בקשתו שם תשובתו, דהנה משה הוא היה איש האלוקים, ואף שאין לנו השגה בזה, אכן כך מצינו שקראתו התורה הק' (דברים לג, א), והיינו שמשה היה כביכול ממש חלק מהשכינה הק', ולכן כל מעשיו היו כמעשה הקב"ה בעצמו שהוא נצחיות לעולמי עד. והנה בפשטות משמע דאילו היה הולך מיד בשליחותו של מקום מיד היה הוא משמש בכהונה, כאמז"ל (זבחים דף ק"א ע"ב) עה"פ ויחר אף ה' במשה, ריב"ק אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם, רשב"י אומר אף זה נאמר בו רושם שנא' הלא אחך הלוי, והלא כהן הוא, אלא ה"ק אני אמרתי אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לוי, עי"ש, הרי דמשום שסירב משה רבינו ע"ה ללכת למצרים ניטלה ממנו הכהונה.

נמצא דאילו היה משה רבינו משמש בכהונה לא היתה פוסקת העבודה במקדש כלל וכלל, ע"ד שאמרו (סוטה דף ט' ע"א) דבמעשה ידי של משה לא שלטו שונאיהם עי"ש, וכשם שבמשכן שהוקם על ידו לא שלטו, כמו כן אילו היה הוא משמש בכהונה לא היתה עבודת הכהונה פוסקת. נמצא שעל ידי סירובו הביא וגרם שתעבור הכהונה לאהרן אחיו, וממילא שוב יכלה העבודה להיפסק בחורבן בית אלוקינו.

והנה אחז"ל דבית ראשון חרב בגין חטא עבודה זרה, ובית שני שהיה בו תורה עבודה וכו' מפני מה חרב מפני עון שנאת חינום (יומא דף ט' ע"ב), והיא

אשר נ"י בן הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, חמישי - הבעל קורא הר"ר מאיר לצטר מפעיה"ק (ב"ר ישראל מפעיה"ק, - קריאת השם), שישי - מרן שליט"א, [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבת להר"ר יואל צבי קניג מקרית צאנז טבריה (ב"ר אליעזר מביתר, וח"ר שמעיה רייכמן מפעיה"ק), ולהר"ר חיים אלעזר שטרובל מפעיה"ק (ב"ר יהודה ז"ל, וחתן להבחל"ח ר' שרגא ליפשיץ מפעיה"ק)], שביעי - הרה"ח ר' שלמה הרבסט מפעיה"ק, אחרון - חדב"נ הגה"צ גאב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א, מפטיר - הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק מראשי גבאי המעמדות, הגבה - הרה"ח ר' ישראל לצטר מפעיה"ק, גלילה - הרב יוסף פולק מפעיה"ק. ובירכו החודש אייר.

התורה בשוה"ט בעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (ויקרא ט, א-ב) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל, ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת וגו'. באוה"ח הק' הביא מהילקוט (תו"כ ריש פרשתן, ה"ו) וז"ל, אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם ותהיו כולכם ביראה אחת, ובעצה אחת, לשרת לפני המקום וכו', ותהיה עבודתכם מיוחדת לפניו וכו', ואם עשיתם זה וירא אליכם כבוד ה', ע"כ. וכבר האריכו המפ"ל לבאר דברי המדרש דמהו אותו יצר הרע תעבירו וכו', וכס מ"ש ביראה אחת ובעצה אחת.

ויתכן לבאר בהקדם מה שכתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי ניסן, מאמר ב', אות ג') ליישב היאך בא העגל לכפר והלא אין קטיגור נעשה סניגור, ותוד"ק עפ"י מה דאיתא בגמ' (קידושין דף ה' ע"א) דפריך התם דכיון דמקשינן יציאה להויה מעתה תהא אשה מתגרשת בכסף, ומשנינן יאמרו כסף מכנים כסף מוציא אין סניגור נעשה קטיגור, ומקשינן אם כן שטר נמי, ומשנינן מילי דהאי שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד. וזהו שרמזו כאן הכתוב, שהגם שאין קטיגור נעשה סניגור אף על פי כן זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, שתאמרו בדיבור שאתם עושים את אשר צוה ה', והתם אמרו אלה אלהיך וכו' (שמות לב, ח), וממילא מילי דהאי לחוד ומילי דהאי לחוד, אתוד"ק. ואפ"ל עוד ליישב מה דלא הוי כאן בבחי' קטיגור נעשה סניגור, דכיון שבני ישראל שבו בלב ונפש בתשובה מאהבה, ובכה"ג הרי הזדונות נעשין להם כזכויות (יומא דף פ"ו ע"א), ונמצא שאין

וכמה עניינים ממרן אאדמו"ר זי"ע כנודע שבגין כך נסתלקו מן העולם קודם זמנם, וכדבר הזה היה אצל נדב ואביהוא, שע"י שנכנסו למקום גבוה כ"כ כדי להחיש ולמהר את קץ הימין נגזר עליהם להסתלק מן העולם.

והנה נודע (ראה תנחומא, פר' תצא, יא) דבזמן הזה אין שמו שלם, עד שימחה זרעו של עמלק, וכעת הוא רק בחי' מן המיצר קראתי י"ה, ואנו מתפללים על עת הגאולה אשר מחציו תתמלא תיבתו ויהיה שמו שלם בלשימות.

וזהו שאמר ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת ויקריבו לפני הוי"ה היינו שביקשו לקרב כבר עתה שיהיה שמו שלם בשלימות ויהיה עת קץ הישועה. אמנם כיון שעדיין לא הוכשרה השעה, לכן ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה', היינו ע"ד שביאר המ"ז (סי' תקפ"ה, ס"ק ז) בפסוק (תהלים צח, ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', כלומר עוד לפני בוא יום המלכות הוא ראש השנה, ע"כ, וז"ש שמתו כיון שעדיין הוא לפני ה', שעדיין לא הגיע זמן הגאולה, והוא עוד לפני יום ה' שאז יהיה שמו שלם.

זה שפתח הפסוק ואמר ויהי ביום השמיני, כי הגם שיום שהוקם המשכן נטלה עשר עמרות, אכן כשהתחיל אהרן הכהן בעבודתו נתגלה כי לא תהיה עבודת הכהונה קיימת לעד, וז"ש חז"ל ברמז שמתו נדב ואביהוא, והיינו שמוזה חזינן שעדיין לא הגיע העת הראויה לגאולה, ובכך עם כל השמחה היה גם צער גדול, ורק לעתיד לבוא כאשר יתקיים היעוד (ישעי' כו, יג) ובאו האובדים מארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, והיה ה' למלך על כל הארץ, או אז נזכה לשמחה בשלימות.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הנגיד הרה"ח ר' יוסף שלמה מייער מבארא פארק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' בצלאל לוינסטיין מפעיה"ק, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, שלישי - חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א, רביעי - הבחור הבר מצוה משה

בסעודתא דעתיקא קדישא זימר מרן שליט"א הפיוטים והזמירות הנהוג לומר בשבתות שבין פסח לשבועות (ה"ה הפיוטים שנתקנו ע"י הקדמונים במקורם כ'יוצרות' על סדר ברכות קריאת שמע, בגין הצרות שעברו עלינו בשבועות אלו במסעי השמד בארצות אשכנז בשנות תתנ"ו, שנהרגו אלפים מישראל במיתות משונות על שלא המירו דתם. ומנהגנו שלא לאמרם בעת התפילה אלא לזמרם בסעודה, כמו שאר פיוטי ה'יוצרות' וה'מערכית' בחגי ומועדי ישראל. ע"י שו"ע או"ח סי' ס"ח ושו"ת דברי יציב או"ח ח"ב סי' רמ"א).

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הר"ר יחזקאל הרשקוביץ מפעיה"ק, לוי - הר"ר יעקב טויבער מפעיה"ק מטובי סופרי המלך, שלישי - העסקן הרה"ח ר' מנחם מענדל שווארץ מנכ"ל מוסדותינו הק' בביתר עילית מנהל מעון הילדים פעיה"ק ומשנה לראש העיר ביתר, גלילה - הרב שמואל מענדל ברנשטיין מפעיה"ק (בן האדמו"ר מליטשיק שליט"א).

בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' שמואל טויבער מטורנטו, דרוו יקרא - הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, שבת היום - הרב אליהו יוסף שפיצר מפעיה"ק.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (ויקרא ט, ו) ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', ובאור החיים הק' דקדק דאמר כאן 'זה הדבר אשר צוה ה'', ולא נתפרש מהו הדבר. ובמדרש (ויק"ר יא, ה) הסמיכו הפסוק (תהלים יח, כו) עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם, וצ"ב מה מלמדנו.

ובאוה"ק הביא מהמדרש (במדב"ר יב, ח) זה הדבר, מהו זה הדבר, על המילה, כמד"ת (יהושע ה, ד) זה הדבר אשר מל יהושע, ע"כ, וצ"ב הלימוד בזה, ומה שייכות מילה לכאן.

עוד הביא שם באוה"ק הק' המדרש (ילקוט רמז תקכ"א) וז"ל, זה הדבר אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, ולא יקראו את שם ה' ויהיו כעבדיו ובעצה אחת לשרת לפני המקום, ותהיה עבודתכם מיוחדת לפניו, דכתיב (דברים י, מז) ומלתם את ערלת לבבכם וגו', ואם עשיתם זה אז וירא אליכם כבוד ה', ע"כ. אין לו ביאור.

- מידת הוד אתוון דו"ה המורה על היפך מידת השמחה ותיקונו בחוספת אות ח"ת שנעשה חדו"ה - והנראה בזה, ובהקדם מש"כ בספה"ק שם

שום חסרון בהזכרת מעשה העגל, כי נמחה עונם דלא יזכר להם שוב עון במעשה זו, ואדרבה הוא נהפך להם לזכות ע"י תשובתם, על כן שפיר הקריב אהרן עגל בן בקר לחטאת.

והאף כי בכדי לזכות לתשובה מאהבה צריך לכך ליגיעה ועבודה רבה, מכל מקום כבר כתב בספה"ק ישמח משה (פר' האוינו, ד"ה והנה מורי) דבתשובה בתוך רבים אף תשובה מיראה נחשב כתשובה מאהבה, כי תשובת הרבים אין לשער ולהעריך ערכה ומעלתה, וכשעושה תשובה ברכים אזי גם תשובה מיראה נחשב כתשובה מאהבה, יעו"ש.

ורגיל אני להזכיר תמיד מספרי קודש (ראה ייטב פנים, לפרשת שקלים, אות יז, ד"ה אבל) כי המשמעות של תשובת 'רבים' ותפילה ב'ציבור' וכדו' הכוונה ציבור אנשים שנעשים כולם כאחד, שיש לכולם מטרה אחת ושאיפתם כולם להשיג דבר אחד, ולא שכל אחד יש לו כוונה אחרת לצורך עצמו, והיינו כי תשובת הרבים צריכה להיות מתוך איחוד הלבבות, שכל הלבבות פונים אל ה' לצורך ולדבר אחד לקדש שמו יתברך ולידבק אליו כולם כאחד, כי ציבור שכל אחד יש לו כוונה אחרת לעצמו אינו נקרא ציבור אחד, אלא קהל של הרבה יחידים.

עפי"ז יבואר היטב הרמז בפסוק בפרשתן, דאחר שצוה הקב"ה לאהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת, מיד עלתה התמיהה היאך יבוא עגל ויכפר על מעשה העגל, והלא אין קטיגור נעשה סניגור, ועל כן מיד 'ויקחו את אשר צוה משה וגו' ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה', וכיון שהיו באחדות ועשו תשובה ברכים, על כן אף תשובה מיראה נעשית כתשובה בבחי' אהבה.

זה שרמזו חז"ל שאמר להם מרע"ה אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, רצ"ל שלא יהיו בפירוד לבבות בחי' 'לבבכם' אלא כאיש אחד בלב אחד, ויהיה להם יחד לב אחד לאביהם שבשמים, וכאשר תהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, או אז וירא אליכם כבוד ה', כי גם כשיעשו תשובה מיראה יעלה להם כתשובה מאהבה להפוך הזדונות לזכויות וממילא יתכפר לכם כל העוונות, והבן.

נמתק בחי' הוד.

וזה היה עיקר עבודת אהרן הכהן מידת הוד, כי כשנעשה 'כל היום דו"ה' יוסיף חי"ת עד שיהיה בבחי' 'חדו"ה', ולכן היה הכהן לבוש ח' בגדים. וזה שאמר הכתוב ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן והורה לו בחי' אות חי"ת להוסיפו על מידת הו"ד. ולזה גם הסמיכו במדרש הפסוק עם חסיד תתחסד, כי גם חסד עניינו הוא כנ"ל, כי ס"ד עולה בנימטריא די"ן, ועל ידי שמוסיפים לו האות חי"ת בתחילה נעשה חס"ד. עי"ש דבריו באריכות. והנה בוודאי כי המה דברים עמוקים ביותר, אולם כבר נודע כי כל ענין בפנימיות התורה יש בו גם פירוש ע"פ פשטות ונגלות התורה, כי כל ענין נדרש על ידי כמה וכמה אופנים, ומעתה אתנו המקום לבאר בפשטות הענין שדייקא עי"י האות ח' נמתק מידת הוד, והיאך ניתן להוסיף האות חי"ת על אותיות דו"ה.

- חכמתם ובינתם של ישראל הוא שהם למעלה
מן המזל -

ונקדים לבאר מקראי קודש בפר' ואתחנן (דברים ד, ה-כה) ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלוקי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה, ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו, ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום, רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיידך והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב באמור ה' אלי הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון, ותקרבו ותעמדון תחת ההר וההר בוער באש עד לב השמים חושך ענן וערפל, וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול, ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים, ואותי צוה ה' בעת

שמואל הקדמון ד'ויהי ביום השמיני' מורה על הספירה השמינית, וע"ד מה שמצינו בספרי המקובלים דיום מורה על ספירה, ולזה אמר ויהי ביום היינו הספירה השמיני היא מידת הוד, כאשר מונים הספירה מכתר חכמה בינה וכו', אז קרא משה שהוא בחי' נצח לאהרן שהוא מידת הוד, יעו"ש.

וכעין דברים אלו כתב הרה"ק מבלאזוב זי"ע בצבי לצדיק בפרשתו, ותו"ד דהנה נודע דשבעת הרועים המה מכוונים כנגד ז' המידות, שכל אחד מהם המשיך בעבודתו הקדו' מדה אחרת להביא התגלות כבוד שמים ולקרב את בני ישראל לאביהם שבשמים, והנה אהרן הכהן חתום במידת הוד, כנודע דמשה ואהרן המה תרי שוקין נצח והוד (ראה זוה"ק ח"ב, דף רע"ו ע"ב), וכיון דאהרן הוא בבחי' הוד, מעתה היאך יוכל לשמש בכהונה, והא נודע מהזוה"ק (ראה תיקו"ז תיקון לג, דף ע"ז ע"א) דמידה זו אינה בשלימות השמחה, כי פעמים יש ונהפך לבחי' דו"ה, שהוא בחי' עצבות היפוך השמחה, ואז מידת הוד נהפך למשחית ונתקיים הכתוב (איכה א, יג) כל היום דו"ה, והרי עבודת הקרבנות צריך להיות בשמחה ובטוב לב, וכדאיתא בזוה"ק (פר' אמור דף פ"ה ע"א) דהכהנים היו צריכים לעשות עבודתם בשמחה ובצהלה, ועל זה נאמר (שמות כב, יט) זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו, שעבודת הקרבנות צריך להיות מתוך שמחה וחדות הלב, וזהו בלתי להוי"ה לבדו ולא בשם אלוקים המורה על הדינים (עי' זוה"ק ויקרא דף ה' ע"א). ומצינו בו באהרן בחי' השמחה כפי שנאמר עליו (שם ד, יד) 'וראך ושמח בלבבו', ולכן נבחר לשמש בכהונה, מעתה היאך המשיך עבודתו דיקא ממידת הוד הרומז גם על היפוך השמחה.

ויש לבאר עפי"ד הרה"ק מקאזנין זי"ע בספרו נר ישראל (אות ממ, שם הז'), דדרך ההמתקה לבחי' הוד כשנעשה ח"ו צירוף דו"ה, עי"י שמצרפין עצם המידה הח', כי באמצעות צירוף אות ח' לאתון דו"ה נעשה צירוף חדו"ה, עכ"ד, ובזה ביאר הצבי לצדיק שם מאה"כ (דברי הימים א מז, כז) הו"ד והדר לפנינו עוז וחדו"ה במקומו, רצ"ל שעל ידי שיוסיפו האות ח' למידת הו"ד נתעלה ונהפך לחדו"ה, ועל ידי זה

והנראה בזה, הנה אמרו חז"ל (שבת דף ע"ה ע"א) עה"פ (דברים ד, ו) כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני כל העמים, זה חישוב תקופות ומזלות. וכבר עמד ע"ז הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע בספרו 'צמח דוד' (פרשת ואתחנן, ד"ה ושמרתם ועשיתם), ומובא כן גם בעוד ספרים (ראה פנים יפות, שם) שלכאן דרשה זו משוללת הבנה, כי הלא אנו רואים בחוש שגם אצל אומות העולם יש אצטגנינות ורבים מהם חכמים החוזים בכוכבים ובקיאים בכל מפות האסטרוולוגיה והאסטרונומיה, אשר על פיהם הם מחשבים את המאורעות אשר יבואו לעולם, ואם כן למה נקטו חז"ל דווקא חכמה זו כמעלתם המיוחדת של בני ישראל, אשר לפי זה היא מצויה רק בבני א"ל חי ולא באומות העולם.

וביארנו בקדשם, דאף שחכמי אומות העולם בקיאים בתקופות ומזלות, ברם חכמת בני ישראל לעיני העמים, הוא מה שבני ישראל המה למעלה מן המזל, וכיון שכן שוב יכולים לשדד מערכות הטבע. ועל זה יאמרו אומות העולם רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, יעו"ש עוד שהאריך בזה.

והוא ע"ד מה דאיתא בחז"ל (שבת דף קנ"ו ע"א) דאמרו רב ור' יוחנן דאין מזל לישראל, ואף כי בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ וברא הקב"ה את העולם באופן שהגלגלים והמזלות וז' הכוכבים על ידם ישתלשל כל השפע המושפע משורש השרשים למעלה למעלה מא"ל חי ית"ש, עד למטה בעולמות התחתונים. אכן כבר אמרו חז"ל שם מניין שאין מזל לישראל, שנאמר (בראשית טו, ה) ויוצא אותו החוצה, אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם בן ביתי יורש אותי, אמר לו לאו כי אם אשר יצא ממעיך, אמר לפניו רבוננו של עולם נסתכלתי באצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן, אמר ליה צא מאצטגנינות שלך שאין מזל לישראל, מאי דעתיך דקאי צדק במערב מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח, והיינו דכתיב (ישעיה מא, ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו, והיינו שהקב"ה העלהו למעלה מדרך הטבע, ובכך זכה לבנים.

וכן הוא כח עם בני ישראל אשר הם למעלה מן המזל, ואף שלמזל יש כח להשפיע לטוב ולמוטב

הוא ללמד אתכם חוקים ומשפטים לעשותכם אותם בארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה, ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר ה' אליכם בחרב מתוך האש, פן תשחותן ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבה, תבנית כל בהמה וגו', תבנית כל רמש באדמה וגו', ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלוך ואתם לכל העמים תחת כל השמים, ואתם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה, וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בא אל הארץ הטובה אשר ה' אלוך נותן לך נחלה, כי אנכי מת בארץ הזאת אינני עובר את הירדן ואתם עוברים וירשתם את הארץ הטובה הזאת, השמרו לכם פן תשכחו את ברית ה' אלוכיכם אשר כרת עמכם ועשיתם לכם פסל תמונת כל אשר צוך ה' אלוך, כי ה' אלוך אש אכלה הוא א"ל קנא.

הנה רבו גם רבו הדקדוקים במקראי קודש הללו, א. הנה משה רבינו פתח ואמר 'ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים וגו' ושמרתם ועשיתם, ושוב חזר ואמר 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם וגו' פן תשחיתן וגו', דלכאן הוא אך למחסור מה שחזר ומנה שלא לעבוד ע"ז אחר שכבר צוה להם לשמור כל התורה. ב. מה שאמר 'ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש וגו' ונדחת והשתחית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלוך ואתם לכל העמים תחת כל השמים, וכי לאומות העולם הותר לעבוד ע"ז, אתמהה. ואכן רש"י הק' כתב 'אשר חלק להאיר להם, אך פשטות לשון הכתוב מורה דהכונה לעבדם כפשוטו. ג. מהו שחזר ואמר שוב 'ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים, דלכאן אין לו כל שייכות להכא. ד. שייכות אמרו 'וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן וגו', 'כי אנכי מת וגו' לכאן, וברש"י 'על דבריכם על אודותיכם ועל עסקיכם, ואין לו מובן מה רצה לומר בזה. ה. מה ששוב גמר אומר ואמר 'השמרו לכם פן תשכחו' וגו' אחר שכבר הזהיר על כך בראשונה.

הבאה אליהם הוא מידו העליונה ואין אנו נזקקים לשרים ושליחים שיעבירו השפע וכו', עכתו"ד בתוספת ביאור קצת. (וראה אמרות טהורות על תהלים, קאפיטל ט)

וביותר עפ"י מש"כ המהר"ל מפראג (נצח ישראל, פרק יא) בעניין מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה (קידושין דף ל"ו ע"א), רבי יהודה אומר שרק אם עושים רצונו של מקום קרויין בנים ורבי מאיר אומר אמר בין כך ובין כך קרויין בנים, ואפילו בנים לא אמון במ (דברים לב, כ) וזרע מרעים בנים משחיתים (ישעיה א, ד), שבכל מצב עדיין קרויין בנים. ומבאר המהר"ל עפ"י הכלל הנקוט בדינו (ראה עירובין דף י"ג ע"ב) כי אלו ואלו דברי אלקים חיים ולא פליגי כלל, אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא.

דהנה זה ודאי שמצד ה"בוכ"ע שבחר בעמו ישראל להיות בניו ואמר 'בני בכורי ישראל', ופירש בתורתו (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלוקיכם, אין שום שינוי במעלת ישראל כלפיו, ומעיקרי האמונה שלא שייך שום שינוי מעלה ושינוי עניין כלפי אין סוף ברוך הוא וב"ש, ומצד ה"בוכ"ע לעולם ישראל קרויים בניו בכל מצב שיהיו, ומוזה מיירי רבי מאיר שאמר בין כך ובין כך קרויין בנים והיינו מצד האב. אך מצדינו אנו, זה כבר תלוי בעושי רצונו של מקום אם לאו, שאם עושי רצונו של מקום גם אנו מתעלים למעלה זו, כמו שהוא ית"ש רואה אותנו, אך כשאין עושים רצונו של מקום, הרי אנו מצדינו כשמתרחקים ממנו ונפלים למדרגת עבדים, אך אין כן מצד המשפיע האב הגדול ה"בוכ"ע אשר אין שייך שום שינוי אצלו ולעומתו אנו קרויין בניו, יעו"ש. וכיון שאנו תמיד בבחי' בנים למקום, ממילא מקבלים אנו כל ההשפעה מידו העליונה ואין אנו נזקקים לשרים ולשליחים להשפעת השפע, ולכן נמצאים בני ישראל למעלה מן המזלות כולם.

- בני ישראל במדבר דימו שהם נתונים תחת המזלות, ולזה ביקשו ממוצע -

ואפשר דבזה טעו בני ישראל במדבר, דהמתבונן בכל פרשתא דא יראה דלכאו' אין לזה כל הסבר והגיון, היאך באו בני ישראל תיכף אחר ששמעו קול ה' בכח 'אנכי ה' אלוקיך, וראו שאר הניסים במעמד

בכל עניני העולם, מכל מקום עם בני ישראל הם למעלה מן המזלות אשר אינם שולטים עליהם כלל וכלל. וזהו חכמתם ובינתם של ישראל לעיני העמים, כי הגוים יראו היאך שלפי המזל צריך להיות חלילה עניינים רעים וכיוצ"ב, והנה אדרבה בני ישראל מצליחים באותו העת בבני חיי ומזוני, והמה ראו בן תמהו איך יתכן שתהא כעת ההצלחה מנת חלקם, ואו אז ידעו ויבינו כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו.

- ישראל שהם בנים למקום מושפעים מאת

הבורא ב"ה בעצמו ולא ע"י המזלות -

בביאור הענין הרחיב הגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע (חכמת התורה פר' נח) ותוד"ק בתוספת ביאור, דהנה מלכותא דרקייע כעין מלכותא דארעא (ראה ברכות דף נ"ח ע"א), וכשם שלמלך בשר ודם ישנם שרים הכפופים למרותו, ותחת השרים ישנם גנרלים וכו', ותחתיהם ישנם עוד פקידים ומשרתים, וכך עוד משרתים תחתיהם, כאשר כל אחד כפוף לזה שמעליו וכל מי שהוא בדרגה עליונה יש לנחותים הימנו לשמוע בקולו, להתנהג אליו בדרך ארץ ובכבוד. וכאשר נצרך לספק את ההצטרפויות לכל העם עובר הכל דרך סדרי הממונים דהיינו המלך מעביר לשרי המלוכה, והם מעבירים להממונים תחתיהם ושוב לפקודים הפשוטים וכו' עד שמתקבל הכל לבני העם, ברם כל זה הוא רק בנוגע לכללות העם, אבל בני המלך אינם זקוקים לקבל הצטרפותם ע"י השרים והממונים וכו', כי המה מבקשים מהמלך בעצמו, וכל מה שצריכים יהיה מה שיהיה ניתן להם בהרחבה מאת המלך.

כדבר הזה הוא במלכות שמים, שאמנם הקב"ה ברא את סדרי המזלות שעל ידם תרד ההשפעה לעולם הזה, עולם המעשה, והם נשפעים בהשתלשלות אחר השתלשלות, מעולם האצילות אל עולם העשייה, וכך מסובבים כוכבים במסילתם, והעולם הזה עולם המעשה מתנהג לפי המזלות מי יעשר ומי ח"ו יעני, מי יצליח ומי לא יצליח בכל העניינים. ואמנם כל אלו המה רק לאומות העולם, לא כן בני ישראל אשר עליהם אמר הבורא ב"ה (שמות ד, כג) בני בכורי ישראל, הרי כל ההשפעה

כל טעותם של ישראל נבעה מזה שמושה רבינו הוא היה המוליך והמביא, ולכן דימו שצריכים הם לממוצע ביניהם לבורא ב"ה, וכיון שכל הטעות נבעה מזה, על כן ביקש מחני נא, יעו"ש.

ויתבאר בזה מה שנזנר על משה רבינו ע"ה שלא יכנס לארץ ישראל, ועפ"י מה שדיבר מרן אאדמו"ר זי"ע בקדשו בשיעור חורש"י טעם מה שלא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה כלל בהגדה של פסח לספר שהוא היה שליח ה' בכל המכות והוצאתם של ישראל ממצרים ביד רמה. וביאר בקדשו, דבדייקא לא הזכירוהו שלא ידמו חלילה בני ישראל שרק כאשר משה רבינו נמצא עמהם אז יש להם על מי שישמוכו, אבל כשאין להם צדיק כמשה שוב אין להם להשען, וכאשר אבדנו אבדנו, על כן לא נזכר שמו, לידע ולהודיע כי לא יטוש ה' עמו ולא יעזוב את נחלתו, הן אם משה נמצא כאן והן אם איננו כאן, בכל עת ובכל מצב לא יטוש ולא יעזוב את בני ישראל, אתוד"ק.

ולכן לא נכנס משה רבינו לארץ ישראל, כי הלא כשנכנסו לארץ ישראל היו צריכים לכבוש ז' עממין גוים רבים ועצומים, ואז הונח יסוד כלל ישראל בארצם, ואילו היה משה נכנס לארץ ישראל היו עלולים בני ישראל לטעות, שרק כאשר משה נמצא עמהם אז מקבלים המה ההשפעות מלעילא, וזהו פגם עיקרי באמונה, כי מחובת בני ישראל בני א"ל חי לידע שאין לנו מלך אלא אתה, וה' עינו פקוחה עלינו בניו אהוביו, וכאשר נתפלל אליו יתן לנו כל מבוקשנו, ואין אנו צריכים כלל לכל ממוצע ושליח וכו', ובכדי שידעו זאת בני ישראל, על כן נפקד מקומו של משה ולא נכנס לארץ ישראל.

- ביציאת מצרים ובמתן תורה הראה הקב"ה כי אין מול לישראל -

מעתה יבואר היטב מקראי הקודש בפר' ואתחנן, ראה למדתי אתכם וגו' ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, וכנ"ל מהצמח דוד ושאר ספה"ק הכוונה שבני ישראל הם למעלה מן המזל, כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בכל קראנו אליו, שאנו קרובים לה' ומבקשים ממנו לבד, כבן מלך המבקש מאביו,

מתן תורה, אשר עין בעין נגלה השי"ת לעיני כל בשר, וירד ה' על הר סיני (שמות יט, כ), וביותר אחר שראו יד ה' ואותותיו שהפליא לעשות במצרים ועל הים שנקרע לפניהם, ובעברם את הים ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי (ילקוט בשלה, רמז רמד), ומעתה היאך באו לידי טעות מרה כל כך.

ולהנ"ל יבואר, כי בני ישראל דימו דער עתה שהיה עמהם משה רבינו אשר בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב, ז), והוא היה המוליך ומביא ועל ידו נעשו כל האותות והמופתים, וכעת שעלה למרום ואינו עוד בנמצא בין בני ישראל, כי הראה להם השטן משה מת ומוטל במיטה (תנחומא שמות, יט), ואמרו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו (שמות לב, א), דימו בנפשותם דכיון שנמצאים הם במדבר מקום נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין בו מים, והוא מקום סכנה לילך שם, ומשה רבם אין עוד אתם, והם עצמם אינם ראויים לקבל מאתו ית"ש בעצמו, וכיון שהעולם מתנהל עפ"י סדר הטבע והמזלות, כאשר למדו במצרים שהיו המצריים עובדים למלה ראש המזלות (עי' ש"ך עה"ת, שמות יב, ג; שערי אורה, שער א, ספירה עשירית; ספר הליקוטים, פר' בא; ועוד), דימו שכעת יורדים הם שוב להיות תחת הנהגת המזלות, ועל כן עשו לעצמם אותו המעשה בדמות מזל שור שיהיה הוא כביכול לממוצע ביניהם, וכמבואר בארוכה בתורתן של הראשונים (יעו"ר מב"ן, כלי יקר, ובאור החיים הק' פר' תשא) ענין זה שלא ביקשו כי אם לעשות להם ממוצע להוריד להם ההשפעה מלעילא, כי בוודאי לא חפצו לעבוד עבודה זרה. ובדבר זה טעו כי לא ידעו כי אין מזל לישראל כלל וכלל, ובני ישראל אין צריכים לממוצע כלל, כי לו אלוקים קרובים אליו, ואינם נוקקים כלל לשר ולממוצע ביניהם לבין קונם.

עפ"י ביאר הגה"ק המהרש"ם זי"ע בהקדמה לספרו דעת תורה גלוי דעת על יור"ד (אות ד) מה שביקש משה רבינו ע"ה (שמות לב, לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, דלכאוי' אין לו מובן וכי טוביה חטא וזיגוד מינגיד, ומדוע יש לו למושה ליעגש על חטאם של בני ישראל. וביאר ע"ד האמור, דסבר משה רבינו ע"ה בעצמו כי

ואינו נזקק כלל לעזר השרים והממונים.

והמשיך משה ואמר רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וגו', יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב וגו', ותקרבו ותעמדון תחת ההר וההר בוער באש עד לב השמים חושך ענן וערפל, ומצינו במדרש (ילקו"ש שמות, פרק יט, רמז רפד) שני כתובים המכחישים זה את זה, כתוב אחד אומר כי מן השמים דברתי עמכם (שמות כ, יט), וכתוב אחר אומר וירד ה' על הר סיני (שם יט, כ), עד שבא הכתוב השלישי והכריע ביניהם, מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה (דברים ה, לו), ד"א מלמד שהרכין הקב"ה השמים ושמי השמים והציען על הר סיני. ולזה נתכוון כאן משה לומר לישראל שיזכרו מעמד הר סיני שהרכין הקב"ה שמים ושמי השמים, והראה להם הקב"ה שכל גלגלי השמים ז' הכוכבים וי"ב המזלות אין להם שליטה כלל וכלל על בני ישראל.

ונשמרתם מאוד לנפשותיכם וגו' פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל וגו', והיינו שלא ידמו שמקבלים הם ההשפעה מהמזלות, ויעשו תבנית פסל כצורת המזל בכדי להמשיך ההשפעות, לא ח"ו על מנת לעבוד ע"ז שעל זה כבר הזהירם, אלא אשר חלק ה' אלוקיך אותם לכל העמים, שרק עבורם ברא השי"ת המזלות, שעל ידם יומשך השפע עליהם, לא כן בני ישראל אשר הם למעלה מן המזל, ואתכם לקח ה' ויציא אתכם מבור הברזל ממצרים, וכאשר ראו שהוציאים הקב"ה ממצרים בעת שהיה מזל מלה בתוקף, ומזל מלה היה כאמור מזלם של המצריים, ובזה הראה השי"ת שאין למזלות כל שליטה על בני ישראל.

וה' התאנף בי על דבריכם וברש"י על אודותיכם, לבלתי עברי את הירדן וגו', כאן הורה להם הטעם שאינו נכנס עמהם לארץ ישראל, בכדי שלא יבואו שוב לידי טעות זה, לדמות שצריכים הם איזה ממוצע ביניהם להשי"ת, אלא ידעו וישרישו בקרבם כי ה' רועי לא אחסר' והוא הוא שנותן לנו כל הצמרכויותינו הישר בלא כל ממוצע וממונה. ועל זה גמר אומר השמר לך פן תשכחו את ברית ה' אלוקיני אשר

ברת עמכם היינו עם כל אחד ואחד מכם, כאשר אינכם נתונים כלל תחת השפעות המזלות.

ויבוארו מקראי קודש בפרשת יתרו במעמד מתן תורה (שמות יט, ג-ו) כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וגו', וכבר עמדו בזה לדקדק בכפילות הלשון שאמר 'כה תאמר' ושוב 'ותגיד' וכן מה ששינה בלשונו לנקוט בשמות יעקב וישראל.

ויתבאר, דהנה איתא מהמקובלים (ראה מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קכא; ליקוטי תורה, פר' וירא, ד"ה והנה ילדה) דיעקב עולה בגימטריא ז' פעמים הוי"ה, ומורה על ז' כוכבי לכת שהם נגד ז' ימי הבנין, שכך היתה השתלשלת הבריאה, ומזה נמשך י"ב מזלות והגלגלים וכו', ושם ישראל הוא בגימטריא י"ב פעמים הוי"ה (במילוי אלפ"ן, הוא השם הקדוש הנדפס בסידורים לכוון בברכת ספירת העומר), וזה מכוון כנגד י"ב המזלות, וב' השמות מורים כי בני ישראל הם למעלה מן המזלות וחוסים הם בני ישראל בצל קדשו של הבוכ"ע בעצמו.

זהו שאמר הכתוב כה תאמר לבית יעקב היינו שבני ישראל הם למעלה מז' כוכבי הלכת, ותגיד לבני ישראל ל שהם למעלה מי"ב המזלות, אתם ראיתם אשר עשיתי במצרים שהוצאתי אתכם בתוקף מזל מלה כנ"ל, והיינו כיון שאתם בני אהובי ואני שומר עליכם ונותן לכם מידי המלאה והרחבה כל הצמרכויותיכם, וכל מה שיש לאיש הישראלי הכל מושפע אליו מאת השי"ת בעצמו.

ולכן ושמרתם את בריתי, ובמדרש (ראה אגדת בראשית, פרק יז) מצינו שדרשוהו או על מצות מילה או על מצות שבת, אשר ב' העניינים הללו מורים כי בני ישראל הם למעלה מן המזל. והיינו עפי"ד הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ביערות דבש (ח"ב, דרוש ג), דיום שבת לפי הנהגת כוכב ומזל שבתאי שולט בה עצב ותוגה יגון וצער ומכאובות, ולכן הנוצרים הקדמונים שהיו בקיאים במיב גזירת כוכבים יסדו יום שבת ליום צום ועינוי, אבל בני"ג ניתן לנו יום זה להיות שמחים במצוה להורות כי אין הממשלה למזלות ואין כוחם אלא בציווי השי"ת, כי חלק ה'

עמו לרוממם מעל משטר המזלות, יעו"ש.

וכמו"כ מצות מילה מורה על ענין זה, וכמש"כ המהר"ל (תפארת ישראל פ"ב) וכן כתב ביערות דבש (דרוש ב' לז' אדר) כי ענין מילה ביום השמיני דייקא, בא להורות על ענין למעלה מן המזל והטבע, כי מספר שבעה מכוון כנגד שבעה כוכבי לכת המסודרים בסדר המזלות ושעותיו עפ"י סדר חל"ם כצנ"ש שמתחלק לכל ימי השבוע ולכל זמני השעות, שמהם נמשכו כל הנהגות הטבע בעולם, משא"כ מספר שמונה מורה על למעלה מן המזל, והנהגה עליונה למעלה מדרך הטבע, ע"כ ציוה השי"ת למול ביום השמיני להורות על ענין למעלה מן המזל עיי"ש.

וזהו ושמרתם את בריתי קאי על ברית שבת וברית מילה, וכיון שבני ישראל הם למעלה מן המזל, הרי שוהייתם לי סגולה מכל העמים, שאין אנו ככל האומות הנתונים תחת שליטת המזלות. ועל זה גמר אומר אלה הדברים אשר תדבר אליהם וברש"י לא פחות ולא יותר, רצ"ל שזהו ההוראה שיאמר לישראל כי המזל אינו פוחת ואינו מותיר לא מעלה ולא מוריד עבורם מאומה.

ולא יאמרו 'מזל טוב' במובנו הפשוט שהוא לקוח מן הגויים ואומות העולם שהם צריכים ל'מזל' טוב, אלא 'מזל טוב' מורה על שם הוי"ה ב"ה שגם המזל בא מהשי"ת, אך המזל לכשעצמו אינו כלום, וכמש"כ רביה"ק הר"א זי"ע בנועם אלימלך (פרשת עקב) בהא דאמרו חז"ל (מו"ק דף כ"ה ע"א) בני חיי ומוזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא, דהשלש האלה הם צורך העולם בתמידות בלי הפסק והשי"ת ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים חסדו בזה שלא לתלות השלש אלה בזכות האדם עצמו כי אולי לא יהיה זכות כ"כ שיזכה לשלש אלה, מה עשה הקב"ה תלה אותם במזל דהיינו הזכותים והמצות של אבותינו עשה מאותם מצות והזכות מזל כדי שיבא לבניהם השלש אלה על פי מזל בהכרח אף למי שאינו הגון כל כך. עיי"ש.

ויתבאר בזה מה שפירש רש"י על מה שאמר פרעה למשה ואהרן (שמות י, י) ראו כי רעה נגד פניכם, וברש"י 'הפך את הדם לדם מילה', ולהנ"ל יבואר דכיון שנימולו בני ישראל, בזה גופא הראו כי המה

נמצאים למעלה מן המזלות, ואין למזל כל השפעה על בני ישראל, וממילא אף כי פרעה ואיצמגנוני חזו וראו שלפי המזל צריך לבוא עליהם רעה לא בא אליהם כל רע כי אם טובה וברכה מאתו ית"ש.

- ענין הוספת אות חי"ת לדו"ה היא האמונה שבנ"י הם למעלה מן המזל -

עתה יובן היטב הענין מה שניתוסף על בחי' הו"ד דייקא האות חי"ת, דהנה כאשר האיש הישראלי מאמין בהשי"ת ויודע כי הוא מהוה כל היות, וכל מה שקורה בעולם מקטן ועד גדול הכל הוא מאתו ית"ש, והוא חוזר ומשנן זאת תמיד שוב ושוב, וכדאיתא מצדיקים (ראה תורת אבות להרה"ק מלעכוביץ, עיניי אמונה) 'האמנתי כי אדבר' (תהלים קטו, י), שככל שוזרים ומשננים שוב ושוב כי השי"ת הוא מנהיג העולם, כן חודרת האמונה יותר ויותר, לידע ולהאמין כי אין לנו מלך אלא אתה, והקב"ה הוא משגיח בהשגחה בלי גבול, וכנודע מצדיקים שאפי' קש שנופל הוא מושגח בהשגחה עליונה (וראה שפע חיים דרשות חורש"י תשמ"ד, פר' חוקת), ובכל מאורע שקורה לו יתחזק לומר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, והשי"ת עושה כן רק לטובתו, או שעושה כן מפני שחפץ שאתפלל ואקרא אליו, וכנודע בזה מהלכים שונים מצדיקים זי"ע. ועל ידי שמאמין כן על ידי זה מורה שאין למזל שום כח ושליטה עליו. ובכך זוכה להמשיך האות ח' המורה כנ"ל שהוא למעלה מן המזל, ואז מהפך מדו"ה לחדו"ה.

ולזה כשהוצרכו בני ישראל לכפרה על אותו המעשה במדבר, והיו צריכים לתקן שורש החטא, וכנ"ל שבאו לידי טעות מאחר שדימו כי גם בני ישראל המה תחת המזלות, וצריכים הם לעשות ממוצע ביניהם לבין קונם, על כן הורה הכתוב ויהי ביום השמיני מורה על למעלה מן המזל כנ"ל, אז קרא משה לאהרן וגו' וציום להביא הקרבנות לכפר, וכדפירשו חז"ל שהקרבנות שהקריבו היו לכפר על עוון זה.

ושוב נאמר 'ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה', ואמרו חז"ל (ברכות דף ו' ע"ב) אין עמידה אלא תפילה, כי עתה הבינו והשכילו לדעת שביכולתם לעמוד ולהתפלל הישר אל השי"ת בעצמו. ועל זה אמר להם

משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, רצ"ל שידעו דבר זה שהשי"ת בעצמו הוא שמשגיח עליהם ונותן להם כל הצטרכויותיהם, וזה גופא התיקון לפגם שנעשה במדבר, ועל ידי אמונה אשר הוא לשון המשכה כנודע מצדיקים (אוהב ישראל, פרשת נח, עה"פ ויבא נח, בשם הר"מ מזלאטשוב) ימשיכו עליהם ז"ורא עליכם כבוד ה', ויזכו להשראת שכינתו ית"ש.

והנה אמרו חז"ל (נדרים דף ל"ב ע"א) כל המתמים עצמו שעה עומדת לו, וביאר המהרש"א שכוונת הגמ' 'שעה עומדת לו' היינו שמזל השעה עומדת לו, וזה קאי על אברהם שהיה תמים עם ה' לבטוח בו ולא שמע להאצטגוננים, והתמים הקב"ה עמו לשנות מזלו, והיינו שעה עומדת לו כמ"ש מזל שעה גורם, והקב"ה שינה מזל שעה שלו לטובה' עכ"ל, והיינו כדברי רש"י בפסוק (דברים יח, יג) תמים תהיה עם ה' אלוקיך, שאינו חוקר אחר העתידות, ואינו חושש ולא איכפת ליה כלל מה שמורה המזל מאחר ויודע שהמזל אינו כלום, כי ה' הוא מנהיג הבירה, ועל ידי זה גופא שעה עומדת לו, שאין למזל כח והשפעה עליו, באשר הוא נמצא למעלה מן המזל.

ולזה נאמר במצות מילה (בראשית יז, א) התהלך לפני והיה תמים, דכנ"ל שעל ידי המילה שהיא ביום השמיני, יבואו בני ישראל להכרה וידעו כי המה למעלה מן המזל. וכזה יתבאר מה שדרשו חז"ל זה הדבר על מצות מילה, וכנ"ל דהורה כאן הכתוב כי בני ישראל הם למעלה מן המזלות.

והנה בספה"ק ייטב לב (פר' וירא, עה"פ וירא אליו, ד"ה במדרש כתיב ותתן לו) שעל ידי מצות צדקה וחסד מורים בני ישראל כי הם למעלה מן המזל, וע"ד מה דאיתא בחז"ל (בבא בתרא דף י' ע"א) שאל טורנוסורופוס הרשע את רבי עקיבא, אם אלוקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם, א"ל כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם, א"ל [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בודש ששכעם על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו, ואתם קרוין עבדים שנא' (ויקרא כה, נה) כי לי בני ישראל עבדים, אמר לו ר"ע אמשול לך

משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרוין בנים דכתיב (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלוקיכם, ע"כ. נמצא שעל ידי הצדקה מורים שאנו בנים למקום, ומעתה שוב אין כח ושליטה למזלות על בני ישראל, כי אין בן המלך נצרך כלל לכל השרים והממונים אלא מקבל כל שפעת טובו מאת המלך בעצמו, וכמו כן בני ישראל הם מבקשים מאת השי"ת לבדו, וכדהבאנו לעיל מהגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע.

ומעתה מובן היטב מה שהסמיכו חז"ל להכא הפסוק עם חסיד תתחסד, מורה על מידת החסד והצדקה, שבזה מורים בני ישראל שהמה בנים למקום, וממילא נמצאים הם למעלה מן מזל, ועם תמים תתמם מורה על מצות מילה כנ"ל, שזהו עיקר תיקון הפגם והחטא שנעשה במדבר כנ"ל.

זה היה תפקידו של אהרן הכהן, שיוסיף הוא האות חי"ת על בחי' הו"ד, ודייקא אהרן הכהן אשר עליו נאמר (דברים לג, ח) תומיך ואוריך לאיש חסידך, 'תומיך' מורה הן על מצות מילה כנ"ל, והן על עצם ענין התמימות, 'לאיש חסידך' היינו שעשה חסד, אשר ב' עניינים אלו מורים כי בני ישראל הם למעלה מן המזל, הוא שנתמנה להמשיך האות חי"ת ולהפוך דו"ה לחדו"ה.

ע"ז הביאו עוד במדרש שאמר להם משה לישראל אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם ותהיו כולם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, היינו שידעו כי המה עומדים לפני השי"ת בעצמו ואין הם נתונים ומסורים תחת המזל כלל וכלל, וכל דבר שנצרך לו האיש הישראלי יבקש מאת השי"ת בעצמו, ויאמין כי השי"ת אשר הוא עושה הכל בוודאי יעמוד לימינו להיות לו לעזר ולהושיעו, והשי"ת השומע תפילת כל פה יקבל תפילתו ברחמים.

- אחר שהתעלו ישראל למעלה מן המזל מגיע חודש אייר המסוגל לרפואה -

ויורמו בצירוף היוצא בחודש אייר שהוא מהפסוק (ירמי' מ, כג) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע

י' ר'ופאך (חתם סופר שבת קמז: ד"ה כולחו; ייטב לב פרשת אחרי ד"ה וז"ש בסוף השירה), והנה בוודאי בחודש ניסן אשר בו אוכלים המצה מיכלא דאסוותא, הוא משפיע לכל החודש שיהא מסוגל לרפואה, אכן גם בחודש אייר, על ידי שמתגברת האמונה השלימה בבורא ב"ה שהוא עושה ויוצר הכל, על ידי כן כאמור מתעלים להיות למעלה מן המזל, וזוכים לרפואה שלימה ולישועה בכל המצטרך.

יעזור השי"ת ונזכה לחקוק האמונה בלבנו, ועל זה צריך לחזור ולשנן שוב ושוב כי השי"ת הוא עושה עושה ויעשה לכל המעשים, ובפרט בדור כזה המלא מינות וכפירה, כאשר השמן וכוחות הטומאה מסבירים כל דבר שהוא עפ"י מקרה וטבע כפי סדר וטבע העולם, על כן עלינו להתחזק ולהאמין ביותר שאינו כן, ואכן עדיין לא זכינו לגילוי פנים, ואין אנו רואים בחוש הנהגת השי"ת, וכהיום נראה שאכילת הלחם משביע ונטילת התרופה מרפא וכו', אכן עלינו לידע בבירור כי השי"ת הוא עושה הכל, אלא שכל העניינים הוא בהנהגה של הסתרה.

ובכח האמונה יושפע עלינו מלעילא שפע ברכה והצלחה, ויהפך עלינו החודש לששון ולשמחה, ונזכה לברכת שמים מעל, בכני חיי ומזוני ריחי, עדי נגאל בנאות עולם במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק מראשי גבאי המעמדות.

יום ראשון פר' תזו"מ יומא דהילולא רבא כ"ה ניסן
לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה משה אשר נ"י בן הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק (ח"ר צבי שנק מפעיה"ק), ולהבחור הבר מצוה אפרים פישל נ"י בן הר"ר צבי רובינשטיין מחיפה (כ"ר אברהם יעקב מפעיה"ק, וח"ר דוד זאב רוטנברג מפעיה"ק). והדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא רבא של זקה"ק מרן הדברי חיים זי"ע.

בשעות אחה"צ התקבצו ובאו לאתרא קדישא הדין מכל קצוי הארץ המוני אנשי שלומנו אל ההיכל הגדול היכל רוזנברג, שם הוגש בפניהם בהרחבה גדולה את סעודת ההילולא של רביה"ק ראש שושילתא דדהבא מרנא הדברי חיים זי"ע, ע"י הנהלת

וגו', ובהקדם מש"כ רביה"ק מוהרצ"א זי"ע (מאמרי ר"ח, מ"א אות ד; מאמרי ניסן, מ"ד דרוש ד, ע"ד הדרוש, וכן דרוש יג, ע"ד הרמז) בשם המגיד הק' ממעזריטש זי"ע לפרש הכתוב (במדבר כה, יד) זאת עולת חודש בחודשו, ותו"ד דחדשי השנה נקבעים לפי סדר הילוך המזלות במסילותם, ומונהגים עפ"י השבעת כוכבי לכת שעל פיהם ישק כל העיתים והזמנים (עיין רש"י שבת דף קנ"ו ע"ב ד"ה מול שעה) וכל תהלוכות העולם סובבים הולכים עפ"י השבעה כוכבי לכת, ואולם ישנה הנהגה למעלה מזו אשר כל הטבע והמזלות מונהגים עפ"י החכמים והיינו שכל טבעיות שבעולם משועבדים לחכמי התורה. וזה שאמר הכתוב זאת עולת חודש בחודשו כלומר שסדר החודשים מתנהגים על פי 'זאת' דהיינו שבאות ז' רמזו על השבעה כוכבי לכת והא"ת רומזים על כ"ב אתון דאורייתא שכל הנהגות המזלות יתנהגו ויכנעו תחת ממשלת התורה, עכתוד"ק.

ובהמשך דבריו הק' שם הביא מה שאמרו חז"ל בירושלמי (גדרים פרק הנודר מן המבושל, הלכה ח; כתובות פ"א סוף ה"ב, והובא בש"ך יו"ד סימן קפמ, ס"ק יג) בהא דכתיב (תהלים נו, ג) אקרא לא-ל גומר עלי, דקטנה פחותה מבת ג' שנבעלה בתוליה חזרין, אבל בת ג' שנים ויום אחד אין חזרין, ואם אחר שכבר היתה בת ג' נמלכו בי"ד לעבר את השנה דנמצא דלמפרע עדיין קטנה היתה, אמרינן דבתולותיה חוזרות עיי"ש. וזאת כי טבע הבריאה משועבדת לדעת תורה.

ומעתה יובן היטב, כי בחודש אייר שהיא אחר חודש שבו התעלו בני ישראל באמונה שלימה בבוכ"ע, בעסקם בסיפור ניסיי יציאת מצרים, ואכלו מצה שהיא מיכלא דמהימנותא (פר' תצוה, דף קפ"ג ע"ב), והתגברה האמונה השלימה כי הבורא ב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, על ידי כן מתעלים המה להיות למעלה מן המזל. ועל זה רמז בפסוק כי אם בוא"ת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, רצ"ל על ידי שידע שאת הכל עושה השי"ת.

ולזה נודע מצדיקים (עיין בני יששכר, מאמרי חודש אייר, מאמר א, אות ג) שחודש אייר מסוגל לרפואה, ושמו נרמז בראשי תיבות הכתוב (שמות טו, כו) א'ני

היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז.

אחר תפילת מנחה יצא מרן שליט"א מביתו לעבר היכל הגדול "היכל רוזנברג", לעריכת השולחן הטהור לכבוד האי יומא דהילולא רבה של זקה"ק מרן הדברי חיים זי"ע.

על גבי בימת המזרח ישבו עשרות אדמו"רים רבנים ודיינים. זקני ונכבדי עדתינו הק' ישבו בשורות שורות של שולחנות שהוצבו במרכז סביב השולחן הטהור על פני רוחב ההיכל הגדול, וקהל האלפים עמדו מסביב על הפרענצע'ס.

מרן שליט"א שתה יי"ש ואיחל לחיים לקהל, ונטל ידיו לסעודת ההילולא.

והביאו דגים פערפיל, בשר וקאמפט. חבר המשוררים זמרו ניגוני התעוררות ודביקות, וכן קפיטל 'מכתם לדוד'.

לאחמ"כ פתח מרן שליט"א במשא קדשו לעורר לבב השומעים להתחזק בענייני תורה ועבודה בעניינים שבין אדם למקום ובעניינים שבין אדם לחבירו, קרוב לשעה ומחצה (תוכן דברות הקודש יבוא אי"ה).

בסיום משא הקודש, החל הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א להכריז את שמות מצטייני בחורי הישיבה שנבחנו על מאות דפי גפ"ת ונתעטרו בתואר "החבר". המצטיינים עברו בזה אחר זה לקבל את התעודות המפוארות מידי מרן שליט"א כאשר מרן מאציל מברכות קדשו לכאו"א. ואלו הם שמות המצטיינים:

הב' החבר משה יוסף (ב"ר נתנאל) שנטג נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יהושע (ב"ר ישראל שלמה) אימר נ"י מאלעד, הב' החבר אברהם צבי (ב"ר שלום) ברבר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר צבי (ב"ר יונה ז"ל) ברנסדורפר נ"י מביתר עילית, הב' החבר שמואל (ב"ר ישראל) גולדשטיין נ"י מפעיה"ק, הב' החבר חיים אלעזר (ב"ר אהרן) גנזל נ"י מביתר עילית, הב' החבר אשר (ב"ר אלכסנדר) הולד נ"י מירושלים, הב' החבר יעקב (ב"ר מאניש) ויזל נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יוסף (בהג"ר אהרן) וייספיש נ"י מירושלים, הב' החבר משה שאול (ב"ר רפאל אלימלך) טאובר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יהושע העשל (בהג"ר נחום) לייפער נ"י מירושלים, הב' החבר שמשון נתנאל (ב"ר מנחם אלעזר יונה) ליבער מלונדון, הב' החבר יחזקאל שרגא (ב"ר חיים מרדכי) פולק נ"י מפעיה"ק, הב' החבר אברהם אביש (ב"ר פלטיאל) קליין נ"י מבית שמש, הב' החבר משה הלוי (בהג"ר דוד) רובינשטיין נ"י מירושלים, הב' החבר מנחם מנדל (ב"ר שמעון מרדכי) רוטנברג נ"י ממאנסי, הב' החבר שלמה אליעזר (בה"ר נחום יהודה) שווארץ נ"י ממאנסי, הב' החבר אברהם אבא (בהג"ר צבי אלימלך) שטרן נ"י מפעיה"ק, הב' החבר אברהם (ב"ר נפתלי) שימון נ"י מבית שמש, הב' החבר אברהם שלום (ב"ר נפתלי צבי) שמרלר נ"י מביתר עילית, הב' החבר שלמה בצלאל (ב"ר משה דוב) שנק נ"י מירושלים, הב' החבר

מיכאל (בה"ר מנחם אהרן) שר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר שמעון (בה"ר בנימין) שר נ"י מפעיה"ק.

הב' בנש"ק החבר שמעון (בהג"ר שלום) אוברלנדר נ"י מקרית הבעש"ט, הב' החבר יעקב יצחק (בהג"ר חיים רפאל) אייזנבך נ"י מפעיה"ק, הב' החבר ישכר דוב (בה"ר אלחנן אלימלך) אייזנבך נ"י מביתר עילית, הב' החבר יעקב אורי (בהג"ר יוסף דב) אייזנברגר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר נתן צבי (ב"ר יעקב אלחנן) בהריר נ"י מירושלים, הב' החבר שמעון (בהג"ר אלטר אלימלך) בלומנבערג נ"י מאלעד, הב' החבר יעקב דוב (ב"ר שמשון) בלומנטל נ"י מביתר עילית, הב' החבר ראובן חיים (בהג"ר נפתלי צבי) בלך נ"י מחיפה, הב' החבר מרדכי אליעזר (ב"ר חיים יעקב) בריל נ"י מפעיה"ק, הב' החבר שמואל (בה"ר חיים מאיר) בריל נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יונה (בה"ר חיים שלום) ברנסדורפר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר חיים יעקב (בה"ר מיכאל אליעזר) גולדשטיין נ"י מפעיה"ק, הב' החבר שמואל אהרן (בה"ר חיים) גולדשטיין נ"י מפעיה"ק, הב' החבר ישראל מאיר (ב"ר משה יעקב) גלנץ נ"י מפעיה"ק, הב' החבר חיים אלעזר (ב"ר פנחס) גרוס נ"י מאלעד, הב' החבר מאיר אברהם (בה"ר אהרן מרדכי) גרין נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יחיאל צבי (ב"ר בנימין) גרינשפאן נ"י מאלעד, הב' החבר נפתלי צבי (ב"ר פנחס יוחנן) הברפלד נ"י מביתר עילית, הב' החבר שלום ישכר דוב (בהג"ר אברהם שלמה זלמן) היילפרין נ"י מפעיה"ק, הב' החבר שלמה יחיאל (ב"ר אברהם) ויזל נ"י מפעיה"ק, הב' החבר בן ציון (בה"ר חיים מנחם) וינגרטן נ"י מפעיה"ק, הב' החבר חיים מנחם (בה"ר אלטר יעקב) וינגרטן נ"י מפעיה"ק, הב' החבר משה (בה"ר מרדכי ז"ל) טויבער נ"י מפעיה"ק, הב' החבר אלטר בן ציון (בהג"ר שמואל) ייגר נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יצחק (בה"ר חיים מנחם) יעקובוביץ נ"י מפעיה"ק, הב' החבר שלמה (בהג"ר יצחק אהרן) ישראלי נ"י מאשדוד, הב' החבר שמעון דוב (ב"ר ראובן) ישראלי נ"י מביתר, הב' החבר יוסף (בהג"ר צבי אלימלך) לייפער נ"י מחיפה, הב' החבר ברוך (בהג"ר שלמה זלמן דוב) לעמבערגער נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יעקב (ב"ר טוביה) לנדאו נ"י מאלעד, הב' בנש"ק החבר נחום שמעון (בהג"ר ברוך) מוטצען נ"י מירושלים, הב' החבר אליעזר (בה"ר רפאל מיכאל אליהו) מושקוביץ נ"י מקרית הבעש"ט, הב' החבר יוסף (ב"ר אשר) מושקוביץ נ"י מאלעד, הב' החבר חיים דוד (ב"ר אלימלך) משי זהב נ"י מפעיה"ק, הב' החבר אלעזר חיים (בה"ר יוסף) פולק נ"י מפעיה"ק, הב' החבר יקותיאל ישראל (ב"ר שמחה) פולק נ"י מחיפה, הב' החבר אברהם (בהג"ר שמעון מנחם) פלדמן נ"י מביתר עילית, הב' החבר מאיר אברהם צבי (ב"ר אהרן) פרידמן נ"י מפעיה"ק, הב' החבר אהרן שמואל (ב"ר אברהם משה) קלוגר נ"י מאלעד, הב' החבר חיים יהודה (ב"ר דוד שלום אליעזר) קליין נ"י מלונדון, הב' החבר שמואל אלכסנדר (ב"ר משה) ראנד נ"י מפעיה"ק, הב' החבר צבי משה (בה"ר ישכר) רייך נ"י מקרית הבעש"ט, הב' החבר עזריאל

מברכות קדשו לרוב הצלחה וסייעתא דשמיא.

יום חמישי פר' תז"מ כ"ט ניסן

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה חיים ברוך נ"י בן הרה"ג ר' יעקב שמואל בלומנטל מירושלים (ב"ר ברוך ז"ל, וחתן להבחל"ח ר' אהרן בורד מירושלים), ולהבחור הבר מצוה אברהם משה נ"י ב"ר שמואל אהרן דויטש מחיפה (בה"ר מרדכי מפעיה"ק).

יום שישי פר' תז"מ א' דר"ח אייר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה צבי נ"י בן הרב אהרן ייגר מב"ב (בהג"ר יצחק אייזיק מפעיה"ק, וחהג"ר אלימלך משה שטמר מב"ב). בתפילת שחרית התפלל מרן שליט"א הלל לפני העמוד, ועלה רביעי לתורה. אחר התפילה הגיש הרב אהרן ייגר את ספרו החדש 'פרי אהרן' על הל' ברכות שהופיע וי"ל בימים אלו.

שב"ק פר' תז"מ ב' דר"ח אייר

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' משה נחמן זילברמן ר"מ בישיבה"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי משה גדליה לנדאו שליט"א רב בית מדרשו ישמח משה בנתניה וראש רשת כוללי יו"ד בארה"ק, מה ידידות - הרה"ג רבי יצחק שימון שליט"א ראש כולל אורח חיים במרכז התורה, י"ה ריבון - הרה"ג ר' ישראל לייפער מאלעד.

בעת שהגישו מאכל המרק, הביאו גם מצה כנהוג. כן היה במרק קניידלעך, לכבוד שבת ר"ת. ברכהמ"ז על הכוס התכבד - הרה"ג רבי ישעי' שוורץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים בביתר ונכד כ"ק מרן זי"ע.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר דוד מאיר הופמן מפעיה"ק (ב"ר מענדל מאלעד, וח"ר יצחק שמואל שכטר מפעיה"ק), ולהר"ר אברהם דוד גנזלר מפעיה"ק (ח"ר אשר לעמל וולנר מפעיה"ק). אח"כ עברו לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ובסו"פ שמיני להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, וכבר עמדו רז"ל במדרש (ויק"ר יד, א) בשם ר' שמלאי בביאור הסמיכות והביאו רש"י, והתוה"ק כפמיש יפוצץ סלע.

במדרש פליאה (הובא בדמשק אליעזר) לא נתקררה דעתו של איוב עד שהגיע לפרשת אשה

(ב"ר יהודה אשר) שוורץ נ"י מביתר עילית, הב' החבר יעקב דוד יהודה (בהג"ר אברהם שרגא) שטיגליץ נ"י מביתר עילית, הב' החבר שמואל אהרן (ב"ר שמעון יהודה) שטיינמעטץ נ"י מקרית הבעש"ט, הב' החבר אשר (ב"ר זאב יהודה) נ"י שטמר מאלעד, הב' החבר אלימלך (בה"ר אברהם פסח) שמרלר נ"י מביתר עילית, הב' החבר נחמן דוד (בה"ר יעקב ישראל) שמרלר נ"י מקרית הבעש"ט.

בסיום חלוקת התעודות הודה הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א לצוות הישיבה על החדרת הלימוד בתלמידים, שעתה רואים את פרי עמלם, בידיעת התלמידים את חומר הלימוד על בורים, וכן לצוות הבוחנים שליט"א, ובראשם הרה"ג רבי שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה המשקיע רבות להצלחת הבחורים, ואיתו עמו הרה"ג ר' ישראל אריה כץ שליט"א מפעיה"ק, הרה"ג ר' אברהם יעקב ברגר שליט"א נכד כ"ק מרן זי"ע, הרב יהודה לנדאו מחיפה, הרב זאב יהודה אליאס מחיפה, הרב יעקב יהודה מילר מחיפה, והרב משה אליהו בויס מפעיה"ק.

בברכהמ"ז על הכוס נתכבד המחותן הגה"צ גאב"ד ראדומישלא שליט"א. לאחמ"כ החלו האדמו"רים והרבנים שליט"א, וקהל האלפים לעבור לאמירת לחיים ולברכת שלום, שנמשך שעה ארוכה.

יום שני פר' תז"מ כ"ו ניסן

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה צבי נ"י בן הרה"ח ר' ישעי' שלום שליסל מב"ב (ב"ר מרדכי יוסף מב"ב).

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל הר"ר יחזקאל לוין מנתניה וגיסו הר"ר מענדל פינגולד מנתניה היושבים שבעה על פטירת זוגתו - אחותו ע"ה. מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים וחזר לביתו.

יום שלישי פר' תז"מ ז"ך ניסן

בערב קיבל מרן שליט"א קהל. בין הנכנסים היו משלחת מארגון 'ושננתם', ובראשם נשיא הארגון הרה"ג ר' בערל קארניאל שליט"א ממאנסי, ונכח שם גם הרב טוביה פריינד מראשי מכון אוצר הפוסקים, ועוד. חברי המשלחת הציגו את פעולות הארגון בשנה האחרונה, וציינו את הכפלת מספר הנבחנים, כשבמבחן שנערך השבוע הצטרפו למעלה מב' אלפים נבחנים חדשים.

מרן שליט"א האריך בשבח מעלת השינון והחזרה, שרק על ידי כן יכולים לבוא לזכירת הלימוד. וכן הפליא את רוב פעלם למען החדרת ידיעת התורה בקרב כלל ישראל. לסיום האציל מרן שליט"א

כי תזריע, והיא פלאי.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מה שדברנו במק"א לתרין קו' הפני"פ (בפרשתן), במה שדרשו בשבת (דף קל"ב ע"א) וביום השמיני ימול בשר ערלתו, וביום אפי' בשבת, אמאי איצטריך קרא להכי, והרי כללא הוא בכל התורה דעשה דוחה ל"ת, עי"ש, וצריך לפרש דקו' קאי לשיטת הר"ש מקינון בספר הכריתות (לשון לימודים ס' קס"ג) והרש"ל ביבמות (דף ד' ע"א) דלמסקנא דגמ' עשה דוחה אפי' ל"ת שיש בו כרת, ואע"ג דאכתי הו"ל שבת עשה ול"ת כבר כתבו התוס' בזבחים (דף ל"ג ע"ב ד"ה לענין) דעשה שיש בו כרת דוחה ל"ת ועשה, וא"כ אתי עשה דמילה שיי"ב כרת ודחי לל"ת ועשה דשבת, ולבר מהא כבר נודע מ"ש המהר"ם מלובלין בשיטת התוס' (בשבת שם בע"כ) דהעשה דשבתון אינו אלא לענין עונג שבת אבל המלאכות המה בל"ת גרידא, (וכן הקשה הגרש"ק בחכמת התורה פר' שמיני עמוד שט"ו עי"ש, וראה ילקוט הרועים ח"ב דף נ"ח טו"ד ד"ה בספר, ומ"ש בזה אאדמו"ר זצלה"ה, בדרוש פר' בלק נדפס בישראל סבא גליון ס').

ואמרנו די"ל עפ"י קו' השעה"מ (פי"ב מה' ע"ז ה"א בד"ה עוד ראיתי) בשם החכם השלם רב ועצום כמוהר"י אשכנזי זלה"ה, מפני מה מילה דוחה שבת הא אפשר לקיים שניהם ע"י שימול נכרי למ"ד (ע"ז דף כ"ו ע"ב) דמילת נכרי כשרה, (והיינו עפ"ד התוס' בשבועות דף ג' ע"א ד"ה ועל הזקן, דהיכי דאפשר לעשות ע"י נכרי או קטן הו"ל בכלל אפשר לקיים שניהם), ואפילו למאי דקי"ל (שו"ע יו"ד ס' רס"ד) דמילה בגוי פסולה, הא אפשר לקיים שניהם ע"י שימול קטן, דכשרה המילה לכ"ע (שו"ע שם).

ואין לומר דמאי דדחי שבת היינו דייקא היכא דליכא קטן או גוי היודע למול, אבל היכא דאיכא קטן או גוי ה"נ דאין גדול רשאי למול בשבת, דהרי לא לישתמיט לשום אחד מהפוסקים לאשמועינן הק מילתא, גם אין לומר דמילה שאני, דנפק"ל מקרא דוביום אפילו בשבת דהותרה מילה אצל שבת, ואפילו היכא דאפשר ע"י קטן שפיר דמי, דומיא דטומאה דהותרה בצבור למ"ד (יומא דף ו')

ע"ב) ולא מהדרין אטהורים, הא ליתא, דביבמות (דף ה' ע"ב) מבואר דמילה דחווה היא אצל שבת מטעם דאתי עשה ודחי ל"ת מדבעינן למילף ממילה בשבת דעדל"ת שיש בו כרת, ודחי לה דמה למילה שכן נכרתו עליה י"ג בריתות וכו', ואם איתא מאי קאמר דנילף ממילה, הא מילה לאו משום דאתי עשה ודחי ל"ת, אלא משום דהותרה אצל מילה, עי"ש.

והחת"ס (שו"ת יו"ד ס' קל"ב) תירץ בזה, עפי"ד הרמב"ם דפסק (פ"ב דמילה ה"א) הכל כשרין למול וכו' אבל עכו"ם לא ימול כלל, ואם מל אינו צריך לחזור ולמול שנייה, ותמה הכסף משנה דאם מילת גוי כשרה א"כ אפי' לכתחילה יוכל למול, וכתב החת"ס וז"ל, שמעתי מקשים אחר שמילת ארמאי כשרה מ"ט להתיר מילה בשבת היכי דאפשר ע"י ארמאי, ולפע"ד נהי דהבן הוא מהול מ"מ מצות עשה שמוטל על האב למול בנו או על הבי"ד למול הבנים לא מתקיימת אלא ע"י שליח ישראל שהוא שלוחו כמותו, משא"כ גוי שאין שליחות לגוי לא מקיים האב מ"ע המוטלת עליו, נהי שהבן הוא מהול, מ"מ האב והבי"ד לא קיימו מצות עשה שלהם, ומשו"ה דוחה שבת, וא"כ הא דאמר (ע"ז שם) ימול ארמאי ואל ימול כותי, רצ"ל אם אי אפשר להמתין בשום אופן, ועל כן רוצה למולו ביומו כי אולי יחוש דכשיוקן הנער כאיב ליה טפי, א"כ ימול ארמאי ולא כותי, אבל טוב משניהם שלא ימולו כלל וימתין, ויפה כתב הרמב"ם שלא ימול ארמאי לכתחלה, עכ"ד, (ודבריו נאמרו ונשנו להלן בס' רצ"ו ובס' שכ"א עי"ש, וכ"כ בשו"ת טומ"ד מהר"ג ח"ב ס' צ"ט, ועי' תשו' בשמים ראש ס' רכ"ג).

עפ"י דבריו אמרתי מכבר לבאר דברי הירושלמי בקידושין (פ"א ה"ז), דיליף שהאב מצווה למול את בנו מדכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו (ולא כש"ס דידן בקידושין דף כ"ט ע"א, מדכתיב כאשר צוה אותו וגו'), ונתחבטו המפוי' היכא משמע מהך קרא דהאב מצווה למול את בנו, ולדברי החת"ס א"ש דהנה בגמ' דריש מקרא וביום השמיני ימול בשר ערלתו וביום אפי' בשבת, ועל כן שפיר דייק

ובתו"ד הביא מתשו' הרשב"א (ה"א סי' שנ"ז) דכתב לו השואל להקשות בהא דאי' בגמ' יבמות (דף ו' ע"ב) אלא סד"א תיתי מהבערה (פי' דנלמוד דעשה דוחה ל"ת שיש בו כרת מהבערה), דתנא דבי רבי ישמעאל לא תבערו אש בכל מושבותיכם מה ת"ל, מה ת"ל, אי לרבי יוסי ללאו, אי לר' נתן לחלק, דתניא הבערה ללאו יצתה דברי ר' יוסי רבי נתן אומר לחלק, ואמר רבא תנא מושבות קא קשיא ליה מושבות מה ת"ל מכדי שבת חובת הגוף היא וחובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחו"ל, מושבות דכתב רחמנא בשבת למה לי, משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני שנא' וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת שומע אני בין בחול בין בשבת ומה אני מקיים מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממיתת בי"ד, או אינו אלא אפילו מיתת בי"ד ומה אני מקיים והומת בחול ולא בשבת, או אינו אלא אפי' בשבת ת"ל לא תבערו אש בכל מושבותיכם ולהלן הוא אומר והיו אלה לכם לחוקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם מה מושבות האמורים להלן בבי"ד אף מושבות האמורים כאן בבי"ד ואמר רחמנא לא תבערו, מאי לאו רבי נתן היא דאמר לחלק יצתה וטעמא דכתב רחמנא לא תבערו הא לאו הכי דחי, לא רבי יוסי, ותהוי נמי ר' יוסי אימר דאמר רבי יוסי הבערה ללאו יצתה הבערה גרידתא הבערה דבי"ד בישול פתילה הוא, וא"ר ששת מה לי בישול פתילה מה לי בישול סמנין, אמר רב שימי בר אשי האי תנא לא משום דאתי עשה ודחי ל"ת אלא משום דמייתי מק"ו וכו'.

וכתב הרב השואל להרשב"א ז"ל, פלא בעיני כי נמי מוקי לה כר' יוסי הוה מצי לאוכוחי, טעמא דכתב רחמנא לא תבערו אש (שמות לה, ג) הא לאו הכי דחי, והיינו ממיתים האיש ובנטילת נשמה כרת איכא, דאין נראה לומר דנטילת נשמה תהא געשית על ידי גוים, דהיכן מצינו שנוכל לקיים מצות עשה ע"י גוים, והשיב לו הרשב"א ז"ל, חיי דמר שכך אני סבור שיכולין בית דין לצוות לגוי לזרוק פתילה לתוך פיו, שאין הגוי אלא שלווחו של בית דין ואין מיתת בית דין צריך גופו של בית דין,

הירושלמי דהיאך מילה דוחה שבת הלא אפשר לקיים שניהם למול ע"י עכו"ם, ובהכרח לומר דאי אפשר למול ע"י גוי דא"כ לא יקיים האב מצותו, וא"כ ממילא מוכח מזה דהמצוה על האב ודו"ק, ושמחתי כששוב מצאתי הדברים בכלי חמדה בפרשתן (אות א' ד"ה אמנם) בשם בנו הב' המופלג כמר ישראל נתן ז"ל, עי"ש.

*

ואמנם הא מילתא דא"א לקיים מצוה ע"י גוי אינו דבר השוה בכל, דממש"כ התוס' בריש שבועות (דף ג' ע"א ד"ה ועל הזקן) מוכח דגם כשנעשה מצוה ע"י גוי נתקיים המצוה, דמייתי שם הא דפליגי בגמ' זויר (דף נ"ז ע"ב) רב הונא ורב אדא בר אחא, דלראב"א מקשינן מקיף לניקף, דכל היכא דניקף לאו בר חיובא הוא גם המקיף אינו חייב, כגון מקיף לקטן, וכתבו התוס' ז"ל, ועוד נראה דאפי' רב אדא מהייב היכא דניקף בר חיובא אע"ג דמקיף לאו בר חיובא, ולא פטר אלא היכא דניקף לאו בר חיובא הוא, מדלא קאמר איש דאמר לקטן או לנכרי אקיף לי גדול והוי נפקותא לרב אדא, ויש לדחות משום דלרב הונא דלא מקיש מקיף לניקף לא יניח גדול להקיף עצמו, וגם אין להביא ראיה מדאמר ביבמות (דף ה' ע"א) דאתי עשה דמצורע ודחי לאו דהקפה מדכתיב ראשו, משמע דכו"ע מודו דאסור ע"י אשה ונכרי, דאי שרי לרב אדא אמאי דחי הא אפשר לקיים שניהם, דיש לדחות דאצטריך קרא למימר דדחי היכא דאין שם אשה ונכרי, וכ"כ התוס' במס' זויר שם (ד"ה ורב).

והנה הרי בוודאי דיש מצות עשה בעצם הגילוח, דהרי מייתי לה בגמ' לענין עדל"ת דעשה דגילוח דוחה ל"ת, ועי"ש בהגהות הרש"ש בשבועות שם דתוס' מיירי בגילוח שני, דרק גילוח ראשון מצווה בכהן עי"ש, ומ"מ בוודאי דגם גילוח שני מצווה, ואפ"ה כתבו התוס' דאפשר לקיים שניהם ע"י שיגלחו נכרי, משמע דאפשר לקיים מצוה גם ע"י נכרי, ומכח דברי התוס' הללו בנה המהר"י אשכנזי את קו' יעו"ש, (ועיין במנ"ח מצוה שם"ח).

ועיין באפיקי ים (ח"ב סי' ל"ד) שהאריך בענין זה,

מכאן ואילך לא יעבור דהא אין חמץ בביתו, אבל לא מנתקי מה שכבר עבר, עכ"ד עי"ש.

ועיין עוד בשער המלך (הל' הו"מ פ"א ה"ג) דמשמע מדבריו דאפשר לקיים מצוה ע"י גוי, שהביא שם המגיה מש"כ בתשו' דבר שמואל (סי' ל"ה) לתרץ דברי הרמב"ם (שם) שאינו לוקה משום לא יראה ולא ימצא אלא א"כ קנה חמץ בפסח או חימצו כדי שיעשה בו מעשה וכו', ואילו בסוגיא דפסחים (דף צ"ה ע"א) מוכח דכל יראה הוי לאו הניתק לעשה דאינו לוקה עליה, וכמ"ש רש"י שם, לא יראה ואם נראה תשכיתוהו, לעולם הוא בעמוד והשבת כל ימי המועד עי"ש, וכ"כ התוס' בפסחים (דף כ"ט ע"ב), וא"כ קשה מפני מה אם קנה חמץ לוקה הרי לגבי לאו הניתק לעשה אין שום נפק"מ בין עשה מעשה ללא עשה מעשה, עי"ש.

ותי' בדבר שמואל די"ל דלא הוי לאו הניתק לעשה דתשכיתו, דמשכח"ל שקנה חמץ בשביעי של פסח שחל בשבת שאי אפשר לקיים בו מצות שריפה, והל"ת דכל יראה איכא והעשה דתשכיתו ליכא, עי"ש, [ולדבריו יש להוסיף דמהי"ט שוב אין לוקה כלל על הלאו גם כשאינו שש"פ שחל בשבת כיון דהלאו כולל יותר מהעשה, ודו"ק]. והמגיה בשער המלך שם הקשה עליו דגם כשחל שביעי של פסח בשבת עדיין אפשר לקיים מ"ע דתשכיתו, שהרי מה"ת ליכא איסור אמירה לעכו"ם וא"כ יכול לשרפו או לפררו ע"י גוי, עי"ש, ומשמע דס"ל דשפיר אפשר לקיים המצוה ע"י גוי. (שו"ה בשעה"מ הנדמ"ח שכבר העירו בטעם המלך, מעשה חושב, הגהות שו"מ, קובץ מפרשים, מדברי התוס' בשבועות הנ"ל ומדברי תשו' הרשב"א).

ועכ"פ לדעת כמה רבכנתא שפיר אפשר לצאת יד"ח מצוה גם כשעושה ע"י נכרי, ולפי"ז אין לומר דלכך מילה דוחה שבת כיון שא"א ע"י גוי הואיל ויתבטל מצות מילה של אב, שהרי שפיר יקיים האב המצוה ע"י שליחות הגוי, ומעתה קמה וגם נצבה קו' החכם מהר"י אשכנזי מפני מה מילה דוחה שבת הא אפשר לקיים שניהם ע"י שימול נכרי, וכה"ג אין ראוי לדחות איסור שבת. האמנם

עי"ש שהאריך בזה, הרי דלהרשב"א יכולים לקיים מצוה ע"י גוי אע"פ דליתא בשליחות.

ובתשו' באר יצחק (או"ח סי' י"ד ענף ה') הביא דברי תשו' הרשב"א הללו, וכתב דלכא"ו צדקו דברי הרב השואל דהיאך ס"ד להמיתו ע"י עכו"ם, דהא בעינן יד העדים תהיה בו בראשונה וכיון דאין שליחות לנכרי א"כ אינם מקיימין המצוה המוטלת עליהם, דמה שנא זה מכל מצות עשה, ועי' ברמב"ם (פי"ד מסנהדרין ה"ב) שכתב דמ"ע על בי"ד להרוג למי שנתחייב בה כו', משום דמצוה דבאש ישרפו אותו וכן בכל חייבי מיתות קאי על הבי"ד וכו', ודברי הרשב"א שכתב דיכולים בי"ד לצוות לנכרי לזרוק הפתילה לתוך פיו וכו' צ"ע הא בעינן יד העדים תהיה בו בראשונה, ואפ"ל דזריקת הפתילה לא היתה נעשה ע"י העדים אמנם המה היו המושכים אחד מזה ואחד מזה ואחר היה זורק לפיו, אכן מ"מ צ"ע כיון דהמצוה הוא על בי"ד לדון דיני נפשות ושליח בי"ד שליחות דבי"ד קעביד, א"כ איך ימיתו ע"י נכרי, הא אין שליחות לנכרי, ונשאר בצ"ע.

ואולם במג"א (סי' תמ"ו סק"ב) הביא דברי השל"ה דהמוצא חמץ בתוך ביתו ביו"ט יוציאו ע"י גוי דהעשה דתשכיתו דוחה לאיסור אמירה לעכו"ם עי"ש, משמע דס"ל דשפיר אפשר לקיים המצוה ע"י גוי. ואמנם בהגהות רע"א שם העיר על דברי השל"ה הק', וכתב דיש לפקפק די"ל דלא מקיים בזה עשה דתשכיתו כיון דמבערו ע"י נכרי ואין שליחות לנכרי והוי כנעשה הביעור מעצמו דלא קיים עשה דתשכיתו, עכ"ד.

וכ"כ חתנו החת"ם בתשו' (או"ח סי' ק"י) וז"ל, ומאד תמהתי שם על ההמצאה של של"ה ומג"א לבערו ע"י גוי, דא"כ עכ"פ הרי כבר עבר בשוגג על כל יראה וכל ימצא עד עתה, ונהי מהשבתה ואילך שוב לא יעבור, מ"מ מה שכבר עבר אין לו תקנה אלא ע"י קיום עשה דתשכיתו כי הלאו מנותק לעשה ואין קיום עשה אלא כשישראל בעצמו משכיתו, אבל כשמצוה לגוי להשכיתו הא אין שליחות לגוי ולא מקיים עשה, ונהי דעכ"פ

עיי"ש באריכות.

מעתה לפי"מ דנודע שי' הר"ח אור זרוע (סי' י"א) דגם במצות מילה עיקר המצוה הוא שיהא נימול אלא דאי אפשר שיהא נימול אלא ע"י מעשה המילה, א"כ שפיר יש לדמות מצות מילה להנך, וכמו דלגבי ביעור חמץ דאמרה תורה בלשון פועל 'אך ביום האשון תשביתו וגו', ס"ל להמג"א והשל"ה דכיון דתכלית המצוה הוא שיהא החמץ מושבת אפשר לקיימה גם ע"י עכו"ם, הכי נמי לענין מילה, ודו"ק.

ואפ"ל בזה בהקדם מ"ש הש"ך (הו"מ סי' שפ"ב סק"ד) להוכיח מדברי הרא"ש בחולין דמי שהוא מוהל אינו רשאי ליתן את בנו לאחר למוהלו וחייב הוא בעצמו למוהלו, דומיא דכיסוי דמי ששפך הוא יכסה, ודכן משמע ברמב"ם (ריש הל' מילה) דמ"ע זו מוטל על האב תחילה, והכי משמע פשטא דש"ס דקדושין (דף כ"ט ע"א) דאמרי' התם האב חייב בבנו למולו מגלן דכתיב וימל אברהם את יצחק בנו והיכא דלא מהליה אבואה מחייבי בי דינא לממהליה וכו', ובסו"ד כתב הש"ך וז"ל, וכתבתי זה לפי שראיתי כמה אנשים מכבדים לאחרים למול את בניהם אף שהם בעצמם יכולים למול ולדעתי הם מבטלים מ"ע ומצוה גדולה של מילה ויש לבי"ד לבטל הדבר הזה, עכ"ד.

והקשו עליו בתבואות שור ובפלת' (סי' כ"ח) מהגמ' בשבת (דף קל"ג ע"א) דדרשינן ימול בשר ערלתו, בשר אע"פ שיש שם כהרת ימול דברי רבי יאשיה, ופריך הא למ"ל קרא דבר שאינו מתכוון הוא ודשא"מ מותר, אמר אביי לא נצרכה אלא לרבי יהודה דאמר דשא"מ אסור, רבא אמר אפי' תימא ר"ש מודה ר"ש בפסיק רישא ולא ימות וכו', ופריך ואביי אליבא דר"ש האי בשר מאי עביד ליה, אמר רב עמרם באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוון, תינה גדול קמן מא"ל, אמר רב משרשיא באומר אבי הבן לקוץ בהרת דבנו הוא מתכוון, ואי איכא אחר ליעבד אחר דאמר ר"ש בן לקיש כ"מ שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקי"ש מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה ל"ת, ומשני דליכא אחר, עכ"ד

די"ל דמילה לא דמי למצות דגילוח וכן השבתת חמץ ומיתת בי"ד דבהנך עיקר המצוה הוא התוצאה, משא"כ במילה שמצות האב הוא מעשה המילה אי אפשר לקיימה ע"י נכרי.

שו"ר באמרי בינה (הל' פסח סי' ט"ז) דבתו"ד הביא מה שעוררו על המג"א הנ"ל, דהרי כשמבער ע"י עכו"ם אינו מקיים העשה דתשביתו דאין שליחות לנכרי והוי כנעשה הביעור מעצמו, ושכ"כ בפשיטות החת"ם כמ"פ, וכתב ע"ז וז"ל: ולענ"ד הא דפשיטא להו דלא נתקיים העשה בזה, מיבעיא טובא, דהא מצינו כה"ג גבי טבילת כלים דדעת הרשב"א (שו"ת ח"ג סי' רנ"ה) דאף לכתחילה יכול לטבול ע"י נכרי, ועיינן יו"ד סי' ק"כ סט"ו ובטו"ז שם סקי"ז דתמה איך יברך ישראל על מה שיטביל הגוי ואין הישראל עושה כלום, ובפרי חדש כתב שם סק"מ דיברך עליו עיי"ש, ועי' מחנה אפרים הלכות שלוחין סי' יא בדין המתקן מעקה ע"י אומן נכרי אי יברך הבעל בית עליו, וכתב ג"כ דמידי דלא בעי שליחות ושלא מדעת מהני ג"כ, כי נמי עשהו נכרי חשוב כאלו עשהו ישראל, ולדברי הפרי חדש נראה דכי אמעוט נכרי מן השליחות היינו דוקא במידי דצריך שליח דא"א לעשות לו שלא מדעת בעל הבית, אבל מידי דיכול לעשותו שלא מדעת בעל הבית והרי הוא עשוי כסוכה ומעקה הרי זה נעשה שלוחו, וא"כ ה"נ דכוותו המ"ע דתשביתו הוא שיהיה החמץ מושבת מביתו, ואם נשרף ממילא מי יימר דלא נתקיים בזה העשה דתשביתו וכו', וכן במ"ע דתשביתו אף דכתיב בלשון עשיה י"ל כיון דעיקר תכלית העשה שלא ימצא החמץ בביתו, אם נשרף מאליו ג"כ נתקיים העשה ובפרט אם מצוה לעכו"ם שיוציאה מביתו ויטיל לים הוי כאלו נעשה מדעתו וכו' עיי"ש באריכות, ובהמשך דבריו שם "אולם דעת רמב"ן וריטב"א קידושין שם דהמצוה של האב הוא רק ההתעסקות למול את בנו, ועיקר המצוה שיהיה התינוק נימול הן על ידו או ע"י אחר ולא בעינן דוקא שליחות, ועיי"ש במקנה וכו' וכיון דעל האב ההשתדלות להכניסו א"כ כשהוא משתדל אף דנעשה ע"י נכרי או קמן שפיר דמי וכו'.

לפי"ז מיושב קו' התבואות שור והפלתו, דאמנם בעלמא המצוה על האב שימול בעצמו מ"מ הכא קאמר הש"ס שראוי לבטל מצוות האב למול את בנו בעצמו, כיון שאם ימול האב ואפי' ימול אותו אחר בשליחותו יהא האב עובר על איסור קציצת בהרת, עכתו"ד. ועיין תשו' בית יצחק (או"ח סי' י"ח אות ד', וסי' ל"ה אות ב') שכתב כעין דבריו הנ"ל יעו"ש.

ועיין מש"כ בשו"ת נפש חיה בסוה"ס (סוגי' עדל"ת סי' י"ד) בהא דכתבו התוס' (בקיודשין דף ל"ד ע"א) על הברייתא דאשה חייבת במעקה משום דהוה מ"ע שלא הז"ג, והקשו התוס' (ד"ה מעקה) דמה נפק"מ בכך דמעקה הוה מצות עשה שלא הזמן גרמא הרי בלא"ה אית בה לאו, והביאו בשם י"מ דאיכא נפק"מ בכך דהוי מ"ע שלהז"ג אע"ג דאית בהו לאוין, בכה"ג שיזדמן לקיים מ"ע שיעמוד נגד מצוה זו דאי הו"ל מעשהז"ג ונשים פטורות א"כ לדידהו ליכא בה רק ל"ת והו"א דיבא עשה וידחה לל"ת, משא"כ עתה דהו"ל מ"ע שלא הז"ג הו"ל עול"ת ואין עשה דול"ת ועשה. אמנם הר"ר יוסף מאר"י נחלק עליהם וס"ל דאפי' לא היה נוהג העשה בנשים לא היה נדחה הל"ת, משום דהיכי דאיכא עשה בהדי לאו הלאו אלים ואינו נדחה, כדמוכח מהא דתנן דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט (שבת דף כ"ד ע"ב), משום דיו"ט עשה ול"ת ושריפ"ק אינה אלא עשה, ואת"ל דהל"ת נדחה א"כ אשה שאינה חייבת בעשה דיו"ט דהו"ל עשה שהזמן גרמא תדליק בשמן שריפה ביו"ט, וכ"ת דאה"נ א"כ אמאי לא לישתמיט תנא מלהשמיענו הכי, עי"ש.

ובפנ"י הקשה על הוכחת הר"י מא"י, די"ל דאין זה הוכחה משום דלגבי נשים ליכא עשה דשריפת קדשים כיון דהוי מעשהז"ג, וכתב הנפש חיה די"ל דמ"מ היה אפשר להו להדליק בשמן שריפה של אנשים, דהיינו שיקיימו מצות שריפ"ק בשליחות אנשים, ושו"כ דמ"מ יש לדון ולומר דכיון דלגבי איש המשלח איכא ביה עשה ול"ת דיו"ט, נמצא דעבד איסורא במה שאשה תשרוף בשליחותו, ומסיק דהדבר תליא בכך אם במקום דיש מצוה

הגמ'. ולשי' הש"ך קשה מאי פריך ואי איכא אחר ליעבד אחר הא יש מ"ע על האב שימול בעצמו.

ותריץ ע"ז בברוך טעם (דין עדל"ת, עשי' שליח לד"מ ויש בו ל"ת, דף מ"ד ע"ב מדפה"ס) עפי"ד רש"י שם שכתב ואי איכא אחר שאינו חושש למהרו ליעבד אחר ולא ליקו אב התם, וצל"ב מפנ"מ הוצרך רש"י לפרש דלא ליקו האב להתם, וי"ל עפ"י מה שהביא הטור ביו"ד (סי' רס"ה) דעת בעל העיטור שהמנהג שאבי הבן עומד על המוהל להודיעו שהוא שלוחו, כדאמרינן לגבי קרבן אפשר שיהא קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו, אלמא דכשעומד התם האב הריהו כמודיעו שהוא שלוחו למול את בנו, ע"ש.

ומעתה י"ל שסובר רש"י דאם האב ממנה אחר לשליח למול את בנו מילה בצרעת, אף דלאותו אחר לא ניחא ליה קציצת הבהרת ולא עביד איסורא, מ"מ כיון דמל בשליחותו של אב ושלוחו של אדם כמותו הוי כאילו האב בעצמו מקיים מצות מילה, וממילא חל על האב איסור קציצת הבהרת דניחא ליה, דא"א לחלק השליחות לחצאין דנימא דאינו שלוחו רק לענין חיתוך הערלה ולא במה שקוצץ גם הבהרת, דהרי א"א לזה בלא זה וחדא מעשה הוא, לכן אי הוא שלוחו למול הוי כאילו עשה האב כל המעשה.

נמצא דאם יעמוד שם האב כשימול אחר שוב אין תועלת במה שמל אחר, ועכצ"ל דקו' הגמ' הוא דליעבד אחר היינו שימול אחר שלא בשליחות האב, רק אותו אחר מעצמו ימול דהרי קי"ל שאם אין האב יכול למול את בנו מוטל על כל ישראל למולו, ולכן דקדק רש"י דלא ליקו האב התם כלומר כדי שלא יהא עושה בשליחותו, (וכבר קדמו בזה בבאור דברי רש"י המל"מ בפ"י מטומאת צרעת, שבתו"ד כתב וז"ל, שוב ראיתי לרש"י שכתב ואי איכא אחר שאינו חושש למהרו ליעביד אחר ולא ליקום אב להתם ע"כ. משמע מדבריו דאי קאי אב התם אף שהמל אינו מכיון למהרו אפ"ה עובר בלאו. וטעמא דמלתא דכיון דהמצוה מוטלת על האב המוהל שליחותיה דאב קא עביד וכיון דכוונת האב הוא למהרו הרי עובר בלאו, עכ"ד).

לחלק המעשה לחצאין ולומר דלענין העבירה לא חל השליחות והו"ל החטא של השליח ולענין המעשה שפיר מתייחס אל המשלח, דכיון דאין שליחות לחצאין א"כ כמו שאינו חל לענין העבירה אינו חל על המעשה וממילא בטל המעשה לגמרי, משא"כ לשי' הגר"י המבורגר דאף שאין שליחות למעשה העבירה מ"מ לגבי עצם המעשה קיים השליחות היינו משום דיש שליחות לחצאין, ולפי"ז י"ל דהה"נ היכי דעושה שליח למצוה ועבירה דכלפי המצוה שפיר מהני השליחות ומתייחס אל המשלח משא"כ לגבי העבירה הדרינן לכללא דאין שלד"ע, ע"ש.

ויש לפלפל דרב"ז אם אפשר לחלק לגבי שליחות לומר דהו"ל שליח על התייחסות המעשה ולא לגבי העבירה שבה, תליא במה שחקרו ביסוד מהות שליחות אי גוף השליח הוי כהמשלח ממש לגמרי, או שאינו כמותו ממש אלא שמעשה השליח הוא שמתייחס אל המשלח, דנודע מ"ש הריב"ש (סי' רכ"ח) דישנם שני סוגי שליחות, (א) שהשליח נעשה כמותו ממש והיינו דהשליח כגוף המשלח לגמרי הוא. (ב) דרך הפעולה הוא שמתייחס אל המשלח אבל השליח אינו כגופו ממש, וביאר בזה הא דגבי גירושין בעינן קרא דשליח עושה שליח כדאמרינן (קידושין דף מ"א ע"א) ושלח מלמד שהוא עושה שליח וכו' ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח, ואילו גבי פסח דרשינן מנין ששש"א כמותו שנא' ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל ביה"ע וכי כל הקהל שוחטין אלא מכאן ששש"א כמותו, ולא מצרכינן קרא לרבות שהשליח עושה שליח, והיינו משום דבשליחות דפסח נעשה השליח כמותו ממש שהרי קרא השליח בשם כל הקהל כמ"ש ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל והיינו דהשליח הו"ל כהבעלים ממש, מש"ה אין צריך לרבות דהשליח עושה שליח דכיון שהשליח הוי כהמשלח ממש א"כ כי היכא דהבעלים עושים שליח ראשון כמו"כ השליח שהוא כגוף הבעלים עושה שליח, משא"כ בגירושין שלא קרא השליח בשם הבעל אלא

ועבירה אי נימא דחל השליחות לענין קיום המצוה בלבד ולא לענין העבירה, ושוב ציין לדברי הברוך טעם הנ"ל, עי"ש באריכות.

מעתה מבואר שפיר דברי החת"ס דלא קשיא מפנ"מ מילה דוחה שבת הא אפשר לקיים שניהם ע"י שימול נכרי, די"ל דאפי' אם בעלמא אפשר לקיים מצוה ע"י גוי, מ"מ היכי דא"א לקיים המצוה מצד איסור מלאכה בשבת, א"א לקיימה גם ע"י עכו"ם, דכיון דלא שייך שליחות לחצאין א"כ אי לגבי המצוה הו"ל הגוי כשלוחו ויוצא האב יד"ח מצוה כשמל העכו"ם, א"כ גם לענין מלאכת שבת הו"ל הגוי שלוחו והאב עביד איסורא, ואי לגבי איסור שבת אינו כשלוחו א"כ גם קיום המצוה אין מתייחס אליו ולא קיים האב המצוה על ידו, ושפיר כתב החת"ס שא"א למול ע"י גוי דבכך מתבטל מצות האב, ודו"ק.

האמנם שמדברי הראשונים והאחרונים הנ"ל לענין קיום מצוה ע"י גוי, משמע דלא נחתי להאי סברא, שהרי כולם דיברו לענין קיום מצוה ע"י גוי במקום איסור, באופן שע"י קיום ע"י הגוי לא יהא איסור, כגון בגילוח נזיר ע"י גוי, ומיתת בי"ד בשבת ע"י גוי, וקיום תשבתו בשבת ע"י גוי, הרי דס"ל שאף שיתקיים המצוה ע"י הגוי, מ"מ אין השליחות מתייחס גם לענין העבירה שיחשב כאילו הישראל עובר עבירה זו, ומשמע דלא ס"ל הך סברא דאין שליחות לחצאין.

*

ובתשו' בית יצחק הנ"ל וכן בתשו' נפש חיה הנ"ל, כתבו דהא מילתא אי אמרינן אין שליחות לחצאין תליא בפלוגתא הידועה של הנוב"י והגר"י המבורגר (עיין שו"ת נודע ביהודה אהע"ז ס' ע"ה ע"ו) בהא דקיי"ל אין שליח לדבר עבירה, האם הכוונה דאותו מעשה שהוא עבירה לא חל כלל, או דהא דאשלד"ע אינו אלא לענין שאין החטא מתייחס אל המשלח אלא השליח בלבד הוא שחטא, אבל כלפי המעשה שפיר חל השליחות, והדברים עתיקין. וי"ל דא"נ כמ"ש הנוב"י דכיון דאין שלד"ע המעשה בטל לגמרי ע"כ היינו משום דאי אפשר

(ב"מ דף ק"י ע"ב), בשם אחיו בעל החשק שלמה דהגר"א אזל בשיטת מהרי"ט, עי"ש מש"כ בזה].

ותמהו עליו בנוב"ת (יור"ד סי' קמ"ז) ובמחנ"א (הל' שלוחין סי' ז') דהרי הא דאמרינן מילי לא מימסרו לשליח הנ"מ בשליח שאין בכוחו לעשות שליח שני היכי דהוי מילי ובכה"ג אמרינן מילי לא מימסרו לשליח, וכמבואר להדיא ברש"י בגיטין (דף כ"ט ע"א) שאין בכח דברים להיות חוזרים ונמסרים לאחר, אבל המשלח הראשון ודאי דיפה כוחו לעשות שליח אף לענין מילי, (וכבר ביאר בזה הגאון רעק"א בחידושים ריש פ"ד דגיטין ובתוספות רעק"א ריש השולח אות ל"ד, וע"ע בלקח טוב כלל א' ד"ה עתה אדבר), והאריכו בזה הרבה.

והחתם סופר (שו"ת, יור"ד סי' שכ"א) ביאר שיטת המהרי"ט, דמש"ה מילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון משום דלא ילפי' שליחות אלא מקדשים וגירושין ותרומה ובכולהו איכא מעשה אבל מילי גרידא לא אשכחן דיועיל בה שליחות וכו', ומוסיף עוד החת"ם דאפשר דילפינן מהפרת הבעל דכתיב אשה יפירנו ולא השליח (ב"מ דף צ"ו ע"א, וכ"ה בנדרים ע"ב ע"ב, דפליגי בזה ר' יאשי' ור' יונתן עי"ש), וי"ל הטעם דלא מצוי להפר ע"י שליח משום דמילי לא מימסרו לשליח ומינה ילפינן לכה"ת עי"ש.

וביבמות (דף מ"ד ע"א וכ"ה בדף ק"א ע"ב) דרשינן קראי גבי חליצה, וקראו לו זקני עירו הן ולא שלוחן, והק' בישרש יעקב דלפימ"ש המהרי"ט דמילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון א"כ למ"ל קרא למעט דאין הבי"ד יכולים לקרוא ע"י שליח, הרי בלא"ה בכה"ת מילי לא מימסרו לשליח, וכתב דמכאן ראי' להחולקים על המהרי"ט עי"ש, וכמו"כ הק' בשו"ת מהרי"א (אהע"ז סי' כ"ז) על המהרי"ט מהאי דרשא עי"ש.

וראיתי שכתבו בזה דאפ"ל דאה"נ דמינה ילפינן להא דמילי לא מימסרו לשליח, דכיון דאמרה תורה וקראו לו ולא ע"י שליח והגם דבכ"מ שאא"כ מזה מוכח דמילי לא מימסרין לשליח כלל, ואמנם לפי"ז אית לן תרי קראי להא דמילי לא מימסרו לשליח, חד בהפרה וחד בחליצה, ותליא

שריבה הכתוב שהבעל יכול לגרש ע"י שליח היינו דמעשה הגירושין יכול להיות גם ע"י שליח הגם דאין השליח כמותו ממש, מש"ה איצטריך קרא לרבויה שהשליח יכול לעשות שליח.

ובשו"ת דברי חיים (ח"א או"ח סי' ל"ג, ח"ב אהע"ז סי' פ"ו) פלפל באריכות בהאי ענינא ובתו"ד עורר דא"נ דהשליח הו"ל כהמשלח ממש ועד דלא בעינן קרא לרבות דשליח עושה שליח א"כ מפני מה אמרינן דמילי לא מימסרין לשליח (גיטין דף ס"ו ע"ב) והיינו שאין השליח יכול לעשות שליח שני לענין מילי, הרי השליח נעשה כהמשלח ממש א"כ כי היכא דהמשלח יכול לעשות שליח ראשון לענין מילי ה"נ יהא בכח השליח שהוא כמו המשלח עצמו לעשות שליח אחר לענין מילי, והאריך בזה טובא ומסיק דאה"נ אי אמרינן דשלוחו של אדם כמותו פירושו דהוי כמותו ממש שפיר מימסרי מילי לשליח, ורק לענין גט אמרינן דלא מימסרי מטעם דהוי כעד מפי עד וכמבואר ברמב"ן ובפנ"י שם.

ולפי"ז י"ל, דא"נ דשלוחו של אדם הו"ל כמותו ממש, והיינו דדב"ז עיקר גדר של שליחות דהשליח מקבל את כוחו של המשלח להיות כגופו ממש והו"ל ידא אריכתא של המשלח, א"כ לא שייך לחלק השליחות אלא כיון דקיום המצוה מתייחס אל המשלח, ממילא הו"ל שליחו גם לענין העבירה שבה דהרי הו"ל כגופו. אבל אי אין השליח כגוף המשלח אלא דהמעשה מתייחס אל המשלח, י"ל דשפיר שייך שליח לחצאין דמשוי ליה שליח רק לקיום המצוה, אבל לענין העבירה אין מתייחס אליו שליחות, ודו"ק.

והנה מודעת זאת שיטת המהרי"ט (ח"א סי' קכ"ז) דלא יתכן להקדיש ע"י שליח כיון דהקדש מילי נינהו ולא מימסרו לשליח, [וגם הגר"א ס"ל כשי' המהרי"ט ומשמע דנקט הכי גם בשיטת המחבר, דהנה בשו"ע (חו"מ סי' קכ"ג ס"ב) מי שהיה לו שבועה על חבירו אינו יכול להרשות אחר עליו ולהשביעו שאינו דבר שנקנה בקנין שאינו אלא דברים בעלמא, וציינן ע"ז הגר"א כמ"ש בגיטין כ"ט ע"א משום דמילי וכו', וכתב בהגהות מראה כהן

חיה הנאכלת תחילה, ופי' עפי"ד רש"י בין הטמא ובין הטהור צריך לומר בין חמור לפרה והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך לטהורה לך בין נשחט חציו של קנה לנשחט רובו, ובין החיה הנאכלת צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שנולדו בה סימני טריפה כשרה לנולדו בה סימני טריפה פסולה.

והנה בסוף נזיר (דף ס"ה ע"ב) ילפינן דספק נגעים טהור דאמר קרא לטהרו או לטמאו פתח הכתוב בטהרה תחילה ללמודך שספק נגעים טהור, הרי דמא דפתח בהיתר שמעינן להקל בספק, והנה קי"ל (חולין דף ט' ע"א) בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, וכל ספק שאירע בשחיטה מעמידין על חזקת איסור ואסור, נשחטה בחזקת היתר עומדת וכל ספק שאירע אחר שחיטה מעמידין בחזקת היתר.

עפי"ז יומתק לשון הכתוב דמ"ש להבדיל בין הטמא ובין הטהור דקאי על ספק בשחיטה אם נשחטה כראוי כפרש"י, דבזה מוקמינן על חזקת איסור שלא נשחטה, על כן הקדים הטמא קודם שהרי מצוי בה האיסור יותר שאף בספק אסורה, אבל במ"ש בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל דקאי על סימני טריפה והיינו בבהמה שנשחטה כבר דבחזקת היתר עומדת, בזה נקטינן ברוב צדדין להתיר, לכך כאן הקדים הנאכלת ברישא כי ברוב צדדים הם נאכלים עי"ש, וקצת כעי"ז כתב בפני"פ שם עי"ש.

מבואר מזה דגלי לן קרא במה דהקדים בין החיה הנאכלת ברישא, לומר דהיכי שנולד ספק אחר השחיטה אזלינן בה לקולא, ולכאורה תינח אם נולד הספק אחר שחיטה א"ש דמקילין בה כיון דאזלינן בתר חזקת היתר, דמשנשחטה בחזקת היתר עומדת, אבל כשנולד הריעותא מחיים כגון ספק דרוסה דלגבי זה לא שייך להחזיקה בהיתר ע"י השחיטה שהרי כבר נולד הספק קודם שחיטה, (כנודע האריכות בזה, עי' רמ"א יו"ד סי' נ', ס"א ובש"ך סק"ג), אמאי נקיל בספק, ובפשטות דכיון דמה"ת בכל ספיקא אזלינן לקולא, לכך מקילין בכל ספק

בפלוגתא דשנ"כ הבכ"א אם מלמדין, ולפי"ז י"ל דדברי המהרי"ט דמילי לא מימסרו אפי' לשליח ראשון אתיא דווקא למ"ד דשנ"כ הבכ"א מלמדין, משא"כ למ"ד דשנ"כ הבכ"א אין מלמדין אין ללמוד מהני לכל התורה, ודו"ק.

וי"ל דבכך תליא גדר ומהות שליחות אם שליח כמותו ממש או דרק המעשה מתייחס להמשלח, וע"ד שכתב הד"ח לגבי מילי מימסרו לשליח בשליח שני (לדעת החולקים על המהרי"ט) דתליא בהא אם השליח הוי כהמשלח ממש וכנ"ל, עד"ז י"ל גם לענין שליח ראשון, והיינו דאי שנ"כ הבכ"א מלמדין וילפינן מהפרת הבעל ומחליצה דמילי לא מימסרי אפי' לשליח ראשון, שמעינן מינה דאין השליח כהמשלח ממש שהרי חזינן דלא מצי משוי שליח לענין מילי, אבל אי בכל התורה זולת בהפרה וחליצה מילי מימסרו לשליח, י"ל דשליח הו"ל כמותו ממש, ודו"ק.

היוצלמ"ז דאי שנ"כ הבכ"א אין מלמדין, ובכל התורה מהני שליח גם לענין מילי דשלוחו של אדם כמותו ממש, א"כ נקטינן דאין שליחות לחצאין, וממילא דגם לגבי מילה בשבת ע"י גוי (אע"ג דלא שייך בכך דין שליחות וכנ"ל), י"ל דכיון דלענין המצוה נחשב מעשה הגוי כמי שעשאה הישראל ויוצא האב על ידו יד"ח המצוה, שוב הו"ל כאילו האב עצמו עשה המלאכה בשבת, אבל אי שנ"כ הבכ"א מלמדין וילפינן מהפרה וחליצה דמילי לא מימסרי לשליח כלל דאין השליח כמותו ממש, וממילא דלא נקטינן סברא זו דאין שליחות לחצאין, א"כ שפיר י"ל דרק לענין התייחסות מעשה המצוה הו"ל כמי שעשאה הישראל, ולא לענין מלאכת שבת, ודו"ק.

*

נקדים עוד מ"ש במשך חכמה (סו"פ שמיני) עה"פ להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, דיל"ד מפני מה שינה הכתוב דתחילה הקדים טמא לטהור, שפתח הכתוב ונקט טמאה בתחילה, ושוב הקדים החיה הנאכלת לאשר לא תאכל, שהזכיר הכתוב

זרעך בארץ לא להם, אבל אם אר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו ליכא למימר שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות דהרי היו בארצם שלהם.

הבאנו כמ"פ מ"ש בבגדי אהרן (פר' בראשית) בהא דאמרינן בב"ב (דף קי"ט ע"ב) דהיא גופה מסתפקא ליה (למשה) אי אר"י מוחזקת לנו מאבותינו או לא, דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם או דילמא מורישינן ואינן יורשינן, והקשה בצדה לדרך דהא מוכח דמורשה היינו מורישינן ויורשינן דהרי כתיב תורה צוה לנו משה מורשה והתם וודאי דמורישינן ויורשינן, ותירץ בבגדי אהרן דאין להוכיח מהתם דהך מורשה בעינן לה לדרוש אל תקרי מורשה אלא מאורסה (פסחים דף מ"ט ע"ב), אלא דהאי דרשה ניהא רק אי יאלמ"ק ושפיר דרשינן אל תקרי מורשה אלא מאורסה, אבל אי יאלמ"ס ליכא למידרש אל תקרי וכו' דהרי כתיב מורשה, ועפי"ז כתב במשען המים (פר' אמור) דאי יאלמ"ס מוכרח דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, אבל אי יאלמ"ק י"ל דמורשה היינו מורישינן ואינן יורשינן ואר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו.

נודע מה דהקשו (ר"ן סופ"ק קידושין דף מ"ו ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דס"ל דספד"א לקולא דא"כ אמאי חייב אשם תלוי על הספק, ות"י (מהרי"ט יו"ד סי' א') דס"ל כמ"ד דבעינן חתיכה אחת משתי חתיכות (עיין פ"ח משגגות ה"ב), והיכי דאיקבע איסורא ספיקא לחומרא, ובכריתות (דף י"ז ע"ב) דתליא בכך דאי יאלמ"ס כיון דמצות כתיב גם בחתיכה אחת חייב אשם תלוי דספיקא מה"ת לחומרא, אבל אי יאלמ"ק ומצוות קרינן בעינן חתיכה משתי חתיכות דאיקבע איסורא דבלא"ה ספיקא מה"ת לקולא, עי"ש.

ובכן יבואר המדרש, דבתחילה היה איוב סמוך לבו בטוח שאין בו כל עון, דאע"ג דשתק כאשר גזרו לענות את בני"י סבר דדב"ז היה טובה לבני"י כי בכך נשלם מהר גזירת הגלות דקושי השעבוד השלים הזמן, ועל כן לא ידע למה נענש ביסורים, אבל כאשר הגיע לפר' אשה כי תזריע וגו' וביום

טריפה אף היכא דליכא חזקת היתר, ורק בספק בשחיטה עצמה אזלינן לחומרא כיון דאיכא חזקת איסור ודו"ק.

נקדים עוד מ"ש הפר"ח (יור"ד סי' ק"י כללי ס"ס ד"ה ועוד כתב) דדינא דספד"א תליא בהא אם שנ"כ הבכ"א מלמדין, דהרמב"ם דס"ל דספיקא מה"ת לקולא משום דילפינן מספק ממזר דשריא, אמנם הרשב"א ס"ל דלא ילפינן מהתם כיון דאמרינן בקידושין (דף ע"ב ע"א) דאיכא תרי קהלי חד למישרי ממזר בשתוקי וחד למישרי שתוקי בישראל, וא"כ הו"ל שנ"כ הבכ"א ואין מלמדין, משא"כ הרמב"ם ס"ל דמלמדין, (ועיין בזה באור חדש בפתיחה שם אות כ"ז).

והשתא יבואר לנכון סמיכות הפרשיות, דכיון דאמה"כ להבדיל בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, ומינה דספיקא מה"ת לקולא, ואתיין מספק ממזר דשנ"כ הבכ"א מלמדין, ולפי"ז ילפינן מהפרה וחליצה דמילי לא מימסרי לשליח כלל, והיינו דאין השליח כמותו ממש, מעתה יש יש מקום לומר דמצי משוי לנכרי שליח לענין לצאת יד"ח המצוה ולא לענין מלאכת שבת, וא"כ הו"א דאין מילה דוחה שבת כיון דאפשר למול ע"י גוי, לכך הסמך הכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו, וביום אפי' אפי' בשבת דלא נימא הכי, אלא מילה דוחה שבת, ודו"ק.

*

והנה בסוטה (דף י"א ע"א) שלשה היו באותה עצה בלעם ואיוב ויתרו וכו', איוב ששתק נידון ביסורים, והגה"ק מאוסטרווצא זי"ע במאיר עיני חכמים (מהדו"ב דרוש ב' לשבה"ג אות ג') העיר מדוע נענש איוב עבור כך והלא היה הדבר לטובה לישראל, שע"י קושי השעבוד הוקדם זמן יציאתם ממצרים, וא"כ שפיר עשה איוב שהסכים עם פרעה לשעבד את ישראל.

אבל א"נ דיצאו ממצרים משום שחשבון ד' מאות שנה התחיל מלידת יצחק שפיר מגיע עונש לאיוב, אלא דזה ניהא רק אם אר"י עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, וקרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה

ואפ"ל בזה עפי"ד הבית שמואל אחרון (פר' מצורע, הובא בישמח משה בר"פ תזריע), על אמז"ל (ערכין דף ט"ז ע"ב) מפני מה אמרה תורה מצורע בדד ישב, הוא הבדל בין איש לאשתו וגו', לפיכך אמרה תורה בדד ישב. דיל"ב מה ששואל טעם על המצוה, והלא אמרו חז"ל (סנהדרין דף כ"א ע"ב) מפני מה לא נתגלה טעמו של מצוות, שני מצוות נתגלה טעמן ונכשל בה גדול הדור וכו', הרי דאין ליתן טעם למצוה. ועוד יל"ד במ"ש לפיכך 'אמרה תורה' דהיל"ל לומר רק לפיכך בדד ישב.

וביאר עפ"י מה שפירש המדרש שמואל (הקדמה למסכת אבות) על הפסוק (ויקרא יד, ג) והנה נרפא הנגע צרעת מן הצרוע, דלכא' הו"ל לומר דנרפא הצרוע מנגע הצרעת, ותו"ד דהנה חכמי הרפואה אומרים שצרעת בא מתגבורת העצבות ומרה שחורה, ולכן רפואתו ע"י שילך בין בני אדם לשמוח ולשוש אתם וכדו', עכ"ז אמרה תורה בדד ישב, כיון שבאמת הנגעים באים על עון לשון הרע (ערכין דף ט"ו ע"ב), ורפואתו תהיה על ידי שישוב אל ה' וכו', וזש"ה והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, שהוא עצמו עשה פעולה שפשפש במעשיו ועי"ז נרפא.

והנה הרמב"ם ז"ל (מורה נבוכים, חלק ב, פרק כט; פיה"מ אבות ה, ו) פי' בהא דאחז"ל (ב"ר ה, ה) דתנאי התנה הקב"ה עם הים שיקרע בפני ישראל, דהטעם לזה כי השי"ת אינו רוצה שיהיה שינוי סדרי הטבע אחר בריאת העולם לכך התנה מיד בשעת הבריאה שיקרע בפני ישראל וממילא לא הוי בגדר שינוי טבע. ומהאי טעמא אחז"ל (תנדבא"ר, פרק לא) דתורה קדמה לעולם כדי שע"י התורה יהא אפשר לשנות סדרי הטבע, ולא יהא בכך שינוי הטבע לאחר הבריאה כי כבר בטרם הבריאה נינה התורה ועל אופן זה נברא העולם.

זה ששאלו בגמ' מפני מה אמרה תורה מצורע בדד ישב, דהכוונה דכיון דהשי"ת אינו חפץ בשינוי הטבע א"כ אדרבה היה ראוי שהמצורע יתחבר אל האנשים כדי להסיר ממנו תוגתו ועצבותו, וע"ז מתרין, לפיכך אמרה תורה, דכיון שנכתב בתורה כך והתורה הרי קדמה לעולם, א"כ הוי שפיר בגדר טבעה של עולם. עכתו"ד ועי"ש בישמח משה באריכות.

השמיני ימול גו', ודרשינן דאפי' בשבת, וקשה למ"ל קרא הא בלא"ה עדל"ת, וצ"ל דהו"א דמוטב לקיים שניהם למול ע"י עכו"ם, משום דשייך שליח לחצאין דלגבי קיום המצוה יצא יד"ח ע"י הגוי ולענין מלאכת שבת אינו שלוחו, והיינו משום דשלוחו של אדם אינו כמותו ממש שהרי מילי לא מימסרו לשליח כדילפינן מהפרה וחליצה דשנ"כ הבכ"א מלמדיו, מעתה ילפינן מספק ממזר דספד"א מה"ת לקולא, ועכצ"ל דחיוב אשם תלוי אינו אלא בב' חתיכות והיינו דיאלמ"ק ומצות קרינן, ולפי"ז דרשינן א"ת מורשה אלא מאורסה, ויל"פ מורשה דמורישינן ואינן יורשינן, נמצא דאר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו, ובכך נמנו שנות הגלות מלידת יצחק וקושי השעבוד לא השלים הזמן, ובכך בדין התייסר איוב על ששתק, ובכך עתה נתקררה דעתו כי הבין שהצור תמים פעלו וכל דבריו משפט, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (ויקרא יד, א-ג) וידבר ה' אל משה לאמר, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע. ועמדו במפרשים דנראה כאילו הכתוב סותר עצמו דתחילה נאמר 'והובא אל הכהן', ושוב אמר 'ויצא הכהן' וגו'. עוד דקדקו על מ"ש 'ביום טהרתו', דהלא עדיין אין זה טהרתו, כי עדיין צריך הוא לעבור ימי ספרו וכל סדר טהרתו והבאת קרבנותיו ורק אח"כ נעשה טהור.

להלן בפרשתן (ויקרא יד, לג-לה) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית, ובבעה"ט 'נראה לי' ב' במסורה, חדא הכא, ואידך (ירמיה לא, ב) מרחוק ה' נראה לי, וצ"ב מה מלמדינו.

ובמדרש (ויק"ר יז, א) הדא הוא דכתיב (תהלים עג, א) אך טוב לישראל אלוקים לברי לבב וכו'.

צרעת בבית ארץ אחוזתכם תדעו ותאמינו שאני הוא שנתתי לכם, ומאתי לא תצא הרעות, ובוודאי טובא גנוז בגוויה, ובכך תהפוך הנגע לשפע ברכה למצוא בה מטמוניות כאמז"ל.

ואולם כאשר האדם אינו במצב הראוי לחיות באמונה שלימה וכו', אלא יחשוב כאילו בכוחו ובכשרונו השיג הכל, והו אומר וּבֵא אֲשֶׁר לֹא הֵבִית רִצ"ל שחושב שמה שרכש והצליח שיהא לו קנין בית, זהו כוחו העצמי ע"ד כוחו ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה (דברים ה, יז) או אז עי"ז יבא לידי כך שיצטרך לומר כנגע נראה לי בבית, רצ"ל שיהיה בדאגה וצער באומרו שהוא מוכה מכות ונגעים גדולים וחלילה פגעה בו מדת הדין, או אז ידוע ידע ויתבונן דכל זה בא לו מחמת כי מרחוק הוי"ה נראה לי, שאצלו שם הוי"ה שהוא שם מידת הרחמים הוא רחוק ממנו, שאינו מכיר במידת רחמיו וטובו של הבוכ"ע, ומדה כנגד מדה אף ההתנהגות עמו הוא בבחי' הסתר פנים, עד אשר 'כנגע נראה לי בבית'.

ובענין הזה נודע מהבעש"ט הק' זי"ע (בשם האריה"ק, עץ חיים, שער י"ג, פרק י"א) עצה יעוצה להמתיק הדינים בשרשם, שבכל צער ומצוקה הבא עליו יחפש למצוא בהם איזה ענין טוב שיתגלגל עליו ע"י צרה זו, וגם כשנדמה לו שכל הסובב אותו היא לרעה ח"ו, יבדוק למצוא איזה נקודה טובה שיש בה לטוב בשבילו, ויאחז בה ליתן על זה שבח והודאה לבוכ"ע בשמחה ובטוב לבב, ואז על ידי זה מתבטל מדת הדין כליל ויומתק הדין בשרשו להתהפך להיות כולו הטוב והמיטיב (ראה תולדות יעקב יוסף, פר' נח; שם פר' ויחי, צפנת פענח עמ' קע"ט, ועוד).

ועל זה רמז עוד בפסוק מרחוק הוי"ה נראה לו, רצ"ל שמי שמרחיק מעתו אותו ההתבוננות בחלק הטוב שבכל דבר שהוא בא משם הוי"ה ב"ה, אזי אצלו כנגע נראה לי בבית רח"ל, ולא יצליח להמתיק הדינים.

ומעתה יובן היטב מה שהסמך המדרש לכאן הפסוק אך טוב לישראל אלוקים לברי לבב, והיינו שמפסוק זה הביאו חז"ל ראייה וסייעתא לענין האמור כי מאתו לא תצא הרעות וכל מה דעביד רחמנא לטב עביר, כי 'אך טוב לישראל', וכן בא לומר שכאשר

ויש לכאר הענין בזה, כי מה שהאדם בא לידי עצבות ומרירות הוא מחמת שאינו מתבונן לדעת כי השי"ת אבינו אב הרחמן אוהב עמו ישראל לעד, והכל כאשר לכל הוא אך לטובה וחסד א"ל כל היום, חסדי ה' כי לא תמנו ולא כלו רחמיו, ולכן בא לידי תונה ועצבות וכו', וכדי לתקן הדבר אמרה תורה שישב בדרך וישכיל להתבונן באמז"ל (ברכות דף ס' ע"ב) כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ויעמיק להשיג ולזכור כי טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו ומאתו לא תצא הרעות, ואז אז ממילא תשוב אליו השמחה, ויהיה שמח וטוב לב ובוה יתרפא מצרעתו ויטהר.

והנה אי' בספה"ק ומקור הדברים ברמב"ם (מו"נ חלק ג' סו"פ יז, וריש פרק יח) כי ההשגחה סיבת הדביקות, הכוונה בזה דלפי גודל האמונה של האדם בהבורא ב"ה הוא מושגח מאתו ית"ש, כי מי שדבוק באמונה ויודע ומכיר שכל מקרה וכל מה שבא עליו הוא אך ורק מהקב"ה, בכך הוא נמצא בהיכל המלך שמשגיח עליו בעינא פקיאחא שלא יארע לו שום רע ונזק, דאע"פ שברא השי"ת את עולמו שיתנהג על פי דרכי הטבע כמש"כ הרמב"ן בראשית ברא אלקי"ם דאלוקים בגימטריא הטבע, מ"מ ישנו גם הנהגה של למעלה מדרך הטבע, בבחי' כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (קהלת ה, ז), אשר אין הטבע שולט שם כלל, וענין זה אם ההנהגה תבא על האדם יהיה באופן שהוא ע"פ הטבע או באופן שהוא מעל דרך הטבע זה תלוי בדביקותו ואמונתו בהבורא ית"ש.

כי אם אין האדם סר מן הדביקות בהשי"ת ובכל עת יראת ה' חופפת עליו כל היום לקיים בעצמו מ"ש 'ואתם הדבקים בה' אלוקים בה' (דברים ה, ד), או אז מדה כנגד מדה 'חיים כולכם היום', והוא מושגח בהשגחה מיוחדת מהבורא ית"ש עד שאין לטבע כל שליטה עליו, ומתקיים בו מאה"כ 'והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך' (בראשית כה, טו), כי הוא מושגח על ידו ית"ש בהשגחה דלעילא, וה' ישמור צאתו ובואו ויהיה לו אך טוב וחסד.

על זה רמז הכתוב כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, בכל דבר עליכם לדעת שאני נותן אותה לכם, כן הוא בכל מה שיארע לכם, הן הטובות והן היפוכם ח"ו, וגם כאשר ונתתי נגע

רואה האיש הישראלי את חלק הטובה שבכל דבר, או אז אפי' כאשר אלוקים, רצ"ל כשמתוחה מדת הדין, מכל מקום לברי לבב אלו שלבכם על בוריים ומאמינים באמונה שלימה כי 'אך טוב לישראל', אצלם נהפך הכל להיות באמת לכולו טוב.

וע"ז רמז הכתוב בריש פרשתן זאת תורת המצורה, היינו מלשון 'מוצא רע', שהיה לבו נתון לחלק הרע, ולכן היה שרוי בעצבות ומרה שחורה והיא שהצמיחה לו נגעים, ועכשיו ביום פהרתו שנתן אל לבו להתבונן שהכל הוא טוב מאתו יתברך, וטיהר את הרע ומוצא שאך טוב וחסד מנת חלקו, או אז והובא אל הכהן מרמוז על מידת רחמיו של הבוכ"ע וכדאמרינן (סנהדרין דף ל"ט ע"א) אלוקים כהן הוא, ועניין הכהן מורה על רחמים וחסדים כד"א (דברים לג, ח) תומיך ואוריך לאיש חסידיך, רצ"ל שע"י שיתחזק באמונה בהשי"ת תתעורר עליו מדת הרחמים והובא אל הכהן בחי' חסד אל, ובמידה כנגד מידה ויצא הכהן אל מחוץ למחנה רצ"ל שהבוכ"ע ישמרהו ויצילהו בכל מקום לכתו, והנה נרפא נגע וגו' שתהיה לו רפואה עולמית וישועה בכל עת, כי הבוכ"ע משגיח עליו בכל עת.

ויתבאר בזה גם מ"ד במדרש (ויק"ר טז, ב) מעשה ברוכל אחד וכו' ר' ינאי הוה יתיב וכו' אמר ליה תא סק להכא זבין לי, א"ל לאו את צריך ולא דכוותך, אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק זה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, מה כתיב בתריה נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה סור מרע ועשה טוב וכו' (תהלים לד, יג). ולהאמור יפורש, שהרוכל הכריז 'מאן בעי למיזבן סמא דחיי', היינו שיהיו לו לאדם חיים חן וחסד תמיד בכל עת, כי הרוצה שיהיה עמו כן צריך הוא לקיים בעצמו סור מרע היינו להסיר מלהביט אל הרע, ועשה טוב רצ"ל שיתבונן לראות רק בטוב ובחסד הטמון בגוויה, לדעת כי השי"ת הוא טוב ומטיב בכל עת ובכל זמן, ובכך ימשיך על עצמו השפעת החסד והרחמים.

על כן צירוף שם הקדוש המאיר בחודש אייר, יוצא מהפסוק (ירמיה ט, כג) כי אם בזאת יתהלל

המתהלל השכל וידוע אותי, ולעיל מיניה כתיב (שם פסוק ח) אל יתהלל חכם בחכמתו וגו', והיינו שבא לומר שכאשר מהלל האדם להקב"ה כשהוא חכם גבור ועשיר, והכל הולך אצלו כשורה באין פריץ וצווחה, אין זו תכלית העבודה לומר ראו איך הוא מהלל ליוצרו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל רצ"ל שאומר הלל ומשבח לה', בבחי' השכל וידוע אותי רצ"ל שיודע ומשכיל לדעת כי הכל הוא מהשי"ת בעל הרחמים, ולכן מתאמץ למצוא את הטוב בכל דבר, שהרי מאתי לא תצא הרעות, ובכך שיהא משבח על כל דבר אף על מה שנדמה כאילו הוא רעה, בכך ימשך עליו 'נאום הוי"ה' מדת החסד והרחמים בבחי' אך טוב וחסד, והבן.

וצירוף זה מאיר דייקא בחודש אייר, אשר הוא חודש אשר נמשך בו רפואות וישועות כנודע מספה"ק (ראה חתם סופר שבת דף קמ"ז ע"ב ד"ה כולוהו שקייני; ועי' אוהב ישראל, לר"ח אייר; ועי' בני יששכר, מאמרי אייר, מאמר א, אות ג-ה), כי על ידי ענין ובחי' 'השכל וידוע אותי', אכן יזכה האדם להיות נושע בה' בכל ענייניו הצריכים לו, רפואות וישועות לו ולבני ביתו, ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' אברהם שלמה זלמן היילפרין שליט"א מפעיה"ק. הלל התפלל מרן שליט"א לפני העמוד. בהוצאת ס"ת הב' התכבד - הרה"ח ר' אריה גוטליב מב"ב. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' ישי לוינשטיין מגבאי בית מדרשו בשכונת רמת אלחנן בב"ב, לוי - הרב ישראל יונגרייז משגיח בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים שלישי - הגאון רבי יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה, רביעי - הרה"ח ר' מאיר דוד שכטר מנהל ק"ק קרית צאנז, חמישי - הרה"ג רבי ישעי' שוורץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים בביתר ונכד כ"ק מרן זי"ע, שישי - מרן שליט"א [אח"כ נערך מי שברך לרגל הולדת הבת להר"ר יחיאל גוטליב מפעיה"ק (ב"ר אריה מב"ב, וח"ר יצחק שמואל שכטר מפעיה"ק), להר"ר נתן יחזקאל שימון מפעיה"ק (בהג"ר יצחק מפעיה"ק), להר"ר מנחם מענדל ווארלי מקרית צאנז טבריה (ב"ר משה לייב ממאנשעסטער, וח"ר נתן דוב מלר מפעיה"ק), ולהר"ר משה

אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו, ואמרו חז"ל (ירושלמי חגיגה פ"א, ה"ז) הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו, כי המאור שבה מחזירו למוטב, לכך גם כאשר האדם עדיין לא טיהר נפשו בתשובה שלימה כראוי מ"מ רשאי ללמוד תורה, ואין לומר מה לי ולתורה הק' הרי מלוכלך אני בחטא ופשע, ועל כן לא אעסוק בתורה עד אשר אתקן כל דרכי ואשוב בתשובה שלימה אל ה', כי לא זו הדרך, אלא אדרבה יתקרב אל התורה ואור התורה תאיר עליו להוציאו מן החשכות עד שיבא לידי תיקון המעשים בשלימות.

אמור מעתה דאמנם בזמן שהיה ביהמ"ק קיים, והיו מקריבין הקרבנות בפועל היה בהכרח להקדים בתשובה ובתיקון המעשים כדי שתתקבל קרבנו ברצון ולא יהא כובח רשעים שהוא תועבה. אבל בזמן הגלות כאשר מפני חטאינו גלינו מארצינו ובעונותינו הרבים אין אנו זוכים להקריב בבית המקדש, אלא שברוב רחמיו וחסדיו ית"ש עדיין בדינו לקיים (הושע י, ג) ונשלמה פרים שפתינו, דכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה (מנחות דף ק"י ע"א), במצב זה אין צריך להתעכב ולמנוע מללמוד תורה עד שיתקן מעשיו בתשובה כראוי, וכאמור דמיד כשעולה בלבו הרהורי חרטה וכדו', תיכף ומיד ימהר ויזדרז ללמוד תורה ויבקש מהשי"ת שיעזרהו והתורה הק' תטהר אותו מכל חלאה וטומאה.

זה שאמרו חז"ל דמה שהקדים הכתוב עולה לחטאת לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, הכוונה לרמז כי בזמן החרבן כאשר משלימים הבאת הקרבנות על ידי עסק התורה, אין למנוע עצמו מלעסוק בתורה עד שיתקן מעשיו בתשובה שלימה כראוי, אלא שעוד בטרם שטיהר נפשו לגמרי רשאי לקבל על עצמו עול תורה וכאמור דהמאור שבה מחזירו למוטב, עכתודה"ק.

על פי דרכו יתכן לפרש עוד, בהקדם מש"כ בספה"ק קדושת לוי (לר"ה ד"ה בגמ', פר' וילך ד"ה מי א"ל כמוך) עדה"כ (מיכה ז, יח) נושא עון ועובר על פשע, ובגמ' (ר"ה דף י"ז ע"א) ורב חסד כו' חד אמר נושא וחד אמר כובש, ותוד"ק דהנה אמז"ל בגמ' (יומא דף פ"ו ע"ב) דבתשובה מיראה זדונות נעשות שגגות, ובתשובה מאהבה זדונות נעשות זכויות. לכן

יוסף ברגר מביתר (כ"ר נפתלי יצחק מפעיה"ק), שביעי - הרה"ח ר' הערש לייב סאקס מאנגליה, הרב משה מתתיהו וייצנער מיוניאן סיטי, אחרון - הנדיב הרב יעקב רובין מניו יורק נכד רבוה"ק, מפטיר - הרה"ג רבי משה נחמן זילברמן שליט"א ר"מ בישיבה"ק, הגבה בס"ת א' - הרה"ג ר' שמואל עקשטיין מירושלים, גלילה - הרה"ח ר' יצחק שמואל שכטר מפעיה"ק, הגבה בס"ת ב' - הרה"ח ר' נתן מלר מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' מענדל הופמן מאלעד. מיד אחר ברכות ההפטורה החלו באמירת 'אשרי יושבי ביתך' [ולא אמרו 'יקום פורקן'].

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. ב"ישמחו במלכותך' זמרו כנהוג לרגל שבת ראש חודש.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (ויקרא יב, ח) ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה. ופרש"י אחד לעולה ואחד לחטאת לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקריב חטאת קודמת לעולה, כך שנינו בובחים פרק כל התדיר, עכ"ל, היינו שרק לענין הלימוד וקריאת הפרשה הוקדם עולה לחטאת, אבל בסדר ההקריב היו מקריבין את החטאת תחילה ואח"כ את העולה.

ונודע בזה דבר יקר מהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע לבאר טעם הדבר, דכיון דחטאת קודמת להקריב א"כ מדוע הקדים הכתוב עולה קודם החטאת. ותוד"ק דהנה אי' בגמ' זבחים (דף ז' ע"ב) למה חטאת קודמת לעולה, ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו, דהיינו כי ראשית דבר צריך לפיים ולרצות את הקב"ה על שחטאו נגדו, ורק אח"כ שייך להביא דורון הוא העולה, כי אם לא יעשה כן יהא דומה לעבד שמוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו וכו' שהרי זבח רשעים תועבה (משלי כא, כו), לכך צריך להקריב תחילה את החטאת ולשוב את ה' וכו' ואחר שהתוודה על חטאתו אשר חטא ושב ורפא לו שוב בידו להביא קרבן עולה לדורון לריח ניחוח אשה לה'.

והנה ידוע שכאשר האדם מלא חטא ועון חז"ו נאמר עליו (תהלים ג, מז) ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, כי אין ראוי לקיים מצוות השי"ת בעודו מלוכלך בזוהמת החטא. אמנם זהו לגבי קיום המצוות, אבל בלימוד התורה נאמר בו (ירמיה טז, יא)

מתבונן לחשוב על עונשו הראוי לו, אבל לא כן קרבן עולה אשר עולה כליל להשי"ת דהוא רמז לעשות רצונו ית"ש בלבב שלם, ללא הנאה ונגיעה עצמית כלל, אשר זהו בחי' תשובה מאהבה.

באשר לכך חטאת קודמת לעולה בכל מקום, כי לא יתכן להתחיל בתשובה מאהבה אלא תחילה על האדם לשוב מיראה, ורק כאשר יתעלה בקבלת עומ"ש וכו' יוכל להתעלות ולבוא לידי תשובה מאהבה כאשר האריכו בזה בספה"ק, ואולם על ידי עמל התורה כאשר באהבתה ישגה תמיד, בידעו כי יקרה היא מפנינים, וירגיש כי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, בכך יוכל האדם בקל לבוא לידי אהבת השי"ת, לעשות תשובה מאהבה כראוי, וי"ל דזה אשר רמזו חז"ל בלשון 'המאור שבה מחזירו למוטב' הכוונה שע"י התורה החטא עצמו מתהפך לזכות ולטוב, כי זהו מעלת התורה שמביא לתשובה מאהבה, והבן.

זהו שרמזו חז"ל דמה שהקדים עולה לחטאת לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, דהיינו שכאשר ישוב האדם על ידי עסק התורה יומם ולילה, בכך יוכל לבא מיד לתשובה מאהבה, והזדונות יהפכו להיות לו בזכויות, ואז אף עול"ה קודמת לחטא"ת, היינו שאף החטאת גופא עולה כליל לה' והקב"ה נושא עונו להפכו לזכות עד שיחשב לו כמצוה וכעולה, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' אהרן הרשקוביץ מרחובות, לוי - הר"ר מרדכי קליין מקרית צאנז טבריה, שלישי - הרב בנש"ק ברוך (בהגר"י) שוורץ מב"ב, גלילה - הרב אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק. בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' בערל רוזנברג מפעיה"ק, דרוו יקרא - הרה"ח ר' שלום יעקב בריל מב"ב, שבת היום - הרב נפתלי ברגר מפעיה"ק.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (ויקרא יב, א-ב) וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וממאה שבעת ימים כימי נדת דוותה תממא. במדרש (ויק"ר יד, א) פתח, אשה כי תזריע, הה"ד

כאשר האדם אינו שב בתשובה שלימה מאהבה, ונשאר מהם בחי' חטא בשוגג או אז מעביר השי"ת העוונות כדכתיב (שם פסוק יט) ותשליך במצולות ים כל חטאותם, שמאבדם במקום אשר לא יזכר ולא יפקד על לב לעולם, דבמצב זה השי"ת מלמד זכות באומרו אני גרמתי להם שבראתי יצה"ר.

אבל כאשר השי"ת רואה שסופו לעשות תשובה מאהבה והזדונות יתהפכו לזכויות, או אז אין הקב"ה מעביר ומאבד את העוונות אלא גונזם לפי שעה, כדי שאח"כ בשוב האדם ימצאו ויאירו לזכויות, והן שני הבחינות של 'נושא עון' שכביכול נושא השי"ת את העון לקחתם על עצמו, ולפעמים 'עובר על פשע' שמעבירים לפי שעה ע"ד (תהלים לב, א) נשוי פשע כסוי חטאה, עכתוד"ק.

ונודע מפי ספרים ומפי סופרים דהעצה היעוצה לו לאדם לבוא עד לבחי' תשובה מאהבה, הוא רק על ידי דביקות בתורה הק', דכיון דקוב"ה ואורייתא חד (זוה"ק, פר' אמור, דף ע"ג ע"ב), א"כ ע"י עמל התורה יומם ולילה זוכים להתאחד עם קוב"ה ובכך זוכים לקיים ואהבת את ה"א בכל לבבך באמת, בכח סגולת התורה להגביה ולרומם את האדם מעומק התהום עד לבחי' תשובה מאהבת הבורא אשר אז זדונות נהפכים לו לזכויות.

עוד נקדים מש"כ המפ"ל לבאר בפשטות כפרת הקרבן כי ע"י שיביא קרבנו וישחטוה ויזרקו דמה וינתחוה וכו' ישים האדם על לבו שהיה ראוי לעשות בו כל המעשים האלו, ואז יכנע ללבו וישוב בתשובה שלימה. עיין רמב"ן (ויקרא א, ט) שבתו"ד כי כאשר יחטא יביא קרבן ויסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלוקיו כגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו נפש תחת נפש וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, עי"ש. נמצא דקרבן חטאת וכדו' מביא את האדם לתשובה מיראה שהרי בכך

ואפ"ל, עפ"י המבואר בספר בינה לעתים (נדפס בשנת ת"ג, דרושים, עת לעשות, דרוש לח) ע"ד המשנה באבות (ה, א) איזהו חכם הלומד מכל אדם, שנאמר (תהלים קיט, צט) מכל מלמדי השכלתי, דלכא' היה לו לומר מכל 'לומדי' השכלתי וכיוצ"ב. ובתו"ד עמד שם תחילה לדקדק בלשון הכתוב (תהלים צב, יג) צדיק כתמר יפרח כארוז בלבנון ישגה שתולים בבית ה' בחצרות אלוקינו יפריחו, דיותר היה לו לומר 'בחצרות אלוקינו יפרח' כפי שפתח כתמר יפרח, ומדוע שינה ללשון רבים.

וביאר, דהנה כל הנשמות חצובים הם מתחת כסא הכבוד, ובזוה"ק (פר' אמור, דף ע"ג ע"א) קוב"ה ואורייתא וישראל חד, וכולם היו למעלה בקודש דבוקים בבוכ"ע על כנפי השכינה, והיו לומדים שם תורה ומשיגים עבודת השי"ת, ומעתה לכא' מהו תכלית ירידת האדם לעולם השפל הזה אשר באמת אין הנשמה חפצה בכך כלל, וכאמרם ז"ל (אבות ה, כב) על כרחך אתה נולד. אלא דאף שבוודאי אפשר להיות דבוקים בה' ולעסוק בתורתו בשמים ממעל, אכן הבורא כל עולמים ית"ש יודע דשלימות הנשמה היא רק על ידי עשיית חסד עם זולתו, שמי שעושה רק לעצמו על אף שיתעלה למדרגות רמות, מכל מקום לא יוכל לבוא אל תכלית השלימות. וכל ענייני חסד אין שייך בשמים ממעל, כי אם בעולם השפל הזה, וכמ"ש (תהלים פט, ג) עולם חסד יבנה. ולסיבה זו יורד האדם להאי עלמא להשלים נפשו במדת החסד. זהו שרמז הכתוב צדיק כתמר יפרח וגו' שתולים בבית ה', שכל נשמות הצדיקים שתולים למעלה בבית ה', ומדוע בחצרות אלוקינו ששולחים אותם למטה לעולם הזה, כדי שיפריחו לשון מפעיל, שירביץ תורה לאחרים ויעשה חסד ויקרבם אל הבוכ"ע, שזהו תכלית הבריאה כולה.

עוד ביאר שם באריכות מאמר המשנה (אבות ב, טו) רבן יוחנן בן זכאי קיבל מהלל ושמאי הוא היה אומר אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת. היינו שכוונת התנא לומר שרבן יוחנן בן זכאי שקיבל כל התורה מהלל ושמאי ואמרו חז"ל (סוכה דף כ"ח ע"א) על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, וידע כל התורה

(תהלים קלט, ה) אחור וקדם צרתני, אמר ר' יוחנן אם זכה אדם נוחל ב' עולמות הזה והבא, הה"ד אחור וקדם צרתני, ואם לאו בא ליתן דין וחשבון וכו', ויל"ב השייכות להכא. ובפשטות, כיון שכתב 'אשה כי תזריע וילדה', הסמיך 'אחור וקדם צרתני', אך מ"מ צריך ביאור מה שאמר 'נוחל ב' עולמות הזה והבא', והרי קי"ל (קידושין דף מ' ע"א) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ודרשו ז"ל (עירובין דף כ"ב ע"א) היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם. עוד יש לבאר הלשון 'בא ליתן דין וחשבון'.

להלן במדרש (שם) זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך' וכו', וגם זה צריך ביאור מהו שאם זכה הוא קדם ואם לא זכה לא קדם, וכמו"כ מדוע נקט דייקא 'יתוש' קדמך.

עוד במדרש (אות ב) דבר אחר אשה כי תזריע, הה"ד (איוב לו, ג) אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק, אמר ר' חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהננו רחוקים וקרבנו לו, וצ"ב שייכות הפסוק, כן יש לבאר לשונו 'מחשבין לשמו'.

להלן בפרשתן (פר' מצורע, יד, לג) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחווה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית, ובבעל הטורים הביא מסורה ב"פ נראה לי, הכא כנגע נראה לי בבית, ואידך (ירמי' לא, ב) מרחוק ה' נראה לי, וצ"ב מה מלמדנו.

- תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז לקנות שלימות ע"י חסד עם אחרים -

ונראה לבאר, בהקדם מאמר הגמ' (עירובין דף י"ג ע"ב) ת"ר ב' שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים נח לו לאדם שנברא משלא נברא וכו', נמנו וגמרו נח לו לאדם שלא נברא משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, וכבר נלאו כל חכמי לב להבין היאך יתכן לומר כן שנה לו לאדם שלא נברא, והלא הבוכ"ע הוא טוב ומטיב, וכתוב (בראשית א, לא) וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד. כן עמדו לבאר מה שאמרו 'פשפש במעשיו' דראוי לבאר הכוונה בזה.

(אבות ב, כא), וזה יסייע בידו ביותר להתעלות ולהעמיד התורה בזכרונו. ולכן מראים לתינוק שמה שלמד לעצמו משכח ולא זוכה לסייעתא דשמיא בזה, ואם חפץ הוא שיזכור את תלמודו מוכרח הוא ללמוד עם אחרים.

זהו מה שאמרו חז"ל (שבת דף פ"ח ע"א) עה"פ (שמות יט, יז) ויטייבבו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם הקב"ה הר כניגית, ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם. פירוש, שאמר להם הקב"ה לישראל אם אתם מקבלים את התורה, ונקט לשון רבים, והיינו שכל אחד יקרב את רעהו לעסוק בתורה, אז יזכו ותשאר התורה אצלם, אך אם לאו שם תהא קבורתכם, כי לבסוף תשכחו את התורה שלמדתם, ולא יהא לה קיום אצלכם, והוא כאמרם ז"ל (עי' סנהדרין דף צ"ט ע"א) כל הלומד תורה ומשכחה דומה לאשה שיולדת וקוברת.

והנה הגה"ק הקול אריה זצ"ל (פר' ויקרא) הביא מ"ד במדרש (תנחומא, ויקרא א) ר' אבהו פתח יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת (משלי כ, טו), והביא שם מהבינה לעתים הנ"ל שעיקר יצירת האדם בעולם הזה הוא להשפיע לאחרים, ומבאר שם שענין זה להשפיע וללמד לאחרים צריך השכל ודעת, שיוכל להלביש עניינים גבוהים רוחניים בדברים גשמיים, כדי שיוכל להבינם. שכן פירש האריז"ל בסידור בתפילה שאנו אומרים 'אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה', דלכאו' הוא תימה ד'בינה' גדול מ'דעת' ו'אדם' גדול מ'אנוש', והיה לו לומר אתה חונן לאדם בינה ולאנוש דעת, ומפרש האריה"ק דהשי"ת חונן לאדם הגדול 'דעת' שיוכל לעצור כח גדלו בתורה ולהלביש דבריו במשל ומליצה, עד שיהיה יכול ללמד ל'אנוש' אפי' לאדם קטן 'בינה' שיבין וישכיל לאלפיהו בינה. והיינו ד'דעת' מורה על צמצום על מנת להשפיע לאחרים. ובזה מפרש הפסוק (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, והיינו שכאמור בחי' דעת הוא שיוכל למסור מתורתו לאחרים, ולצמצם שכלו שיוכל להשפיע לאחרים.

ויש להוסיף כע"ז עפ"י הידוע מהבעש"ט הק'

כולה וכל החכמות שבעולם עד שהגיע אל תכלית השלימות כהנשמות הנמצאות בעולמות העליונים בשמים ממעל וזכה לכל מיני שלימות, דייקא הוא מלמדנו כי אם למדת תורה הרבה עדיין לא לכך נוצר, כי על ידי כן לא יבוא אל תכלית השלימות. והביא שם מה שפי' במדרש שמואל על משנה זו אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה היא התורה לעצמך ולא ללמדה לאחרים, כי לכך נוצרת להפיץ מעינותיך חוצה. והיינו כנ"ל שכל מטרת ביאת האדם להאי עלמא הוא רק להטיב לזולתו ולקרב אחרים לתורה ועבודת השי"ת.

וזהו שרמז התנא הלומד מכל אדם היינו שמלמד לכל אחד ואחד, ועל ידי כן 'מתלמידי יותר מכולם'. ולזה אמר מכל 'מלמדי' דייקא השכלתי, רצ"ל ממה שלימדתי אחרים בזה גופא 'השכלתי' ועל ידי כן בא אל תכלית השלימות. ע"כ מתוך דברי הבינה לעתים, יעו"ש עוד בארוכה.

- ע"י לימוד עם אחרים זוכה לסייעתא דשמיא ותורתו מתקיימת בידו -

ויתבאר בזה הענין מה דאיתא בגמ' (נדה דף ל' ע"ב) תינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו ומלאך מלמדו כל התורה כולה, וכיון שבא לצאת סוטר על פניו ושוכח, וצ"ב הענין בכך, ומה תועלת בלימודו אם לסוף שוכח הכל.

ולהנ"ל יבואר, דבזה רוצים להראות לרך הנולה, שאם כדי ללמוד ולהתעלות בעצמו היה יכול להשאר בעולם העליון, ולא היה צריך להוולד כלל וכלל, אלא כל מטרת ביאתו לעולם הוא ללמוד וללמד לאחרים דייקא, לכן אין משאירים אצלו התורה שלמד בגפו.

וביותר עפ"י מה דאיתא בספה"ק ומרן אאדמו"ר זי"ע האריך בזה כמה וכמה פעמים, במה שאמרו חז"ל (מגילה דף ו' ע"ב) לאוקמי גירסא סייעתא מן שמיא, ועל ידי שלומד האדם עם זולתו זוכה לסייעתא דשמיא זו, שתהא התורה נשארת אצלו שמור בזכרונו, ולא ידמה האדם שעל ידי שלומד ונותן מזמנו לאחר יפריע לו הדבר להתעלות בעבודתו ולימודו וכו', כי לא כן הוא אלא אדרבה 'ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך'

שם הוי"ה היא כסדרן ומעורר חסד ורחמים וחסד א"ל כל היום (תהלים נב, ג), עכד"ק.

עפי"ז יפורש הפסוק (שם יט, ה) תורת ה' תמימה משיבת נפש וגו', 'תורת הוי"ה תמימה' רצ"ל כדי שיהא שם הוי"ה כסדרו ויהיה חסדים ורחמים, זהו רק כאשר משיבת נפש רצ"ל שאין מגמתו רק לטובת עצמו אלא משפיע לאחרים.

וי"ל עוד, 'תורת ה' תמימה משיבת נפש' הוא רק כאשר עדות ה' נאמנה מחכימת פתי שמחכים את חבירו ג"כ בתורה, שאז התורה היא לו למשיבת נפש, ויש לו סייעתא מן שמיא. משא"כ אם יחשוב רק להשלים עצמו, הרי שלא לכך נברא ואינו בא אל תכלית השלימות, ואף שוודאי צריך לעמול להשלים עצמו בתורה, מכל מקום הרי אינו יכול להגיע לשלימות ולתכלית הנרצה כל זמן שאין גומל חסד עם אחרים.

זאת תהיה תורת המסורה, דאמר הכתוב כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם וגו', היינו שהנשמות באים מעולם העליון, ונשלחים על ידי הבורא ב"ה לעולם השפל הזה, הרי שהמטרה היא לשם עשיית חסד עם בני ישראל, שזהו עיקר תכלית המטרה שלשמה יורדים ובאים לעולם, ואז נבא אשר ל"ו, היינו זה שלא אכפת ליה מחברו ומאחרים, אלא רק 'לו' שמסתכל על עצמו בלבד, הבי"ת רומז לתורה הק' הפותחת בב' בראשית ברא אלוקים, ואדם זה אינו מרכיץ תורה לאחרים ואינו מקרבם לתורה, ולכן והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית, ואינו מבין ושואל לכהן הרי למדתי הרבה וחזרתי על תלמודי, והנה לא עלתה בידי ואיני זוכר תלמודי, כי אין התורה משתמרת אצלי, אף שניסיתי פעמים הרבה באופנים שונים. ולכך באו חז"ל במסורה לבאר סיבת הדבר, דזהו לפי שאינו יודע שתכלית העבודה שיהא השם כסדרו שזהו על ידי 'אלף בינה גמול חסד', ללמוד ולהשפיע לאחרים, ולזה מרחוק הוי"ה נראה לי, שמה שנראה לי נגע הוא בגלל שמרחיק אותיות הוי"ה ואינו מצרף אלף בינה גמול דלים, ורק כשיעשה כן אז תתקיים בידו.

- העושה חסד נוח לו שנברא -

זהו שאמרו חז"ל נמנו וגמרו נח לו לאדם שלא

זי"ע דמשל למה הדבר דומה, לאדם שרוצה לשפוך מכלי גדול מאוד לכלי קטן, שאם ישפוך כמות שהוא, הרי שהרוב ישפך על הרצפה ולא יכנס אל תוך הכלי, ואם רוצה שישתמר ולא ישפך, עליו להביא משפך שהוא כלי שלוקח הכלי הגדול ומצמצם עד שיוכל ליכנס לפי הקטן של הכלי הקטן. וזהו כענין הנודע מספה"ק (ראה עבודת ישראל, ליקוטים, ד"ה אתה חונן) דענין הדעת הוא חיבור בין משפיע למקבל, וכנ"ל מהאריה"ק שכשהמשפיע מצמצם עצמו ליתן למקבל אז הוי חיבור הנקרא דעת [ובפרט לפי הנודע (ראה עין חיים, שער הקליפות, פרק ב) דדעת הוא לשון חיבור, וע"ד הנאמר (בראשית ה, א) והאדם ידע וגו'].

בזה מפרש הקול אריה יש זהב ורב פנינים מרמוז על מדריגת ידיעת התורה, שיקרה היא מפנינים (משלי ג, טו), אך העיקר הוא וכלי יקר שפתי דעת היינו שיהא לו בחי' דעת ללמד לאחרים, שעל זה בא לעולם, עכד"ק יעו"ש עוד באריכות.

ולפי דברינו הנ"ל יש להוסיף עוד, ד'כלי' הוא השומר על החפץ, דכלא כלי היה התוכן נאבד. וזה שאמר הכתוב יש זהב ורב פנינים שיכול שיהיה לו הרבה השנות בתורה וחכמה בלא שיעור, אך כדי שיהא לו כלי יקר ולא יאבד הימנו ויזכה לאוקמי גירסא כנ"ל, זהו רק על ידי שפתי דעת שישפיע לאחרים וימשכם לתורה, שאז יזכה לסייעתא דשמיא.

- ע"י גמילות חסדים מעוררים מדת הרחמים -

כבר הבאנו כמ"פ מש"כ רביה"ק הישמח משה זי"ע (הפמרת פר' תצא) בשם חכמי האמת שהקשו עפ"י הידוע דהאותיות כשהן כסדרן מורה על רחמים, ואילו תשר"ק מורה על דין, וא"כ צריך ביאור מדוע שם הוי"ה שהוא שורש הרחמים אין האותיות בו כסדרן, דהיו"ד קודם לה"א. ותי' עפ"י דברי הגמ' בשבת (דף ק"ד ע"א) אתו דרדקי לבי מדרשא וכו' א"ב אלף בינה ג"ד גמול דלים וכו', ה"ו זה שמו של הקב"ה. היינו שאם נצרף א' ב' ג' ד' יעלה למנין י', וממשיך ה' ו' ונמצא דהיינו כסדרן. נמצא שכשמקיים האדם 'אלף בינה' שלומד תורה הק', ולא רק לעצמו אלא גם 'גמול דלים' שעושה חסד עם זולתו, או אז היו"ד הוא בשלימות, וממילא אף

ניצול, אתוד"ק מרן אאדמו"ר זי"ע.

ולענייננו בוודאי מדה טובה מרובה, וכאשר עושה ומקיים אחת ממצוות השי"ת הרי שבוה גופא גורם חסד לזולתו, ועצם הדבר שהוא עוסק בתורה במהרה הריהו משפיע בזה רוח קדושה על כל העולם, וקל וחומר כשהוא לומד עם אחרים, ויודע שהוא חלק מכלל ישראל, וגומל עמהם חסד, הרי שאז עושים עמו דין וחשבון ומצרפים כל הזכויות לזכויותיו להגין עליו, הן בחי' דין' מה שעשה לעצמו, והן 'חשבון' מה שעזר וגרם והשפיע גם על אחרים.

- גדלות מדת החסד ויש על כך שבר מצוה

בהאי עלמא -

זהו שאמר הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר וגו' אשה כי תזריע, ואיתא בספה"ק ד'אשה' רומז על בחי' מקבל וזכר הוא בחי' משפיע, ולכן פירש הכתוב ענין ביאתם לעולם השפל הזה, דלכא' מה היה חסר להם בעולם העליון, אלא אשה כי תזריע הסיבה הוא שיהפוך ממקבל למשפיע, ויהא וילדה זכר, שלמעלה הוא רק בחי' מקבל ואי אפשר להשפיע לאחרים, ומתוך כך אין האדם יכול לבוא לידי שלימות, וכל תכלית בריאת האדם הוא וילדה זכר המשפיע.

על זה הסמיכו חז"ל במדרש הפסוק אשא דע"י למרחוק, היינו שצריך לבחי' דעת להשפיע לאחרים ככתוב 'וכלי יקר שפתי דעת', שהוא בחי' חיבור משפיע ומקבל, ואז ולפועלי אתן צדק שלכך נוצר האדם, ובלא זה נוח לו שלא נברא, ורק על ידי שמשפיע לאחרים יהא נח לו שנברא.

ורמז עוד 'אשא דעי למרחוק' היינו שיקרב וישפיע למי שהוא בחי' 'רחוק', שגם אותו יקרב בכל יכלתו וימשכו במילה טובה ובמאור פנים לקרבו לעסק התורה ולבית המדרש שלא יצא לשוטט ברחובות עיר, ובוה יהא נח לו שנברא.

ועל זה אמר ר' חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה, היינו שענין זה למדנו משמו של הקב"ה שאינו כסדרו, ורק כאשר נצרף אותיות אבג"ד יחדיו, ובא לפרש מהו 'למרחוק', שהוא שמו של הקב"ה שצריך לקרב האותיות, ומזה גופא ילמד האדם וידע שצריך לקרב אחרים ולעשות עמהם חסד, שבוה מקיים תכלית הבריאה שהיא עולם חסד יבנה. ולכן

נברא משנברא, אדם רומז על אדם יחיד, וכנודע דאיש שייך לומר בלשון רבים אנשים, אבל אדם אין בו לשון רבים, ואם האדם הוא יחידי לומר אני ואפסי עוד, ואינו יודע כי תכלית הבריאה שיהא עולם חסד יבנה, אזי מדה כנגד מדה הולכים עמו במדת הדין ולא בחסד, וכיון שמתנהגים עמו במדת הדין, והן אראלים לא זכו בעיניו ובמלאכיו ישים תהלה, וא"כ נח לו שלא נברא.

ואמנם ועכשיו שנברא יפשפש במעשי"ו, מורה על לשון שאמרו חז"ל (ב"ב דף ט' ע"א) גדול המעשה"ה יותר מן העושה, היינו שירכה חסדים עם אחרים ולא יתבונן ויסתכל רק על עצמו, ויקרב גם האחרים לתורה להרבות עמהם במעשי חסד, ולהרבות שמחה ויום טוב לאחרים, שיהיה לכל אחד ואחד א גומן טאג, ואז שוב יהא נח לו שנברא.

- ענין דין וחשבון - דין על מעשיו וחשבון על

מעשיו עם חבריו -

והנה שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע לתרין קושית הגר"א זי"ע (שנות אליהו, ליקוטים, ד"ה דין וחשבון) במה שאמרו חז"ל (אבות ו, א) ודע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, דיש לבאר מהו 'דין' ומהו 'חשבון'. וביאר מרן אאדמו"ר זי"ע עפ"י מה שנא' (קהלת ט, יח) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ורצ"ל שכשאחד מישראל עובר עבירה רח"ל, הרי לא די שגורם בזה רעה לעצמו, אלא הריהו מעורר בכך דין וקטרוג, עד שאף חבירו נענש על ידו, כי מתגבר על ידי כך רוח הטומאה ובכך גורם להחטיא אחרים, ונעשה חוטא ומחטיא רח"ל. כי עשיית החטא משפיע הן ברוחניות והן בגשמיות. וענין זה גלוי וידוע רק לפני הבורא ית"ש אשר א"ל דעות ה' ולו נתכנו עלילות (שמואל-א ב, ג), וכיון שכלל ישראל כולם משורש אחד, וכל ישראל ערבים זה לזה (שבועות דף ל"ט ע"א), הרי שמעשי האחד משפיע על זולתו ג"כ. ולזה אמרו חז"ל ודע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, דין על עצם העבירה לעצמו, וחשבון נוסף על מה שגרם במעשיו גם לזולתו, שבכך קרהו אסון ובאה עליו חולי וכיוצ"ב או שהגיע דבר מכשול תחת ידו. ואילו לא היה הוא חוטא לא היו מתגברים הדינים, כי אם אדרבה היה נעשה התגברות רחמים והיה הלה

אינו משפיע ורק מקבל.

והנה נודע מש"כ המפו' דאע"פ דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, מכל מקום על מצות שבין אדם לחבירו מקבלים שכר גם בעולם הזה, ומקור הדברים הוא בפיו המשניות להרמב"ם (פאה פ"א, ד"ה וענין מה שאמר אוכל פירותיהן וכו'), דהמצוות שהם בין אדם למקום יגמלוהו הקב"ה בעולם הבא, אבל כשיעשה מצוות שבין אדם לחבירו, אזי ג"כ תחשב לו לצדקה לעולם הבא לפי שעושה המצוות, וימצא טובה בעולם זה, יעו"ש, נמצא שעל מצות שבין אדם לחבירו יש שכר בהאי עלמ"א והוא מדה כנגד מדה שכיון שהיטיב לאחרים ייטיבו גם לו.

על זה אמרו במדרש אם זכה אדם שזוכה לעשות חסד בגופו ובממונו ולומד עם אחרים או נוהל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא, כי כאמור על זה יש שכר מצוה גם בהאי עלמא, אבל ואם לאו שלא זכה בא ליתן דין וחשבון, וכנ"ל שעושים גם חשבון נפרד על כל מה שהיה יכול להועיל לחבירו ולא עזר ולא השפיע לאחרים, שיש על זה חשבון נפרד ממה שגרים לעצמו.

- ענין ימי הספירה - תיקון המידות להרבות בחסדים - וזהו תכלית ומטרת ימי הספירה, שילמד האדם ליתן ולמסור עצמו עבור האחר, ולא להביט רק על צרכי עצמו בלבד, וכדי שיבוא לזה צריך הוא לעבור על מידותיו ולתקנם, ולכן הותקנו ימי הספירה כהכנה לקבלת התורה, כי אם לא תיקן האדם מידותיו לא ישאר התורה אצלו, כי לא יהיה לו 'כל' לשמר התורה.

ויורמו בצירוף היוצא בחודש אייר, שהוא מהפסוק (ירמי' מ, כב-כג) אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו וגו', כי אם בואת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי וגו' נאום ה', ובבינה לעיתים (דרוש לט שם) ביאר בזה שאל יתהלל בחכמתו כשהוא לעצמו אלא כשמשפיע לאחרים, יעו"ש, ולפי דברינו אל יתהלל חכם בחכמתו, כי אם ישמרנו לעצמו לא תתקיים בידו כלל ואינו שווה מאומה, ואפי' גבור הכובש את יצרו (אבות ד, א) אל יתהלל בגבורתו אם אינו משפיע לאחרים, וכל שכן עשיר בעשרו, אלא כי אם בואת יתהלל המתהלל השכל וידו"ע אותי,

התורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים (סוטה דף י"ד ע"א), כי בלא גמילות חסדים לא היו צריכים לבוא כלל להאי עלמא.

ויפורש בזה המשנה רבן יוחנן בן זכאי אומר אם למדת תורה הרבה אל תחזק טוב"ה לעצמך כי לכך נוצרת, רומז למה שנאמר וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, שאם לומד רק לעצמו אזי אל תחזק טובה זו, כי אינו בבחי' טוב אלא נח לו שלא נברא משנברא, כי לכך נוצרת להשפיע וללמוד לאחרים, ולא רק לעצמו בלבד.

והנה איתא באבות דר' נתן (פ"ב מ"ה) ע"ד המשנה שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על ג' דברים העולם עומד וכו', על גמילות חסדים כיצד, הרי הוא אומר (הושע ו, ו) כי חסד חפצתי ולא זכה, העולם מתחילה לא נברא אלא בחסד, שנאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה, פעם אחת ראה רבן יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים, והיה ר' יהושע הולך אחריו וראה ביהמ"ק חרב, אמר ר' יהושע אזי לנו על זה שהוא חרב מקום שמכפרים בו עוונותיהם של ישראל, א"ל בני אל ירע לך, יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה, ואיזה זה גמ"ח, שנא' כי חסד חפצתי ולא זכה. ע"כ. וענין הדבר יש לפרש עפ"י הנודע (ראה זוה"ק פר' נשא, דף קמ"ו ע"א) שעבודת הכהנים היה ג"כ מצד מדת החסד, וככתיב (דברים לג, ח) תומיך ואוריך לאיש חסידיך, ועל ידי חסד זוכים לכפרה.

עכ"פ למדנו שהעולם נברא בחסד, והיינו שחסד קדמה לבריאת העולם, ולזה אמרו במדרש אשה כי תזריע הה"ד אחור וקדם צרתני, ואם זכה אדם ועושה חסדים ויודע שנברא בעולם לשם עשיית חסד, אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, שמדת החסד קדמה לעולם, ועל ידה נברא העולם, כי עולם חסד יבנה כנ"ל, אבל אם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך, ומה דנקט יתוש י"ל ע"פ הגמ' בגיטין (גיטין דף נ"ו ע"ב) שאמר הקב"ה לטיטוס בריה קלה יש לי בעולמי וכו', דמעלנא אית ליה ולא מפקנא, ואיתא בספ"ק (ראה תניא, פרק כ"ד) שהיתוש רומז למי שלוקח רק לעצמו ואינו מוציא, שמקבל ואינו משפיע, לכן אם אדם אינו עושה חסד ונח לו שלא נברא אומרים לו יתוש קדמך, שגם הוא

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי ישעי' שוורץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים בביתר ונכד כ"ק מרן זי"ע.

יום ראשון פר' אחו"ק ב' אייר

לפנה"צ התקשר מרן שליט"א טלפונית לנחם אצל האדמו"ר מביטשקוב שליט"א, היושב שבעה על פטירת בתו הנערה ע"ה.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע נערכו שמחות הווארט של החתן חיים שלום מרדכי נ"י בן הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר מנה"ר בישיבה"ק (בהג"ר אליעזר מב"ב, וחתן להבחל"ח הק' ר' שלום מרדכי רייניץ זצ"ל), ע"ב הרב גבריאל שנק מנהל רוחני דת"ת דרכי אבות באלעד (ב"ר צבי מפעיה"ק, וחהג"ר אליעזר אסטרייכר מב"ב), של החתן נפתלי נ"י בן הרה"ג ר' יעקב מאיר קראוס שליט"א שו"מ בישיבה"ק (חתן הג"ר אפרים פישל ויזל מפעיה"ק), ע"ב הרב גדליה דוד שווארץ מנהל רוחני ת"ת דרכי אבות בירושלים (ב"ר שלמה זלמן מאנטווערפן, וחהג"ר יהודה צבי גלנץ מפעיה"ק), ושל החתן החבר צבי אלימלך יחיאל מיכל נ"י בן הר"ר שמעון זאב גרוסמן מפעיה"ק (ב"ר ישראל מרדכי ממאנסי, וחתן להבחל"ח הרב פאביל שר ע"ה), ע"ב הרב אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק (בהג"ר יעקב קאפיל שליט"א מפעיה"ק, וחתן הג"ר יהודה צבי גלנץ מפעיה"ק).

יום שני פר' אחו"ק ג' אייר

בערב אחר תפילת ערבית יצא מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה שם ישהה במשך התקופה הקרובה למנוחה.

יום שלישי פר' אחו"ק ד' אייר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה משה יוסף נ"י בן הר"ר דוד שטיין מפעיה"ק (ח"ר ישעיה רוט מפעיה"ק).

יום רביעי פר' אחו"ק ה' אייר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה צבי נ"י בן הרה"ח ר' אהרן אסקל מקרית הבעש"ט (ב"ר אברהם מרדכי מיוניאן סיטי, וחה"ר מרדכי טסלר מוויליאמסבורג יו"ר מכון שפע חיים), ולהבחור הבר מצוה יעקב נ"י בן הרה"ג ר' מנחם לוי ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד (ב"ר אלימלך מפעיה"ק).

לשון דעת וחיבור, שהוא בחי' משפיע ומקבל כנ"ל, ועל זה גמר אומר נאום הוי"ה שיהא שם הוי"ה כסדרו, ובזה יתהלל, שזהו עיקר תכלית היצירה.

יעזור השי"ת שנוכל לקבל עלינו עול מלכות שמים, כי רצוננו לעשות רצונך ואנו רוצים לזכות לסיוע דלעילא, והן ברוחניות והן בגשמיות צריכים סיוע ושמירה דלעילא בכל רגע ורגע, כי הטומאה והיצר הרע קיימי עלן כי כסלא לאוגיא, והם מתגברים בכל יום מחדש בנסיונות וקשיים חדשים, וע"ז אמרו חז"ל (אבות ב, ד) אל תאמן בעצמך עד יום מותך, רצ"ל שאם האדם הוא 'בעצמך' לכדו סופו ליפול, כי בלי סיעתא דשמיא אין האדם יכול לידע מה יולד יום, ועל מנת שיזכה לשמירה אסור שיהא 'לעצמך' אלא אדרבה לגמול חסד עם זולתו.

ובכך יזכה לשמירה וסיעתא דשמיא ברוחניות, ובודאי גם שמירה בגשמיות, שבזכות שמקבל על עצמו לרחם על זולתו ולהיטיב עמו בכל מה דאפשר, לקרבו לתורה ולקודשא בריך הוא, ואפי' במילה טובה וכו', כל אחד במה ששייך אליו לפי מצבו, הרי שבזה מעוררים רוח של חסד משמי שמים להיות נשמרים בשמירה דלעילא ולהנצל מכל רע.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, שנזכה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה ועול תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, היינו שעל ידי שיהא ללמד אז יהא לשמור ולעשות. ויהי רצון שלא יבוש המעיין ולא יקצץ האילן, זכות אבות יגן שנזכה להרכות תורה בטהרה ובקדושה שיוכלו לעלות בתורה הק', ויושפע לכולם שמחות ונחת, ויראו ההורים נחת מכל צאצאיהם הגדולים עם הקטנים, ויהא אורה ושמחה בכל בתי בני ישראל. ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, וכבר יהא לששון ולשמחה לישועה ולנחמה, ונגאל בקרוב בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

**מעט מזער ליקוטי שיחות
בצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**

בעניני תגלחת והעליה לציון דרשב"י באתרא קדישא מירון

מרן שליט"א: כשמגלחים את הקטן, ובפרט אם אינו בר דעת, מקיים גם זה המגלחו את המצות ל"ת של 'לא תקיפו', כי הלא האיסור הוא על המקיף ועל הניקף (נזיר נז, ב).

אב"ד קרית צאנז נתניה: מרן זי"ע היה נוטל ידיו לאחר שגזז שערות לקטן?

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע בעצמו היה מסופק אם צריך ליטול ידיו, כיון שהגילוח הוא לצורך מצוה¹ (ועי' אות חיים, סימן כז, ס"ק יד).

אב"ד קרית הבעש"ט: זכורני גם כשחייך בטעות בראשו וגם כשהפך הכיפה נזהר שלא לגעת בשיער. להגאון רבי פישל'ע הרשקוביץ זצ"ל היה איזה קולא בשיעור של הפיאות.

בשמחת חלאקה לנין כ"ק מרן שליט"א בן להגרז"ל שליט"א בן אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א וחתן כ"ק אב"ד קרית הבעש"ט שליט"א, יום ג' פר' מטות כ' תמוז תשפ"ב

כ"ק אב"ד קרית הבעש"ט: כיום מקובל יותר שנוסעים למירון לערוך שם החלאקה.

מרן שליט"א: זכורני כשמרן אדמו"ר זי"ע היה פעם במירון, ואחד ניגש אליו עם בנו בן ג' שנים, ומרן אדמו"ר גזז לו אף שכבר היה לילה. ולא היה אז ל"ג בעומר.

אב"ד קרית הבעש"ט: יש שסברו שלא לגלח בלילה כיון ששורים אז דינים.

מרן שליט"א: יש תשובה בענין זה ממרן אדמו"ר זי"ע, ומזכיר שם גם בענין הנסיעה למירון^א.

אב"ד קרית צאנז נתניה: נוהגים לשקול השיער וליתן תמורתו שווי זהב.

מרן שליט"א: עשירים נותנים זהב, אבל יכולים גם לתת 'כסף', בפרט בזמננו שערך הכסף גבוה. או אפשר לשקול מטבעות כנגד השערות ולתתם לצדקה^ב.

אב"ד קרית צאנז נתניה: מרן זי"ע היה אומר לזה שגילח אותו, שיזהר שלא יגזוז הזקן והפאות, כדי לקיים בזה המצות ל"ת של 'לא תקיפו'^ג.

בזהב, ומי שאין משגת ידו לשקול בזהב יוכל לשקול בכסף, וכיון שהשערות הללו ממילא אינם שוקלים הרבה, תוכל לשקולו בזה, בהדגישו: ואת המעות יתנו לצדקה הנוגע לתורה ממש.

וראה שם עוד: הרה"ח ר' נתנאל ווקס ז"ל בנועם שיחתו תיאר את גודל השמחה שהיתה לכ"ק מרן זי"ע ביום מלאות ג' שנים לבנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. קהל רב נתאסף לשמחת החלאקה שערך מרן זי"ע ברוב עם, בישיבה ששכנה בבנין בית משה. זכורני ממעמד זה, כי מרן זי"ע שקל את שערות בנו במאזניים קטנים ומדוייקים שהיו שם [בבנייני בית משה שכן בעבר בית חולים, ובין הפריטים שהותירו אחריהם היה גם משקל מאזניים של בית מרקחת]. בכף אחת הניח את השערות, ובשניה הניח מטבעות של זהב, אותם חילק לאחר מכן לצדקה. כן שמעתי מהרה"ח ר' יצחק דייטש, שהוא זוכר שמרן זי"ע ביקש ששיגו עבורו במיוחד מטבעות של זהב, בכדי שיקלו במטבעות של זהב דייקא.

² ראה בספה"ק דרך פקודיך (הקדמה ב, אות א): עד כה דברנו בענין מצות עשה, שבעשיית המצוה יכוין לקיים מצות בוראו, והנה מה נעשה בלא תעשה, תדע ידידי דגם בל"ת אינו יוצא בזולת כוונה... ומצאתי לשון מהר"ח ויטאל (שער מאמרי רשב"י בתיקון^ז, תיקון סט) וז"ל, אין אדם מקיים מל"ת כתיקונה אלא כבוא דבר עבירה לידו ונמנע ולא עשאה מפני מצות המקום, אבל ביושב ובטל לא מיקרי קיום מל"ת עכ"ל, וכ"כ מרן האריז"ל (טעמי המצוות, פרשת קדושי) [בל"ת במצות פאת הראש וז"ל, כשהוא מסתפר יכוין שאינו מניח לשחת לו פאת הראש מב' צדדיו וגם פאת הזקן עכ"ל, הנה תראה שכתב שיכוין זה כשהוא מסתפר שאז הדבר עבירה בידו לעשותה ונמנע מגזירת היוצר בזה מקיים המצוה וכו'.

וכן בספה"ק יסוד ושורש העבודה (שער העליון, פרק א): בגלוח את ראשו ישקול בדעתו ובמחשבתו לקיים מצות 'לא תקיפו פאת ראשכם' (ויקרא יט, כז), ויאמר לרופא בעת הגילוח, שמור לי הפאות שלא תגלחם, ובזה מקיים מצות ל"ת של גלוח הפאות. וגם ראוי לקבל על עצמו בעת התגלחות מצות ל"ת של 'לא תשחית פאת זקניך' (שם), ויחשוב במחשבתו, לא אניח לרופא לגלח זקני, בשביל שלא אעבור מצות ל"ת זו שציוני בוראי ית".

¹ ראה בספר שפע קודש (עניני תגלחת, עמ' קס): ואכן השנים הראשונות לא היה נוגע ליטול ידיו לאחר שחתך את שערות הקטן, ורק בשנים המאוחרות ביוניאן סיטי החל ליטול ידיו לאחר התגלות, ואמר כי מן הדין אין צריך ליטול ידיו כיון שהוא לצורך מצוה, ובנוסף לכך הם שערות של קטן, ומה שהוא נוטל ידיו הוא רק משום חומרא בעלמא.

^א ראה שו"ת דברי יציב (ליקוטים, סימן צט): מכתבך נתקבל לנכון לידי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ובנידון שאלתך האם לעשות התגלחת לבנך בלילה שהוא אור ליום שנעשה בו ג' שנים.

הנה בשער המצוות להרה"ק מהרח"ו בפרשת קדושים כתב בזה"ל, גם היה מורי זלה"ה נזהר מאד שלא לגלח ראשו אחר שעת המנחה גדולה ואפילו בערב שבת לא היה מגלח ראשו אלא קודם חצות היום דוקא עיין שם [ובפרע"ח שער מנחה ומעריב פ"א]. וכן הוא בנגיד ומצוה ריש חלק שני וז"ל, תמיד היה נזהר מורי ז"ל שלא לגלח אחר חצות שהוא עת מנחה גדולה ואפילו בערב שבת היה נזהר מאד עכ"ל.

ובמג"א סי' רנ"א סק"ה דבכוונות כתב שהאר"י היה נזהר שלא לגלח אחר מנחה אפי' בער"ש ועיין סימן רל"ב עכ"ל. ובמחצית השקל שם מהאר"י דמשמע דמשום תפילת המנחה כשעדיין לא התפלל, וכן בפרמ"ג. ובהגהות רעק"א על המג"א כתב אחר זמן מנחה, והיינו שהגיע זמן מנחה ועדיין לא התפלל, (וציין להמבי"ט ס"ו רס"א), ושם כתב שאין לגעור בספרים העושים מלאכתם בערב שבת מן המנחה ולמעלה משום כבוד שבת עיין (שם). ועיין גם במשנ"ב סק"ז שכתב דביארו כוונתו דמ"ש אחר מנחה היינו שהגיע זמן מנחה ולא התפלל.

והנה גם בשו"ע הרב ובמנורה הטהורה שהיו מגדולי תלמידי המגיד לא הביאו כלל מהכוונות, ונראה דס"ל דמשום מנחה נגעו בה ומחמת כבוד שבת התירו. ובשולחן הטהור להרה"ק מהרי"א מקאמארנא זיע"א שהיה מגדולי המקובלים כתב להדיא בס' רנ"א ס"ה, ומרן האריז"ל לא היה מגלח בזמן מנחה משום מנחה וכו' עיין שם [ובס' רל"ב ס"ג].

אולם מצאתי בלחם מן השמים שבו כוונות ומנהגי קודש מהאר"י הק' המיוחס למהר"י צמת, שכתב בסדר המנחה וז"ל, צריך לזהר שלא לגלח אחר חצות שהוא עת מנחה גדולה שאז מתעוררים הדינים בסוד לא תחטום שור בדישו ואפי' בערב שבת היה נזהר מאד עיין שם. וחידיוש הוא שהרי גדולי הפוסקים והמקובלים לא כתבו כן במנהג האר"י וכו"ל. ובאמת גם המסדר לדפוס של הספר כתב שם בהקדמתו שמצא כת"י ישן נושן אשר בקושי גדול ניתן לקרות, ואפשר שלא העתיק נכונה ולא מר בר רב אשי חתום עלה, ולא ידענא מאי אדון ביה.

ועכ"פ אפי' תרצה לחשוש לזה, מיהו על עצם הנסיעה למירון לא מצאנו מקור לזה רק בל"ג בעומר כמוכא בשערי תשובה או"ח סי' תקל"א סק"ב עיין שם.

² ראה בספר שפע קודש (עניני תגלחת, עמ' קסב-קסג): שמעתי מפי הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א שבעת תגלחת בנו הר"ר נפתלי צבי הי"ו, כשראה מרן זי"ע שיש בו רק קצת שערות ואינם שוקלים הרבה נענה ואמר: המהנג הוא ששוקלים את השערות

ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות, וכו' א"ל לבריה חזי כמה חביבי מצוות על ישראל, רואים מכך שרשב"י הוא סניגורן של ישראל, ולכך מרגיש כל אחד משיכה לשם.

מִרְן שְׁלִיט"א: אמרתי שהסימן הוא פל"ג הרמז שביים שחל פורים חל ל"ג בעומר והיינו כמו שבפורים כל הפושט יד נותנין לו ה"ה בל"ג בעומר.

מִרְן שְׁלִיט"א: הייתי כמה פעמים בל"ג בעומר במירון, אך נהיה שם המולה, ואיני רוצה להצר לאחרים לכן אני נמנע מלנסוע, אנו מקוים לנסוע בזהש"ת ביום חמישי שהוא עוד בהג' ימים לאחריו.

האדמו"ר מסטראפקוב: השנה עשו שם תיקון גדול דרך מיוחד לאנשים בלא תערובות.

שמעתי מאבי זצ"ל עובדא בשד"ר שהיה נוסע הרבה, ובכל שבת היה אצל צדיק אחד, ובשבת קודם ל"ג בעומר איתרמי לו להיות בצאנז אצל מרן הדברי חיים זי"ע, ובאמצע השוה"ט היה מרן בדביקות גדולה והאיש הלז נתהרהר שבאר"י יש עכשיו התעוררות גדולה לנסוע למירון (דרך אגב מסופר על אחד החסידים מאנשי מירון שהיה נוסע בשבת קודם ההילולא ושבת שלאחריה והיה אומר שזה השבת אופרין והשבת שבע ברכות) וכאן אין מרגישים כלל, ולא יכול לסבול זאת, ונתעורר מרן הד"ח בדביקותו והיה מונח שם המייארין צימעס ולקח בידו ונתן להאיש הזה באומרו הא לך מירון - אותיות מייערין - והוא נתפעל מאוד מתפיסת המחשבה והתחיל לזמר ולרקד בהתלהבות גדולה כמו במירון, ורצו למנוע בעדו, אך מרן הד"ח הראה שלא יפריעו לו וכל הקהל שרו אתו, ואחר השוה"ט אמר שהרגיש נכספה וגם כלתה נפשי למירון, והרב הביא לכאן קדושת מירון.

מִרְן שְׁלִיט"א: כ"ק אאמו"ר זי"ע היה נוהג לומר לאלו שרצו לנסוע למירון, דהרי איתא יצייר כאילו בעל השמועה עומד לנגדו, והיינו שהוא בא באמת לכאן, א"כ תתישב ללמוד מימרותיו ותשפיע את מירון לכאן.

כ"ק אדמו"ר מסטראפקוב שליט"א בביקור בקו"פ ביום ל"ג בעומר תש"ס

לזידיטשויב יש שייכות מיוחדת למירון... הרי הרה"ק העטרת צבי מזידיטשויב כתב קויטל שיניחו זאת אצל ציון הרשב"י, וכתב: תלמידך צבי בן הינדא...

האדמו"ר מזידיטשויב: הרה"ק משינאווא אמר שמי שאינו יכול להיות בל"ג בעומר על ציון הרשב"י שיסע ב"א תמוז לזידיטשויב, ומסופר שהרה"ק העטרת צבי מזידיטשויב אמר שהתפלל על ג' דברים שביומא דהילולא דיליה שלא ירדו גשמים ביום זה שלא ימנע מהבאים לנסוע לשם, ושלא יהיה שום לוויה ביום זה, והשלישי איני זוכר...

עם כ"ק האדמו"ר מזידיטשויב שליט"א בחלאקה לנכדו, יום א' פר' בהר בחקותי י"ט אייר תשס"ד

האדמו"ר מסטראפקוב: נלוויתי פעם עם אבי זצ"ל שנסע למירון בל"ג בעומר, ונכנס אז לכאן על הדרך להיות בהדלקה של מרן זי"ע.

מִרְן שְׁלִיט"א: הרי זה כבר מנהג קדום בארץ ישראל לנסוע למירון.

האדמו"ר מסטראפקוב: בחו"ל לא הדליקו מדורות... **מִרְן שְׁלִיט"א:** רק בארץ ישראל. בחו"ל הרבו רק בנרות. גם היו שנהגו לזמר בר יוחאי בכל שבת, בסידור כתר נהורא מביא שהמנהג בארץ ישראל לזמרו, וגם בחוץ לארץ מי שהאיר ה' רוחו עליו יגן פזמון זה.

רואים כהיום ריבוי הנוסעים למירון בל"ג בעומר לאין שיעור, ומכל קצוי תבל, ודבר שנהיה לכלל, הרי ישראל בני נביאים ומרגישים שם השראת השכינה. מרן אאדמו"ר זי"ע היה חוזר מהמובא בספר נחלה לישראל (מאב"ד באוהעל בזמן הישמח משה) שמביא שבמירון בל"ג בעומר ביום קדוש כזה, ושמחה של מעלה, רואים גם אנשים פשוטים ורחוקים מכל זה, ואין רואים בהם שום חיות דקדושה, [רואים מזה שכבר לפני יותר ממאה ושבעים שנה היה כדוגמת זה]. ומבאר באריכות דהרי שהשכינה הלכה בגלות עם בני ישראל וכשנתרבה הצרות והשכינה כבר לא סבלה צרות בניה, וצעקה לפני הכסא הכבוד שכבר יבוא הגאולה, ואף שלא בזמנה, והסכימו בשמים שישראל יוכלו כבר לחזור לארץ ישראל, אך כיון שלא הגיע הזמן לא ירגישו בקדושתה, ובזה מובן הרבה ענינים תמוהים, ומסיים שם דאם תשאלנו מהיכן יודע אני דבר זה לא נביא אנכי ולא בן נביא, רק כל זה קבלתי מפי ספרים וסופרים והוא דבר אמת.

האדמו"ר מסטראפקוב: הרי ידוע המכתב שכתב הישמח משה זי"ע לחתנו האריה דבי עילאה זי"ע, שהניאו מלעלות לארץ ישראל, וכותב שם רבות מחשבות בלב איש - בלייבוש - ועצת ה' היא תקום, ואבי זצ"ל נהג לומר שהתשוקה שלו לעלות לארץ ישראל באה לו בירושה מהארי דבי עילאי.

האדמו"ר מסטראפקוב: מצינו (שבת לג, א) כשיצא רשב"י מהמערה כל מקום שנתן עיניו נשרף וכו', חזי

מִרְן שְׁלִיט"א: אמרתי שהטעם שנוסעים למירון לערוך החלאקה, לפי שרשב"י הוא בעל המימרא שאמר ח"ו שתשכח תורה מישראל, ולכן כעת שמחנכים אות הילד לתורה. מבקשים בזכות רשב"י שהבטיח ההבטחה הנ"ל.

האדמו"ר מזידיטשויב: אבי (הגה"צ ר' ישעיה שנייבאלג) זצ"ל הקפיד לספר תחילה מקום התפילין, שלא יהיה שם בלורית, שאיתא בקדושת לוי דברים חריפים נגד המשאירים שם שערות...

מִרְן שְׁלִיט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שבזה מקיימים מצות ובחקותיהם לא תלכו...

הגרי"ש פריזל: כ"ק האדמו"ר מרחמאסטרווקא שליט"א שהוא חתן כ"ק האדמו"ר מסקווירא זצ"ל, סיפר את ילדיו בהיותם בן ב' שנים, אך מאז עד מלאות להם ג' שנים לא גזז אותם שוב, שלא רצה לשנות ממנהג חותנו, וגם ממנהגו.

עם הרה"ג רבי יחזקאל שרגא פריזל שליט"א דומ"צ דחסידי סקווירא בלונדון, יום א' פר' בהר בחקותי י"ט אייר תשס"ד

כמעט רק הבני עליה, והיו הולכים בשבת בבגדי לבן, שסוחרים ובעלי מלאכה לא היו עולים, אלא כאלו שכבר נתפשטו מגשמיות ועבדו את ה' יומם וליל, והם הלכו בשבת בבגדי לבן.

בשנות תרע"ד היה שנת רעבון והיו שם ממש נפוחי כפן, שילדים מתו מרעב, ובלית ברירה נתרוקנו הישובים היהודים בטבריה ובצפת, ומלפנים דרו שם אנשי מעשה ובני עליה, וכהיום כ"ה המצב חזר קצת לקדמותו, ובטבריה צריך עדיין תיקון, יש שם איזה פינה יהודית, אך לבד מזאת ה' ירחם...

מין שליט"א: בשנים האחרונות גם שם נשתפר קצת יותר המצב וגם שם יש בעלי תשובה... בפשטות הא דאמרו חז"ל על זמן עקבתא דמשיחא והגליל יחרב, הכוונה יותר ברוחניות... אכן בצפת נשתנה ממש למוטב וכלפי מה שהיה לפני כשלשים שנה היא עיר אחרת לגמרי, שיש שם כמה תלמודי תורה, ובעלי תשובה שמקפידים על קלה כבחמורה, יש שם כמה אלפים ילדים המתחנכים בת"ת.

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: לפני כחמישים שנה היה צפת כמעט ריק מחרדים, ואני זוכר שהיינו שם בשנת השמיטה, וכמעט לא היה מה לאכול שם בהיתר, ואם היה כבר איזה יהודי הרי הסתמך על ההיתר מכירה... וב"ה כהיום ישנם שם בני ישיבה וחרדים לדבר ה'.

מין שליט"א: הרי אמרו כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, וודאי שכזה שעת הדחק לא היה מימים... ובכל זאת באים מאות אלפים מישראל, ומוזילים ממון עבור הוצאות הדרך... היינו שם ביום חמישי האחרון שערכנו תגלחת לנכדי שיחי', והיה שם כבר מלא באנשים עד אפס מקום...

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: הציבור נתרבה משנה לשנה, וב"ה שהשמירה מן השמים הוא שלא כדרך הטבע שלא יאונה כל רע.

ב"ה שישנו כהיום כבר דרך מהדרין מה שלא היה מלפנים, הרי הרה"ק ממונקאטש זי"ע כשהיה שם במירון בל"ג בעומר התאונן על כך שלא נשמר כראוי קדושת המקום, וביקש על הציון ואמר: הבט רבי שמעון מי שנצרך לשמור עלי... שהיו שם הציונים ששמרו עליו...

מין שליט"א: יש ספר "נחלה לישראל" ומחברו היה ראב"ד אוהעל בזמן הישמח משה זי"ע, והיה לו

מין שליט"א: אני גוזז כאן קצת שערות אך זהו רק הכנה לחלאקה אצל רשב"י... הרי אצלכם (בסקווירא) נוהגים לספר בהיות הילד בן ב' שנים...

הגרי"ש פריזל: כמדומה שרק בסקווירא המנהג כן, ולא שמעתי שנהגו כן בעוד מקום. אחד אמר לי כעת שבשל"ה הק' (שער האותיות אות ד') איתא וזלה"ק: ויתחיל בו **מבן שנתיים** או שלש שנים להדריכו בכל. **מין שליט"א:** אך לא מפורש שם שדייקא בהיות בן ב' שנים.

מין שליט"א: הרי באים מהתנא רבי שמעון, וזה מביא עמו השפעות ואורות קדושים...

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: ראו צדיקים בעלי רוה"ק מדורי דורות שנסעו לשם להשתטח...

מין שליט"א: האם הנסיעות למירון היה עוד קודם לגילוי האריז"ל את קברי הצדיקים בגליל?

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: אכן, וכן משמע בשער הכוונות (ענין ספירת העומר דף פ"ו ע"ד פ"ז ע"א) כשהגיע מורי (האריז"ל) בפעם הראשונה (למירון) ממצרים, ואז עדיין לא היה דר בצפת שאז גילה הקברים כידוע.

יש רישומים מנוסעים למירון עוד קודם לזמן האריז"ל שהיו שם, ולא רק האריז"ל גילה זאת.

הבנין שישנו כהיום על הציון לא היה עדיין בנוי בזמנו. **מין שליט"א:** הגה"ק רבי אברהם גלאנטי זי"ע הוא בנאו שהיה קצת לאחר זמנו.

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: אך גם אז בימי האריז"ל קודם הבנין, כבר לא היה המערה למטה פתוחה, שהיתה אבן גדולה מונחת ע"ג המערה, וכותב שם כמו שאומרים העולם שבמקום שהאבן מונח, שם טמון הרשב"י.

אכן גם מזה שכותב שם "כמו שאומרים העולם" משמע שכבר דורי דורות קודם היו נוסעים אל רבי שמעון.

הרי בגליל היה תמיד מושב בני ישראל, בזמן הבית יוסף ועוד קודם לכן דרו בצפת, ובעין זיתים היה ישיבה גדולה לבעלי "סדר היום".

מין שליט"א: וכן בטבריה היה ישוב גדול של יהודים. **גאב"ד קארלסבורג זצ"ל:** וכנראה שעם הזמן התרוקן שם המקום מיהודים, לפי שהיה שם שנות רעבון, שלא היה ממש לאכול, וכן אח"כ עד זמן תחילת מלחמת עולם הראשונה ממש, היה הרבה יהודים חרדים בצפת ובטבריה.

מין שליט"א: אכן בזמן ההוא היה ישוב גדול, וסיפר לי לפני כשלושים שנה יהודי זקן בצפת, שהוא זוכר כשהוא היה ילד והיו יושבים בבית הכנסת על הקרקע מחמת אפס מקום, שהיה הביהמ"ד מלא לפנות בוקר בלומדים, והמאחרים היו נצרכים כבר לישב על הקרקע.

זקני הרה"ק מטאלטשווא זי"ע הגיע לדור בצפת בסוף ימיו.

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע כותב שמצא בעת היותו בצפת ג' מאות לובשי לבנים בשבת! שבזמנים ההם היו עולים לארץ ישראל

בתחילת הלילה, מהקיבוצים בגליל שהיו להכעיס'ניקס, והיה שם נורא מצב הפריצות... וב"ה שהם הפסיקו לבא...

מרן שליט"א: היו באים שם גם הרבה מאחינו הספרדים שהיה להם אמונה בקדושת המקום...

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: אך כהיום הם הרבה יותר טובים, ומלפנים היו בהם הרבה עמי הארצות ובלא חינוך... הרי אליהו הנביא יבוא לטהר את שארית הפליטה מה שעוד נשאר, ועד אז צריכים אנו לשמור כפי מה שיכולים את המעט יהדות ולעשות ישיבות וחדרים, וקריות נאמנות כדוגמת הקריה כאן, שב"ה הוא עיר נאה לאלקים, שמניחים כאן יסוד ליהדות, והוא פנת יקרת לכל הסביבה.

בביקורו של כ"ק הגה"צ גאב"ד קארלסבורג זצ"ל בקו"פ, יום שני פר' בהר בחקותי כ' אייר תשס"ד

★ בדגל (פר' בשלח) מביא עה"פ ובני ישראל יוצאים ביד רמה, ובתרגום 'בריש' גלי, נוטריקון רבי שמעון בר יוחאי, שבנ"י יפקון מגלותא בזכות הזוה"ק.

★ בפשטות עיקר היו"ט בל"ג בעומר הוא שרבי שמעון פסק וקבע שח"ו תשתכח תורה מישראל, נמצא דכל התורה שיש בידינו הוא בזכות רבי שמעון, שהרי חכמים אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל...

★ כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע ברוב פעמים כשנסע למירון היה רק אצל ציונו של רבי שמעון, אך פעמים ספורות הלך גם לקברים אחרים, פעם אחת היה ב"ח תמוז, והלך אז לקבר רבי יוחנן הסנדלר, ובית הלל, ולעוד כמה צדיקים הטמונים שם בסביבה.

★ בדרך כלל היה נוסע למחרת יום הקדוש, שהיה זה לקראת הימים הנוראים, אך קודם יוהכ"פ לא היה מסוגל לנסוע, לכן נסע למחרת יוהכ"פ.

מוצש"ק פר' אמור ט"ז אייר תשס"ו - במלוה מלכה לסופרי המלך

תקנו שם דרכים כשרות, אבל פעם היה יותר תערובות, והיו יראים שנמנעו מלנסוע שמה. מרן זי"ע היה פעם אחת בל"ג בעומר במירון.

מרן שליט"א: איני יודע הסיבה למה בשנים אח"כ לא נסע למירון בל"ג בעומר.

הגר"י היילפרין: שמעתי לספר שכ"ק האדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל היה פעם בל"ג בעומר בהדלקה אצל מרן זי"ע כאן בקרית צאנז, ומכאן נסע למירון, וכשנפרד ממרן זי"ע היה נראה שמביע תמיהתו שנוסעים לקברי צדיקים בלילה.

המשב"ק הרב אזיק מאיר: אמנם בשנים אח"כ היה מרן זי"ע כמה פעמים במירון בלילה והתפלל שם מעריב.

הגר"י היילפרין: המקום הוא אדמת קודש... כמובא באדרא שבני ציפורי רצו שרשב"י יקבר בעירם, עד

השתוקקות לעלות לארץ ישראל, אך הישמ"מ מנע בעדו, ולאחר שנסתלק הישמ"מ זי"ע עלה ונתיישב בצפת, ולאחרונה הדפיסו את ספריו על הש"ס, והספר מיוסד על ישוב ארץ ישראל, ויש שם מאמר מיוחד על ההילולא דל"ג בעומר במירון, וכותב להסביר הענין שרואים שבאים לשם אנשים ונשים בערבוביא שאינו לפי קדושת המקום, ומבאר שם לדרכו שנטלו הרגש מקדושת המקום עיי"ש, ועכ"פ חזינן מזה שלפני כמאה וחמישים שנה כבר היה פרוץ הדבר, והוא פלא מה שאנשים פחותי ערך מגיעים לשם וזה מחמת שמושך אותם המקום.

גאב"ד קארלסבורג זצ"ל: אך תמיד היו שם גם הערליכע יודין, וב"ה שכהיום הפסיקו כבר אלו שאינם ראויים להגיע לשם, ודכירנא בזמן היותי בחור ונסעו לשם בל"ג בעומר, והגיעו לשם בני הקיבוצים

★ רק פעם אחת היה מרן אאמו"ר זי"ע במירון ביום בל"ג בעומר.

★ בזוה"ק לא נזכר אימתי יום פטירתו של רשב"י, אך כך מקובל מצדיקים בכל הדורות שכתבו כן בספה"ק, ובדברים כאלו המסורים לנו מדור דור אצל בני ישראל, אם אינם נביאים בני נביאים המה, והמפקפק בזה הוא אפיקורסות ממש...

★ ידוע על האוה"ח הק' שירד מע"ג החמור והלך על ידיו ורגליו בהר מירון ברעדה, שאמר איך אעז פני ולעלות במקום קדוש כזה, מקום אש להבת שלהבת. ★ האריז"ל היה בל"ג בעומר במירון לעשות התגלחת לבנו. ★ אפשר להוסיף על מה שדברנו בעידן רעוא דרעוין, שחז"ל אמרו 'כדאי הוא רבי שמעון, לסמוך עליו בשעת הדחק', דרבי שמעון הוא דס"ל דאזלינן בתר מחשבה, וא"כ מן הדין היה שרק תורה לשמה שבמחשבה לשם ה' רק היא תהיה תורת ה', אך בשעת הדחק אפשר לסמוך וללמוד אפי' תורה שלא לשמה.

הגר"י היילפרין: לאנשים מבוגרים כבר קשה כיום הנסיעה למירון בל"ג בעומר מחמת ריבוי הקהל בליעה"ר...

מרן שליט"א: היו שנים שנסעתי למירון במוצאי ל"ג בעומר, וכבר אז לא היה ציבור גדול כ"כ, ואילו כשהייתי שם השבוע, ממחרת ל"ג בעומר בערב, היה שם ציבור גדול מאד, ובתוך האוהל היה דוחק גדול.

הגר"י היילפרין: בבני יששכר (מאמרי אייר, מאמר ג, אות ג) כותב שהשמחה ביום הזה על ציון ר' שמעון בן יוחאי היא שלא כטבע.

מרן שליט"א: הוא מביא זאת בשם 'אנשי אמת'.

הגר"י היילפרין: גם כל ריבוי הקהל הוא למעלה מדרך הטבע.

מרן שליט"א: ברור שעצם השהות במקום הוא מסוגל להשפעות טובות. **הגר"י היילפרין:** כיום באים יותר היימישע אידן, כי

שהמטה פרוחה באויר בעמוד אש והגיעה למערה במירון. **מרן שליט"א:** עצם זה שרואים שבית ישראל נמשך לשם, רואים את קדושת המקום, כי ישראל אם אינם

נביאם בני נביאים הם. **הגה"צ גאב"ד ראדומישלא שליט"א בקו"פ, ביום כ"א אייר תשע"ג**

אב"ד לימנוב: שמעתי מהרה"צ ר' זלמן בריזל זצ"ל ואיני יודע אם זה איתא בספה"ק, או שיש לו כן בקבלה, שהיות ונתנו לבני חו"ל יו"ט שני של גליות, ולכך נתנו במקומו לבני אר"י את ל"ג בעומר...

מרן שליט"א: הרי הוא ואחיו כולם מוצאם מצאנזער חסידים...

אב"ד לימנוב: אכן, והוסיף לי בדרך צחות, שבאם אני היית נוסע לחו"ל, וכי הייתי איזה מחותן ביו"ט שני של גליות, וכמו"כ כשאתם באים לכאן אין אתם מחותנים יותר, כי א"א להגיע לכאן ולהיות כמו שיינער מחותן... ואמר בדרך מוסר על אלו שבאים לשם לחצי שעה ועושים להם תמונה וכי זה נקרא להגיע לשם...

מרן שליט"א: כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע אמר פעם מוסר בשיעור חומרש"י לאלו שבאים מחו"ל לאר"י ונוסעים מציון לציון לומר להם "גוד ביי" שאז לא פועלים כלום...

אב"ד לימנוב: יש ווארט נפלא מהרה"ק רבי משה מסאווראן זי"ע על אמרם ז"ל (ביצה ט"ז ע"א) שאמר הקב"ה לישראל מתנה טובה יש בבית גנזי ושבתי שמה, דאיתא בזוה"ק דרבי שמעון הוא בבחי' שבת. **מרן שליט"א:** שמצינו שהתלמידים אמרו עליו אנת הוא שבתא דכולא שתא.

אב"ד לימנוב: והקב"ה צפה שהביהמ"ק עתיד להחרב ולא יהיה עוד כהנים בעבודתם ולווים בדוכנם, והאיך יהיה הנח"ר, ולכן נתן הקב"ה לזמן הגלות את יום ל"ג בעומר, וזהו הכוונה מתנה טובה יש לי "בבית גנזי" היינו בעת שהביהמ"ק יגנז, ומה המתנה, שבת שמה, היינו רשב"י שאיקרי שבת, ולך והודיע להם לישראל את המתנה הטובה הזו, וזה רעיון נפלא, ואמרת להיהודים שם בחו"ל שמפקקים על מה שמוציאים כסף להוצאות הדרך, ואמרת שאם ל"ג בעומר הוא בבחי' שבת הרי אמרו חז"ל שם על הוצאות שבת לוו עלי ואני פורע... ושבת הוא גם בחי' של שבת היא מלזעוק...

מרן שליט"א: זה שיש לו קצת הרגש מקדושת ומעלת היום אין צריך להסברים, וזה שאין לו הרגש בזה לא יועיל לו הסברים... ורואים אכן בזה שזה שבא לשם פעם אחת מושך אותו לבוא מדי שנה בשנה.

אב"ד לימנוב: אני רואה הרבה גם מאנ"ש פה שמגיעים בכל שנה ושנה, זהו כמו מחלה רח"ל שאם נופלים לתוכה א"א לצאת מזה... א גזונטע מחלה...

אב"ד לימנוב: הרי היהודים בחו"ל דרים באוירה אחרת מבכאן באר"י, שאין המעלה של אוירה דאר"י מחכים, ושאר מאמרי חז"ל בשבח ארץ ישראל, ואנו מושקעים יותר בגשם, ולכן צריך קצת יותר את יום

אב"ד לימנוב: הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע אמר שכל מי שעולה לציון התנא האלוקי רשב"י בל"ג בעומר קיבל הזמנה מיוחדת ממנו, שלהילולא אין באים בלתי קרוא...

מרן שליט"א: שמעתי מזאת גם מגיסי כ"ק האדמו"ר מזוועהיל [שליט"א] שאומר כן בשם זקינו הנ"ל.

אב"ד לימנוב: ואני שמח שאני נמצא ברשימת הקרואים... **מרן שליט"א:** הרי רואים בזה כח אלוקי, שאין זה יחיד, אלא רבבות רבבות אלפי ישראל ומכל המינים והסוגים, מפחותי העם עד בני עליה נוהרים למירון, ורואים בזה קול המון כקול ש-די.

אב"ד לימנוב: ורואים התעוררות שיש לאנשים בכל שנה ושנה להגיע לשם, אנו הגענו מיום חמישי שעבר עד למחר לפנות בוקר.

מרן שליט"א: גם אנו היינו שם ביום חמישי, שערכנו תגלחת לנכדי שיחי'.

אב"ד לימנוב: האם כ"ק מרן זי"ע היה נוסע בל"ג בעומר למירון?

מרן שליט"א: שנה אחת היה שם, ויותר לא נסע. אני נהגתי לנסוע בל"ג בעומר, אך בשנים האחרונות נמנע אנכי, שאין רצוני להפריע ליהודים, שהרי נעשה רעש ומהומה.

אב"ד לימנוב: זה לכד מביא התעוררות שרואים האיך שיראה לעת"ל, שראיתי שם אנשים פרומערס ביותר רוקדים יחד עם כאלו אנשים שלא היו נוגעים בהם בעד כל ממון שבעולם, ושם רוקד יחד עמו... וכך ראיתי בעיני עשרות פעמים, ורואים שיש שם איזה התעוררות מיוחדת.

מרן שליט"א: הרי בזוה"ק דריש יראה את פני האדון ה' דא רבי שמעון, ואפשר לרמז שכמו שיש עכשו אצל רשב"י כך יהיה לעת"ל.

מצינו שאמרו חז"ל (ברכות מט, ב) בשלשה אומר נברך וכו' במאה אומר וכו' ברבוא אומר וכו', ור"י הגלילי אומר לפי רוב הקהל הם מברכים, הרי שיש ענין של ריבוי הקהל, הגם שאין אנו פוסקים כן להלכה, אך יש ענין בכמות וריבוי אנשים להודות לה', וכמו"כ האנשים אשר עולים לציון הרי כולם באים להתפלל להשי"ת באמונה וצפיה לישועה. וא"כ הרי יש גם הענין של ברבוא אומר וכו'.

וזה הכל מכח אלוקי, מה עוד שרואים ציבור הנוסעים מתרבה משנה לשנה.

אב"ד לימנוב: אכן, אני כבר מגיע זה כעשרים שנה מדי שנה בשנה, ויש אנשים שאינם מבינים זאת...

מרן שליט"א: זה רק כאלו שלא היו שם, אך זה שבא פעם אחת מבין הייטב.

אב"ד לימנוב: הרי איתא כן בדגל מחנה אפרים, בני ישראל יוצאים ביד רמה ר"ת ברי"ש, שהוא נוטריקון רבי שמעון בר יוחאי שמכוחו נצא מהגלות.

מרן שליט"א: בפעם הראשונה שהיה כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע לביקור כאן בארה"ק, ונסע אצל המקומות הקדושים בטבריה, והיה אצל התנא רבי עקיבא וריב"ז ושאר התנאים הטמונים שם, ואח"כ היה אצל הבית החיים בחלקת תלמידי הבעש"ט זי"ע, אצל הרה"ק רבי מנדל מוויטעבסק זי"ע, ושאר הצדיקים הטמונים שם, ושהה שם זמן ארוך בתפילות ובבכיות, ולאחר מכן שאלוהו לפשר הדבר שאצל התנאים לא האריך כ"כ בתפילה כמו אצל תלמידי הבעש"ט זי"ע, ואמר אז: הנה עם התנאים אנו רחוקים יותר ממרחק מזרח למערב, ואין לנו קצה נגיעה אליהם, כפי שהתבאר פעם מרן הד"ח זי"ע שדיבר על אב"ד לימנוב: הגה"ק מהרי"צ מדושינסקיא זצ"ל נהג לילך בל"ג בעומר לציון שמעון הצדיק שבירושלים.

מרן שליט"א: זה היה מסתמא כי היה פריצות בחצר ציון התנא האלוקי רשב"י במירון, וכפי שאכן סיפר לי הגה"צ רבי יחזקאל (ראטה) שליט"א שזוכר עוד בזמנו שהיו נוהגים אנשים פחותים מהקיבוצים בסביבה לבוא לשם, ולרקוד בתערובת רח"ל, ולכן נמנעו הרבה מלנסוע לשם בל"ג בעומר, וכן מתרעם על כך הרה"ק ממונקאטש זי"ע שראה זאת בעת שהיה שם בל"ג בעומר, וב"ה שענין זה הוא אכשור דרא.

אב"ד לימנוב: אכן משנה לשנה נהיה הדרך לשם טוב יותר שמתקנים תיקונים גדולים בענין זה.

מרן שליט"א: הרי יש לזה שייכות להגאולה, כפי שנאמר בהאי ספרא יפקון מגלותא...

אב"ד לימנוב: שמעתי מחותני (האדמו"ר מפאפא) זצ"ל שהרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבוז זי"ע היה לו בכל יום שיעור בספר הזוה"ק, במשך כשעה, וג' רבעי שעה בכל יום היה לומד הדף השער, ובשאר ה"ט"ו מינוטין למד בכל יום זוהר לפי הסדר, ובכל יום למד פירוש אחר בהשער בלאט של הזוהר, והיה לומד זאת בדביקות עצומה, ופירוש אחד ממה שאמר יש שנשאר והוא מפורסם, שכתוב שם בשער: "ספר הזוהר מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי", ואמר שהפי' הוא "ספר" שזהו ספר, "זוהר" שמזהיר, "התנא" שהוא מלמד אותנו, "האלוקי" שיש אלוקים בשמים, ומי הוא זה, רבי שמעון בר יוחאי, ולמד זאת בבכיות ובדביקות.

מרן שליט"א: אין לנו שמץ מושג מגודל קדושתם, מרן הד"ח זי"ע אמר פעם באם היה תנא מביט עלינו מלמעלה (וה"ה אמורא) היה יורק עלינו כעל שרץ טמא, וזאת אמר מרן הד"ח זי"ע בענותנותו, ומה נאמר אנן שא"א לנו כלל להתחיל להבין גודל קדושתם, ומ"מ הרי רואים שיש שאר תנאים וצדיקי שרפי מעלה הטמונים כאן באר"י, ומ"מ לא נוסעים כ"כ כמו שנוסעים למירון, ומכך דמסתמא יש הארה מיוחדת והשפעה שהמשיך התנא האלוקי רשב"י לבני הדורות האחרונים.

אב"ד לימנוב: אמרתי לאחרונה במסיבה, שידוע התשובה בדברי חיים ח"ב אבה"ע ז"ס י"ד וט"ו, בנוגע להרה"ק רבי יהושע מטומשוב זצ"ל, שאחרי עשרים

זה, שמיום זה יש חיות לכל השנה, כמו שב"ק דאיתא מהבעש"ט הק' עה"פ שבת וינפש ודרשו חז"ל כיון ששבת וי אבדה נפש, (פירוש כמו שהעשיר מרגיש יותר בצער העוני יותר מן מי שהוא עני בתולדתו כן הצדיק שהיה לו נשמה יתירה ואור גדול וקדוש בשבת, מרגיש יותר בצאת השבת מה נאבד ממנו יותר מן ההדיוט (עיין בעש"ט עה"ת פרי יתרו).

מרן שליט"א: כן איתא בזוה"ק כל איתערותא דלעילא ולתתא ביומא שביעאה תליא.

מרן שליט"א: היום אמר לי הגאון הגדול רבי יחזקאל ראטה [שליט"א] גאב"ד קארלסבורג, ששמע מהגה"ק הרמ"א פריינד זצ"ל גאב"ד ירושלים ששמע מהרה"ק מנאסאד זי"ע שיומא דהילולא דהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע מעלתה גדולה כמו הילולא דרשב"י בל"ג בעומר, והוא רעיון נורא.

אב"ד לימנוב: הגה"ק מהרי"צ מדושינסקיא זצ"ל נהג לילך בל"ג בעומר לציון שמעון הצדיק שבירושלים.

מרן שליט"א: זה היה מסתמא כי היה פריצות בחצר ציון התנא האלוקי רשב"י במירון, וכפי שאכן סיפר לי הגה"צ רבי יחזקאל (ראטה) שליט"א שזוכר עוד בזמנו שהיו נוהגים אנשים פחותים מהקיבוצים בסביבה לבוא לשם, ולרקוד בתערובת רח"ל, ולכן נמנעו הרבה מלנסוע לשם בל"ג בעומר, וכן מתרעם על כך הרה"ק ממונקאטש זי"ע שראה זאת בעת שהיה שם בל"ג בעומר, וב"ה שענין זה הוא אכשור דרא.

אב"ד לימנוב: אכן משנה לשנה נהיה הדרך לשם טוב יותר שמתקנים תיקונים גדולים בענין זה.

מרן שליט"א: הרי יש לזה שייכות להגאולה, כפי שנאמר בהאי ספרא יפקון מגלותא...

אב"ד לימנוב: שמעתי מחותני (האדמו"ר מפאפא) זצ"ל שהרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבוז זי"ע היה לו בכל יום שיעור בספר הזוה"ק, במשך כשעה, וג' רבעי שעה בכל יום היה לומד הדף השער, ובשאר ה"ט"ו מינוטין למד בכל יום זוהר לפי הסדר, ובכל יום למד פירוש אחר בהשער בלאט של הזוהר, והיה לומד זאת בדביקות עצומה, ופירוש אחד ממה שאמר יש שנשאר והוא מפורסם, שכתוב שם בשער: "ספר הזוהר מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי", ואמר שהפי' הוא "ספר" שזהו ספר, "זוהר" שמזהיר, "התנא" שהוא מלמד אותנו, "האלוקי" שיש אלוקים בשמים, ומי הוא זה, רבי שמעון בר יוחאי, ולמד זאת בבכיות ובדביקות.

מרן שליט"א: אין לנו שמץ מושג מגודל קדושתם, מרן הד"ח זי"ע אמר פעם באם היה תנא מביט עלינו מלמעלה (וה"ה אמורא) היה יורק עלינו כעל שרץ טמא, וזאת אמר מרן הד"ח זי"ע בענותנותו, ומה נאמר אנן שא"א לנו כלל להתחיל להבין גודל קדושתם, ומ"מ הרי רואים שיש שאר תנאים וצדיקי שרפי מעלה הטמונים כאן באר"י, ומ"מ לא נוסעים כ"כ כמו שנוסעים למירון, ומכך דמסתמא יש הארה מיוחדת והשפעה שהמשיך התנא האלוקי רשב"י לבני הדורות האחרונים.

מפשעווארסק זצ"ל ששמע מחותנו כ"ק האדמו"ר רבי איציקל זצ"ל שנסע פעם ביארצייט לצאנז, והיו שם אלפים מישראל, שלא הצליחו ליכנס לתוך האוהל, וכל הבית החיים היה מלא, ונצרך לחכות שעות עד שיכלו להכנס, ותיאר באריכות האין שהיה נראה, ואמר שהנסיעות הגדולות היה לקאליב בז' אדר, אח"כ היה לצאנז בכ"ה ניסן, ולליזענסק אמר שהיה שם פעם ביום היארצייט, ושחקו עליו שהוא נוסע שגם היהודים שהיו דרים בשכנות לא היו הולכים לציון, והיה שם במשך יום הילולא, ולא הגיעו לשם יותר כחמישים יהודים... והפטיר רבי איציקל ואמר: און היינט ווייסט מען נישט וואס צאנז איז...

מרן שליט"א: גם בזה רואים דבר פלא, שהרי יש גדולים וקדושים מתלמידי הבעש"ט זי"ע ואין נוסעים אל הציונים, ורק יש כמה שנוסעים, ומסתמא הוא הענין כפי שאמרנו שכלל ישראל יש להם הרגשה ושייכות לצדיקים מסוימים.

אב"ד לימנוב: כן שמעתי על כ"ק הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל שנסע אל הציונים באירופה ולא היה לו כ"כ התעוררות כמו שהיה לו כשהגיע לצאנז, וזאת משום שנתלווה פעם אל זקינו הרה"ק מנאסאד זי"ע כשנסע בכ"ה ניסן לצאנז, והיה זה חקוק על לבו ההתעוררות שהרגיש אז לכל ימיו.

מרן שליט"א: הרי הרה"ק מנאסאד זי"ע לא הסיח דעת מצאנז...

הגה"צ רבי יעקב שלמה מייזליש שליט"א אב"ד לימנוב, בקו"פ, יום שני פר' בהר בחקותי כ' אייר תשס"ד

מרן שליט"א: אך את הבנין גופא הקים הגה"ק רבי אברהם גאלנטי זי"ע, ואומרים שמלפנים היה בלא הכיפה מלמעלה וזאת בנו בשנים שלאחר מכן.

מרן שליט"א: יה"ר שיקויים וחרב הוצאת מתערה שלפת נגד צורריך...

הגר"ס פריינד זצ"ל: ידוע על הרה"ק מרוזין זי"ע שהוא הרי קנה את זכות ההדלקה שם על ציון הרשב"י, וביקש פעם שיתארו לפניו הנעשה שם במירון בל"ג בעומר, ואמרו לו שמצד אחד הוא כיוהכ"פ ובצד אחד כשמחת תורה...

מרן שליט"א: הרי מובא על האור החיים הק' שעלה על ההר על ידיו ורגליו מפחד וקדושת המקום... וזה היה האוה"ח הק', ומה נעני אנן...

הגר"ס פריינד זצ"ל: שמעתי מכמה יהודים שהיו עם כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בפעם הראשונה שהיה במירון, וגם ראו על פניו היראה הגדולה והפחד כשעלה על ההר כעין מה שמסופר על האוה"ח הק'...

מרן שליט"א: הרי רבי חיים ויטאל מביא מעשה נורא ברבי אברהם הלוי שהיה אומר נחם בכל יום, ופעם היה בל"ג בעומר במירון ואמר גם שם, ונגלה רשב"י

שנה מן הנישואין עדיין לא נפקד בזש"ק, ורצה לגרש את אשתו, אך היא לא הסכימה ורצה לגרשה בעל כרחה, ומאריך שם הדברי חיים בתשובה שלצורך מצוה יש להקל לעבור על תקנת רגמ"ה, ועוד צירופים להלכה, אך מסיק לבסוף וז"ל: אך מחמת שהוא דבר חדש איננו סומך על עצמי עד שיסכימו עמי איזה גדולים וכו', והכוונה היתה על הגאון בעל השואל ומשיב זצ"ל, והחידושי הרי"ם זצ"ל, ושניהם גם הסכימו להיתר, אך החידושי הרי"ם כתב 'וביותר שיפעל מכח תפילתו וקדושתו כרבי שמעון בר יוחאי בדורו', ואכן למעשה נושע ולא גירש אותה, ונפקד בזש"ק, ויש שהוציאו מהלשון הזה שיש דמיון בין מרן הד"ח להתנא רשב"י.

זקני הגה"צ מויטצען זצ"ל היה אומר שהוא נכד מרבי שמעון בר יוחאי... שהרי היה נכד מרן הדברי חיים זי"ע שהוא בחי' רשב"י, שהרי כך העיד החידושי הרי"ם זי"ע על זקה"ק מצאנז זי"ע.

מרן שליט"א: שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שהיה פעם אצל מרן הד"ח זי"ע איזה ענין של פקודת ישועה לאחד בזש"ק, ונענה מרן הד"ח זי"ע שלזה נצרך כוחו של רבי שמעון בר יוחאי, ונענה החסיד המופלג רבי שבתי מטורנא שהיה עוד מהיושבים אצל הרה"ק מראפשיץ זי"ע ואמר הרי רבי שמעון בר יוחאי עבד את השי"ת במסירות נפש, וגם הרבי עובד את השי"ת במסי"נ, וכפי שרשב"י יכל לעשות (כמובא במדרש), כמו"כ יכול הרבי לפעול, וכמובן שההוא נושע בפקודת ישועה ורחמים.

אב"ד לימנוב: שמעתי מכ"ק האדמו"ר רבי יעקב

מרן שליט"א: מזל טוב לתגלחת של נכדיכם בל"ג בעומר, אסאך נחת, 'הוא יברך את הנערים'... האם היה בכוחכם לנסוע למירון בל"ג בעומר...

הגר"ס פריינד זצ"ל: ב"ה...

מרן שליט"א: רואים דבר פלא שרבות יהודים נוסעים לשם, וכולם חוזרים לחזור לבתיהם בשלום, ואין לך נס גדול מזה...

הגר"ס פריינד זצ"ל: אכן, גם הכניסה למערה הוא נס מהדוחק הגדול... לי היו שני אברכים שאחזו בידי ונכנסתי לשם בעזרתם, אך גם היה מסירות נפש מצדי ומצידיהם...

מרן שליט"א: הרהרתי השבוע בזה - גם אני הייתי שם יומיים לאחר ל"ג בעומר - מדוע נדחקים דייקא אל מקום המציבה, כי לכאורה הרי הקבר עצמה הוא למטה, ולמעלה רק מכוון נגד מקום מנוחתו, וא"כ אין נפק"מ בתוך המערה באיזה מקום עומדים ומתפללים...

הגר"ס פריינד זצ"ל: אכן, גם אני מהרהר בזה תמיד, ורק משום שנהגו כן מקדמת דנא... הרי זה אחד מהמקומות שהאריז"ל גילה המקום, וכן כל שאר הקברים בגליל...

משמיה דמרן הד"ח, שבפטירת משה רבינו מצינו שנשתכחו מאות הלכות, משא"כ אצל רשב"י הק' נתגלה אור תורה.

מרן שליט"א: הרי משה רבינו לא נכנס לארץ ישראל, שאמר לו הקב"ה רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. **הגר"ס פריינד זצ"ל:** שמעתי מהרה"ח ר' ישראל רוזנצוויג זצ"ל שהסתופף אצל כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל, וגם אצל גדולי המקובלים בירושלים, ואמר לי בשם אחד מהגדולים שאמר, שמי שידוע אמאי בז' אדר הוא יום תענית ובל"ג בעומר הוא יום שמחה מבין אמאי ציוה הרה"ק הרבי ר' מנדלי מרימנוב זי"ע להדליק נר ביומא דהילולא דיליה, וסיים לי ר' ישראל שהוא בעצמו אינו מבין הטעם לכך, אך כך מקובל אצלו, הוא הרי הבטיח שמי שידליק נר עבורו יעשה טובה בשבילו.

הגר"ס פריינד זצ"ל: האם מרן שליט"א היה פעם אצל ציון הרה"ק מרימנוב זי"ע?

מרן שליט"א: לא, הרי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע לא סבירא ליה לנסוע לחו"ל לציונים...

הגר"ס פריינד זצ"ל: כהיום יש הרבה שואלים האם מותר לצאת לחו"ל להשתטח על קברים, ומלפנים לא היה כזאת, ורק להיפוך שהגיעו לאר"י לילך לקבר רחל ולמערת המכפלה ולשאר ציונים, אך מהכא להתם לא שמענו מעולם, אך מאן דעביד הכי לא משתבש...

שמעתי מאחד שבג' ימים היו נסיעות גדולות בחו"ל, בז' אדר לציון הרה"ק מקאליב זי"ע, בל"ג בעומר לציון הרמ"א בקראקא, ובכ"א אדר לציון הרה"ק הנועם אלימלך זי"ע, וטעם יש בדבר דבז' אדר הוא יום פטירת משה רבינו אך היות ולא ידע איש את קבורתו נוסעים לקאליב, ובל"ג בעומר שהרי כאן בארה"ק היה השמחה הגדולה במירון לכן היו נוסעים לקראקא, והרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע הרי הבטיח שמי שיהיה אצלו לא ימות מן העולם בלא תשובה, ולכן היה נהירה גדולה לציונו בליזענסק.

עם הגאון הגדול רבי סנדר פריינד זצ"ל מגדולי ירושלים ביום א' פר' נשא ר"ח סיון תשס"ג

אל האריז"ל ואמר לו שיאמר לרבי אברהם אמאי אומר "נחם" ביום שמחה שלו ויראה בנחמה, ואכן לא עברו ימים מרובים ונפטר בנו, והוא מעשה נורא...

הגר"ס פריינד זצ"ל: אמרתי שרואים בזה דבר פלא, דכל ענין ל"ג בעומר הוא רק ע"פ דרך הנסתר, דהנה במג"א מביא זאת (סי' תצ"ג סק"ג) ומביא רק שגדול אחד היה רגיל לומר נחם בכל יום ואמרו גם בל"ג בעומר ונענש, ואינו מביא הטעם למה נענש ומה גדלות יום ל"ג בעומר, והיינו כיון שזהו יומא דהילולא דרשב"י זה צריך להיות בנסתר, ועוד בזה פליאה דהנה שם בשו"ע ישנם ג' שיטות באיזה ימים בימי הספירה נוקטים אבילות, די"א דעד ל"ד בעומר נפטרו תלמידי ר"ע, וי"א דבימים שאין אומרים תחנון לא מתו ולנגד אלו הימים קבלו עליהם אבילות, ובמ"ב (בביה"ל ד"ה יש) מביא מהפמ"ג דלפי טעם זה ישנו יום אחד שאין צריך לנהוג אבילות ובחרו ביום ל"ג בעומר ואולי מאיזה טעם, עכ"ל, ואינו מביא טעם דהוא הילולא דרשב"י, והכל הולך לטעם הנ"ל שע"פ נגלה אין מקום לזה ורק ע"פ דרך הנסתר, ורק החיי אדם מביא הטעם דהוא משום הילולא דרשב"י, ופלא הוא שהפמ"ג אינו אומר הטעם, ורק החיי אדם שהיה מתלמידי הגר"א כותב דאולי הטעם הוא משום הילולא דרשב"י... והרי ידוע שיטת החת"ס זי"ע שמתרעם על השמחה ביום זה...

מרן שליט"א: אך הרי רואים כהיום השמחה הגדולה, וזאת לפי שככל שמתקרבים לימות המשיח נתגלה יותר הסוד בזה, בבחי' לכשיפוצו מעינותך חוצה... והרי רואים שגובר הנהירה משנה לשנה...

מרן שליט"א: ידוע קושית מרן הדברי חיים זי"ע אמאי רואים שביום ז' אדר יום פטירת משה רבינו הוא יום תענית ולאידך בל"ג בעומר יום פטירת רשב"י הוא יום שמחה.

הגר"ס פריינד זצ"ל: ומה תירץ מרן הד"ח זי"ע על כך? **מרן שליט"א:** שמשה רבינו לא השלים כל מה שרצה בעוה"ז, ומשא"כ רשב"י השלים הכל. **הגר"ס פריינד זצ"ל:** אני שמעתי תירוץ אחר אך לא

גליון זה נדבת

ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' שמעון זאב גרוסמן הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה בפעונו בפז"ט

שפחת אירוסיה הבן

המו"ט בתו"ש החבר צבי אלימלך נ"י

עב"ג בת הרב אהרן פרדכי גרין הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו העופד ליפנינו בהפצת דברות הקודש

פידי שבת בשבתו במאנסי

הרה"ח ר' ישראל פרדכי גרוסמן הי"ו

ולסבים הג"ר יעקב קאפיל גרין שליט"א

והג"ר יהודה צבי גלנץ שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלפיא

גליון זה נדבת

ידידו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הר"ר חיים אלעזר שטרויבל הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה בפעונו

שפחת הולדת הבת תחי

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לחותנו הרב שרגא ליפשיץ שליט"א - פעיה"ק

ולאמו פרת שטרויבל תחי' - פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלפיא

בַּחצֵרוֹת קִדְשֵׁינוּ

יום סגולה וישועה

היערכות רבתית למעמד ההדלקה המרכזית בצל הקודש
במוצאו של שביעי של פסח, רגע אחרי שכלי הפסח אופסנו בשמירה אדוקה במרומי הבוידעם, ועמך בית ישראל החל להתרגל מחדש אל ימי השגרה, מיהרו בהנהלת מעמד ההדלקה המרכזית השנתית 'הוד שבהוד', אשר מאורגן ומנוהל על-ידי תלמוד-התורה 'דרכי אבות' בקרית מלך רב, להתיישב לפגישת היערכות שעסקה בעיקר בשאלה: 'איך מוסיפים עוד מאות מקומות עמידה וישיבה נוספים, לרווחת המוני אנשי שלומנו אשר מגיעים להסתופף בצל הקודש בעידן רעוא דרעווין, בהילולא דבר יוחאי?'

הצורך החיוני בהוספות המקומות הרבים, נוצר בהפקת הלקחים מול אשתקד, ל"ג בעומר תשפ"ב, אשר למרות שההדלקה התקיימה ברחבת הענק בדרומו של ההיכל הגדול, בתוספת מרובה של מאות-מאות מקומות, עדיין צר היה המקום מהכיל את אלפי אנשי שלומנו אשר נקבצו ובאו מכל קצווי ארץ ואף מן הגולה, להיות נוכחים במעמד הנשגב, מעמד ישועות והשפעות, מעמד ההתדבקות בתנא האלוקי בצילו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

לאחר שבועיים של בדיקות בטיחות, התקבלה ההחלטה: השנה יתקיים המעמד הגדול בהיכל הגדול 'היכל רוזנברג' הממוזג, בכך יתווספו מקומות רבים על-גבי הפארענצ'עס, מלבד מאות רבות של מקומות ישיבה שיתווספו. המדורה הבודהית תוסט ממקומה לאחר הדלקתה ותוצא אל מחוץ לשער החשמלי הגדול - כך שאשו של רשב"י עדיין תלהט לעיני כל הקהל, בעוד שהעשן והפיח יתנדפו ברוחות החיצוניות. לפי התוכנית, תוקם בימה רחבת ידיים שתשמש כמתחם לריקודי הקודש לאחר ההדלקה, לקומם קהל עדתנו בהילולא דבר יוחאי.

במהלך המעמד הגדול, יפעל גם מתחם ח"י רוטל בצדו הדרומי-חיצוני של ההיכל הגדול, כאשר המוני אנשי שלומנו יזכו לקיים את סגולת ח"י רוטל הנודעת אשר רבים וגם רבים נושעים בה מדי שנה בשנה בישועות מופלגות למעלה מדרכי הטבע, בנדבת 360 ש"ה להוצאות ח"י הרוטל וההדלקה. תורמי ח"י רוטל גם יזכו לזכייה הנכספת, להירשם ולהיפקד בפקודת ישועה ורחמים ב'קוויטל' המרומם אשר יקרא כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת המעמד הכביר, כאשר כל צינורות של ישועה וסגולה, רפואה ופרנסה, פתוחים לרווחה, בזכות אדוננו בר יוחאי. ובנוסף לכך, ייכנסו התורמים הנכבדים להגרלה הנדירה, בה יוגרל 'כד שמן משחת קודש' בו יוצק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את שמן הזית הזך למדורה הגדולה לכבודו של איש אלוקים קדוש הוא - רבן שמעון בר יוחאי.

גם השנה תינתן הזכות הגדולה ליצוק שמן זית זך על מדורת רשב"י, בנדבת 72 ש"ה, לכבודו של התנא האלוקי אשר פוטר את העולם כולו מן הדין.
עולו ואתכנשו, צאנז'ע חסידי, להילולא דבר יוחאי - - -

נוסד ונפתח "כולל לומדי ערב"

בבית מדרשנו ברחוב רב אשי בבני ברק

עם פתיחת זמן הקיץ התקבלה הבשורה המשמחת והמרעננת על הוספת חוליה נוספת ומבורכת בהתפתחותו של בית מדרשנו ברחוב רב אשי בבני ברק, עם ייסוד ופתיחת שערי "כולל לומדי ערב", בו שוקדים על התורה עשרות אברכים ממתפללי בית המדרש בהתמדה נפלאה וחשקת התורה.

כל העובר בסמוך לבית המדרש בלילות שומע את קול התורה ההולך וחזק מאד ומאיר את לילות עיר התורה בני ברק, גם לרבות הנכנס אל תוככי בית המדרש עומד נפעם ונרגש נוכח בית המדרש המלא מפה לפה באברכים העומדים בבית ה' בלילות, רכונים על ספרי הגמרא וההלכה, זוגות-זוגות של חברותות יושבים ולומדים בהתמדה בסוגיות הגמרא וההלכה, כאשר לצד לומדי הכולל יושבים והוגים בתורה עוד ממתפללי בית המדרש הבאים אף הם לקבוע עתים לתורה בין כותלי בית המדרש באווירה נפלאה זו של קול תורה המהדהד ברמה.

לטובת החזקת הכולל והמשך קיומו והרחבתו, פונים בימים אלו האברכים החשובים הנושאים בעול הנהלת הכולל אל כל אשר דבר התורה יקר ללבו לקחת מקח טוב לעצמם ברכישת זכות לימוד תורה ברבים בלילות; זכות סדר לימוד אחד בסך 300 ש"ח, או זכות לימוד של שבוע בסך של 1500 ש"ח, כאשר לומדי הלילות יקדישו את חוק לימודם לזכותכם או לעילוי נשמת יקיריכם. לרכישת זכות ניתן לפנות אל הנושאים בעול החזקת הכולל: הרב לוי יצחק שלמה שימון הי"ו בטל' 053-4105573, והרב משה אונסדורפר הי"ו בטל' 058-3226717, ולזכות לזכות הנפלאה ולברכת 'ברוך אשר יקים דברי התורה הזאת'.

בעוד שבוע זה מתחיל: ימי ההצטרפות של "הצעירים"

למען עתידם, במסגרת התאגדות כלל אנ"ש סביב

תכנית "בנה ביתך" של שפע חיים ורחמים

בעוד כשבוע, בפרשת בהר-בחקותי, בימים א-ה, יוכרע גורל עתידם של למעלה ממאה אברכים חסידי צאנז שנישאו השנה החל מחג השבועות תשפ"ב ועד לחג הפסח האחרון, לקראת הצטרפותם למיזם הגדול "בנה ביתך" של מפעל החסד דחסידי צאנז "שפע חיים ורחמים".

כאמור, כמידי שנה בחודש אייר, מצטרפים כל האברכים שהתחתנו בשנה האחרונה, ל"בנה ביתך" בשפע חיים ורחמים, התכנית שמאגדת את כלל אנשי שלומנו, להבטיח בס"ד את הדיור לנו ולבנינו, כשאיפת

ומעוניין להעבירה הלאה, ניתן להשאיר הודעה 24 שעות ביממה בטל' הנ"ל, שלוחה מס' 4.

"אנחנו שוקדים כל העת על רעיונות חדשים, ורוצים לשמוע גם מההורים או מהציבור כל הצעה שתוכל להועיל, ובלבד שירבו שמחות בישראל. המשרד פתוח בכל ערב, נשמח להשתמע" – אומרים במרכז 'שמחם' שב"ה ליוו במשך זמן שידוך שנסגר השבוע בשעה טובה ומוצלחת, ועוד בית נבנה בישראל.

תלמידי שיעור א' בישיבה"ק מתיבתא דברי חיים מסכמים בשמחה רבה זמן חורף מלא וגדוש בתורה וירא"ש

עם סיום זמן החורף ותחילת זמן הקיץ, שהתחילה בצל המעמד הכביר מעמד כבוד התורה ביומא דהילולא רבא של ראש שושילתא דדהבא מרנא הדברי חיים ז"ע ביום כ"ה ניסן העעל"ט, בה התעטרו קרוב ל-40 בחורים בעטרת תפארת בתואר 'החבר' ע"י כ"ק מרן שליט"א, אחר שנבחנו על למעלה מ-600 דפי גפ"ת, מסכמים צוות הישיבה ובחורי החמד בסיפוק רב את זמן החורף העעל"ט, אשר היתה כל כולה מקשה אחת של התעלות בתורה עבודת חסידות ויראת שמים.

עם תחילת הזמן בחודש חשוון העעל"ט, נמסרו סדרת שיעורים על ידי המנהל הרוחני הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר שליט"א, בענין עבודת התפילה והמסתעף, מה שהביא וגרם להתעוררות רבתי בכל ענייני התפילות אצל הבחורים החשובים נ"י.

בהתקרב ימי החנוכה בחודש כסלו, כינס המנה"ר שליט"א את כלל הבחורים לחבורה כללית, במהלכה בישר להם על מבצע מיוחד של לימוד ברציפות בכל סדר אחה"צ כהכנה לקראת הדלקת הנרות. וכן מבצע לעידוד לימוד ועיון בספרי חסידות המעוררים נפש האדם לתשוקה לקרבת אלוקים ועבודתו ית"ש. לבחורי החמד חולק טבלאות לציון הלימודים, כשבסיום המבצע, הוענק שי מנחת הוקרה כאות הערכה להתעלותם בתורה ועבודת השי"ת.

את ימי השובבי"ם ואש הקודש אשר להטה בהיכל המתיבתא לא ניתן להעביר כלל וכלל ע"ג דיו ודף, כאשר כל יום היה נראה כיומה הראשון של ימי השובבי"ם, כשהבחורים סוחפים איש את רעהו בהשתדלות וחיזוק לעסק התורה הק', כפי שאיפת ובקשת אבינו רועינו כ"ק מרן שליט"א. בסיום ימי השובבי"ם קצרו תלמידי הישיבה את זריעתם בשמחה, כאשר בימי השובבי"ם צברו סך קרוב ל-25,000 שעות רצופות של לימוד התורה בתענית הדיבור.

בשב"ק פר' יתרו, התאספו כלל תלמידי שיעור א' לערוך את סעודות השבת קודש בצוותא חדא, ובראשות המנה"ר שליט"א, כאשר כל מאכלי השבת הוגשו בהרחבה ע"י הנהלת היכלי התורה והחסד.

במהלך הסעודות לובנו יחדיו כל ענייני עבודת יום השב"ק, אם זה בסדר הזמירות, או בענייני סדר

קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע בצוואה הקדושה, וכפי אשר מצווה עלינו על ידי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

הצעירים, רובם ככולם, בזכות התכנית של "שפע חיים ורחמים" זוכים להיכנס לקורת גג משלהם בלי לשפוך את דמם – תרתי משמע – של ההורים. זאת תודות לתכנית הייחודית לחצר קדשנו. מכורח הכרת הטוב, ומכורח הדאגה גם לצאצאים, ובוודאי מכורח המוטל עלינו לסייע אחד לשני – מצטרפים כל הצעירים בחודש זה, בין הימים א-ה (ט"ז-כ' אייר), ל'בני ביתך'.

ימי הצטרפות אלה, מגלמים בתוכם הטבות מיוחדות. המצטרפים במועד הנקוב זכאים להשתלב בתכנית בתשלום מופחת ומדורג במשך כמעט 8 שנים. "החכם עיניו בראשו" – אומרים בשפע חיים ורחמים – "ומבין את הצעד ההיסטורי והמכריע בחיי המשפחה שלו, שיהיה בשבוע הבא. ב"ה גם אשתקד הבינו זאת רוב רובם של הצעירים שהתחתנו במהלך השנה, וכך גם יהיה בעז"ה השנה".

בסיכום יוצא שהמצטרפים יקבלו הנחה בשווי של אלפי ₪ בתקופה של כמעט שמונה שנים בתשלומים החודשיים של "בנה ביתך". צעירים אלה יזכו גם לפטור מתשלום דמי פתיחת תיק, 50% הנחה בטיפול תיק המשכנתא – שמגלמים יחדיו הנחה של אלפי ₪.

האחראי על פרויקט הצעירים הוא מוה"ר שמואל גרינשטיין הי"ו בטל': 053-3104204.

מרכז 'שמחם' מציג:

\$1,000 סיוע להורים לילדים בשידוכים מעל גיל 22, בהצטרפותם למיזם חוצה קהילות בחצרות החסידיות

עם פתיחת מיזם חדש חוצה קהילות בחצרות החסידיות, שבא לסייע בעולם השידוכים למיועדים ומיועדות מעל גיל 20 – נתבקש מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז הפועל להרבות שמחה בישראל בסגירת שידוכים, להביא את הבשורה לאנ"ש חסידי צאנז שמצפים לישועה בזיווג הגון.

מדובר במיזם חדש בברכת גדולי ישראל, שבדרך הטבע ובסיעתא דשמיא יכול לבוא תועלת גדולה. מרכז 'שמחם' בחר אף לסבסד את המיזם הזה, על ידי סיוע של 1,000 דולר שיוענק לכל משפחה שבביתם בן או בת מעל גיל 22. תוקף הטבה זו הינו עד ערב ר"ה תשפ"ד.

ההורים שברצונם להשתלב במיזם זה, יכולים לפנות אל מרכז 'שמחם' ולקבל את הפרטים. המשרדים פתוחים בכל ערב בין השעות 19:30-22:30. רח' החוזה מלובלין 26, קרית צאנז נתניה. טל': 09-88-515-88. מזכיר המשרד הוא הר"ר יהושע לפשיץ הי"ו.

בתוך כך מזכירים מנהלי מרכז 'שמחם', מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו ומוה"ר מרדכי שבת גולדשטיין הי"ו, שניתן לקבל במשרד ובשעות הפעילות, רשימות שונות, כדי לסייע בשידוכים. כמו כן, מי שבראשו רעיון להצעה

אחר הזמירות למוצש"ק, נשמעו בקשב רב דבריו הנפלאים של הדומו"צ הגאון רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א, שהאריך בתורתו של בעל ההילולא, ובעובדות והנהגות המלמדינו דרך נכוחה בעבודת ה' ובעבודתו. כן העלה עובדות הרה"ג ר' נפתלי ליפשיץ שליט"א ממה ששמע מפיהם של זקני ירושלים.

בקשב רב נשמעו דבריו המתוקים של האורח הרב אברהם צבי קירשנבוים הי"ו מבני ברק, שתיבל דברי תורה וחכמה ממרן בעל ההילולא זי"ע, ואף האריך בעובדות קודש מפ"ק כ"ק מרן זי"ע, את דבריו סיים בשבח הקהילה שממשיכים את משנת בעל ההילולא בתורה ובחסד.

בסיום הסעודה נשמעו דברי שבח ותודה לגבאי בית המדרש שעמלו וטרחו בכל ימי החג וביותר לסעודת ההילולא שיהיה על צד היותר טוב.

בשכונת שפע חיים בבית שמש

ביום חמישי ערב ר"ח אייר זכו כלל בני הקהילה לנסיעה מרוממת לקברי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע הטמונים בבית החיים העתיק בטבריה. בראש ובראשונה עלו לצינונו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מויטעבסק זי"ע שיו"ד דיליה חל בשב"ק ר"ח אייר, לאחר שסיימו באמירת תהילים בטבריה, עלו לאתרא קדישא מירון לציין התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, שם התפללו תפילת ערבית ברוב עם.

לאחר שהות של זמן מה במירון המשיכו בנסיעה לקברו של התנא רבי ישמעאל כהן גדול זי"ע, שם התקיימה סעודת ראש חודש בבשר ודגים כיד המלך. משך שעה ארוכה הסבו כל בני הקהלה יחדיו, ושוררו ניגוני שבת בערגה וכיסופין לא"ל אשר שבת ברא.

מפי כל בני קהלתנו הק' נשמעו ברכות שבח ותהלה קדם האברך כמדרכו הר"ר משה אריה שימון הי"ו אשר יזם וארגן את הנסיעה על הצד הטוב ביותר, כמו גם לכלל התורמים את הוצאות הנסיעה. ברכות מיוחדות נקשרו להר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו מנכ"ל מוסדותינו הק' בבית שמש, ולהר"ר משה מאיר קליין הי"ו שהשתתפו בעין יפה בהוצאות.

ביום שני ג' באייר העעל"ט, התכנסו שוב בני קהלתנו הק' לסעודת הילולא של הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר זי"ע. במהלך הסעודה נשמעו סיפורי קודש מבעל ההילולא. תשואות חן וברכות שבח נקשרו לראש הר"ר חיים אריה שימון הי"ו על ארגון הסעודה בטוטו"ד.

מסגרת לימוד חדשה בהיכל הכולל בלונדון

בהיכל הכולל בלונדון נפתחה חבורה חדשה ללימוד גפ"ת במסגרת חודשית, עבור קבוצה נבחרת מצעירי האברכים בקהלתנו הק' אשר חפצה נפשם לשקוד על דלתי התורה ולצלול בים התלמוד בין כתלי בית מדרשנו. לראש החבורה נתמנה הרה"ג ר' דוד הלברשטאם שליט"א נכד כ"ק מרן שליט"א.

המאכלים, והעניינים הרמוזים בזה מפי ספרים וסופרים, ובתורת רבוה"ק, ועוד ועוד. סעודות השבת נפרסו על פני משך שעות ארוכות של התעלות וקרבת אלוקים.

בנוסף לכל אלו, התקיימה במסגרת שיעורי העיון, התוכנית המיוחדת 'חווותא דשמעתתא', לעידוד לימון העיון, כתיבת המפרשים עלי גליון, ומסירת חבורות לפני חברים מקשיבים.

מידי תקופה עברו הרמיי"ם שליט"א על כתבי המפרשים של הבחורים, כשלאחמ"כ נערכו הגרלות על זכויות כספיים לרכישת ספרי קודש.

כמו כן אף הוכנו שאלות לחידודא ובהם דברים הנוגעים להלכה ולמעשה ע"י הרמיי"ם ורבנים שליט"א, אשר התשובות לשאלות היו מתוך דברי הגמ' ודברי הראשונים והאחרונים שנלמדו בתקופה זו בישיבה.

במהלך התכנית זכו הבחורים לעמול ולהתייגע על שאלות ועיונים שנערכו ע"י הגאון רבי יחיאל בויס שליט"א רב ביהמ"ד שפע חיים בנוה הורים פיעה"ק, הרה"ג רבי אשר ישעיה מוטצען שליט"א דומו"צ בבי"ד זכרון מאיר, ועוד.

אין ספק, כי כל פעולות אלו, ועוד רבות אחרות שלא הבאנו בכאן, הגבירו את קול התורה, והכניסו חשק ועידוד ללבבות בחורי החמד להמשיך להגות בתורה הק', ולהתעלות מעלות רמות, כה יתן ה' וכה יוסיף.

מהנעשה והנשמע בקרב קהילתנו הק' בבית שמש:

בבית מדרשנו ברמה ב' בבית שמש

גם בימים טרודים וימי בין הזמנים, שקק בית מדרשנו חיים של תורה ותפילה, כאשר האברכים והבחורים נצלו את שעותיהם הפנויות ללימוד התורה הקדושה בחדווה, ספונים בהיכל ה' רחוק משאון העיר, כאשר הגבאים דאגו לבל יחסר המזג, ואף את ניקיון בית המדרש נעשה בצורה שלא יפריע לקול התורה והתפילה. ימי הפסח עברה על בני קהילתנו ומתפללי בית מדרשנו בהתרוממות הרוח והנפש ובאחוות רעים, בתפילות והתכנסויות עילאיות ונעלות, חן וחדווה מיוחדת היה בהשתתפות האורח הגאון רבי דוד זאב רייך שליט"א רב קהילתנו הק' בצפת, שהאציל מהודו במשך כל ימי החג ואף מסר שיעורים מיוחדים בהלכה ואגדה, למען שפות הרווה את הצמאה. זאת מלבד שיעורי תורה שנמסרו ע"י הדומו"צ הגאון רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א.

במוצ"ש פרשת שמיני ליל כ"ה ניסן יומא דהילולא רבה של רביה"ק מרן הדברי חיים זיע"א, התכנסו ובאו אנ"ש מכל שכונות העיר לסעודת מלוה מלכה וסעודת הילולא מכובדת בהרחבה רבה.

סעודת ההילולא הוכנה בעזרתם ובאדיבות לבם של כמה וכמה מבני קהלתנו הק'.

במהלך הסעודה שוחחו על הרבה מהנהגותיו ותורתו הק' של בעל ההילולא זי"ע, וכן הועלו עובדות וסיפורי קודש נפלאים.

עם הופעת הספר הנפלא "פרי אהרן" על הלכות ברכות הנהנין, פרי עמלו של הרב אהרן יגר שליט"א, מחכמי ורבני כולל אדירי התורה דחסידי צאנז בבני ברק, אשר בין כותלי הכולל התחבר הספר בדיבוק חברים.

הספר מחולק לשני מדורים, מדור בירורי ההלכה, ומדור פסקי הלכה למעשה. בבירורי ההלכה מבוארים בהרחבה ובהירות, בעומק העיון ויושר הסברא, בירורי הלכה וחקירות הלכתיות נפלאות ממרחבי הלכות ברכות, ביאורים בדברי הנושאי כלים בשלחן ערוך, המבוססים על מובאות וציטוטים מספרי הראשונים והאחרונים, בפרט בענינים הנוגעים למעשה בכל יום אצל כל יהודי. ובמדור השני של פסקי הלכות מובאים בקצרה פסקי הלכה למעשה, לדעת את המעשה אשר יעשה האדם כדת וכהלכה, ובהם כמה וכמה דינים מחודשים ובלתי ידועים, כל אלו בשפה קולחת ותמציתית כשלחן הערו ומוכן לאכול.

הספר שיצא לאור בעימוד מאיר עיניים כתורה מפוארת בכלי מפואר מתקבל בימים אלו ברוב הערכה ויקר בקרב כל מבקשי דעת בכלל, ובקרב לומדי הלכה ויודעי דת ודין בפרט, אשר מברכים ברכות הנהנין על ספר ייחודי זה. את הספר ניתן להשיג בימים אלו בטלפון 052/7110325.

ברכות תודה נשמעו קדם ראש הכולל הרה"ג רבי חיים שלום אינטראטער שליט"א על סידור החבורה, וכן למנהל הכולל הר"ר אלחנן רייך הי"ו על היענותו המרובה להוסיף ספסלי בני מדרשא בחפץ לב. ויה"ר שחפץ ה' בידיהם יצליח ויזכו להתעלות במעלות רמות בלימוד התורה"ק.

החלה ההרשמה לשיבתינו הק'

שפע חיים לצעירים באלעד

מהנהלת ישיבתנו הק' שפע חיים באלעד נמסר, כי ההרשמה לשנת הלימודים הבאה שנת תשפ"ד תחל בסייעתא דשמיא ביום ראשון פר' אמור הקרוב ט' אייר, עד ליום חמישי י"ג באייר הבעל"ט.

לגבי תקופת המבחנים תבוא הודעה נפרדת. ניתן להשיג טפסי רישום: אצל הרה"ג ר' ישכר (בר"א) רייך שליט"א שו"מ דישיבה"ק בטל' 053/3106965, הרה"ג ר' משה ויזל שליט"א משגיח רוחני דישיבה"ק, בטל' 053/3172431, ובמשרדי מוסדותינו הק' בתאום מראש - רחוב רשב"י 16, טל' 03/9096664, או בפקס 03/9090101.

הספר החדש 'פרי אהרן' על הלכות ברכות

שוחרי הלכה והוראה התעשרו בימים אלו באוצר יקר

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' משה יוסף שווארץ הי"ו

אב"י ביוניאן סיטי

לרגל השפחה השרויה בפעונו

שפחת אירוסי הבת תחי

עב"ג החתן כמר שמואל צבי כץ נ"י

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' ליבוש שליט"א - פעיה"ק

ולחותנו הרה"ח ר' משלום פעלבערבוים הי"ו - וויליאמסבורג

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' נתן יחזקאל פרידמן הי"ו

אב"י באלעד

לרגל השפחה השרויה בפעונו במז"ט

שפחת אירוסי בנ

החתן המו"פ בתו"ש החבר יוסף נ"י

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' שלמה לוק הי"ו מפעיה"ק

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' בן ציון לוק הי"ו

והרה"ח ר' פאיר אליהו טילר הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' אברהם מרדכי אסקל הי"ו

אב"י ביוניאן סיטי

לרגל השפחה השרויה בפעונו

שפחת מולדת הנינה תחי

בת לנכדו הר"ר מנחם מענדל ווארלי הי"ו

אב"י בקרית צאנז טבריה

חתן חתנו הרה"ח ר' נתן דוב הי"ו,

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

כולל ויזניץ אלעד

בראשות הגרפ"ט שטיינמץ שליט"א

שעי' רשת הכוללים 'איגוד מוסדות ויזניץ' • בנשיאות מרן אדמו"ר שליט"א

זמרדכי גדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו

מעומקא דליבא ברגשות הומים ובהערכה עמוקה.
רון שיר ושבה קדם מע"כ האי גברא רבא, רב רבנן.
דורש טוב לעמו, מסוד בכל נפשו ומאודו רוחו ונשמדנו,
פולו נתון בפעולות מתמידות, להרים קרנה של תורה.
ידי אמונה בהחדרת קנייני תורה באהבה קודנת.
אשר עומד על גבינו תמידין כסידרן בנאמנות וחביבות יתירה
להטעימנו מאוצרותיו הבלתי נדלים בכל מכמני התורה, שייף עייל
ושייף נפיק, התורה משוש הייו וממנו תוצאות חיים ה"ה

הגאון רבי פרדכי שווארץ שליט"א

ראש מגמת 'השלמת הוראה' בכוללנו
לרגל השפחה השרויה ברענונו בהולדתנו שיהי'

ברכת תורה צרופה בכבוד ויקר לע"כ אשר הגדיל עשו בחלוקת

מענוק נכבוד לכבוד הרגל

לרבנו ולומדי כוללנו

יה"ד ומעשיו הברוכים להרבצת תורה ויראה, לצד דאגתו התמידית להצלחתנו
ושגשגנו בכל המישורים יעלו ויבואו, ויזכה עוד רבות בשנים להעמיד לגיונות
של תלמידי חכמים ממנו תצא תורה והוראה לעם ה' בבריאות איתנה ושלמות
הנפש, הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא וכל אשר יפנה ה' יצליח בידו.

כעתידת וברכת:

רבני ולואקי הכולל

בעצה שו"ת

מיזם חדש, חוצה קהילות:

יש לנו בשורה בשבילך!

יש לך
בית
ילדים
מעל
גיל 20?

יש • YES • יונקים

ניתן לקבל
את הפרטים
במשרדי
'שמחם'
בפגישה
אישית,
או בשיחה
טלפונית

לתשומת לבך

'שמחם' משתתף

בסכום של \$1,000

להצלחת המיזם החדש

לגילאי 22 והלאה

במצע מיוחד עד ר"ה הבעל"ט

בשם ה'
נעשה ונצליח
ישראל חיים באומנות
מרדכי שכני גולדשטיין

הצעות

יש לכם הצעה שנוראית מתאימה ורוצים להעביר הלאה? ניתן להשאיר הודעה 24 שעות ביממה בטלפון בשלוחה 4

רשימות

ניתן לקבל רשימות לשם השתדלות בשידוכים, בכל ערב בשעות הנ"ל, אצל המזכיר הד"ר יהושע ליפשיץ הי"ו

משרדנו פתוחים בכל ערב בין השעות 19:30-22:30
רח' החוזה מלובלין 26, קרית צאנו נתניה • טל': 09-88-515-88

בסייעתא דשמיא

מחיה זיין טויזנטע יודען בהלולא דנר יוחאי

הדרים

עיר וקדיש מן שמיא נהית
הלא תשכח מפי זרעו

שטעלן זיין
העמדת ח"י רוטל משקה
והכרזת שמכם בשוה"ט
בתרומת 180 ₪ ומעלה

קיפ"ט א פארזיכערטע ישועה בזכות אדוננו נר יוחאי

הרימו נדבת לבכם למען אירוח והסעדת
אלפי אנ"ש העולים להסתופף
בצילא דמהימנותא אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
ביומא קדישא ל"ג בעומר

קיפ"ט'ס ישועות בזכותיה דרבי שמעון נר יוחאי התנא האלוקי:

הר"ר משה דב לוינשטיין
053-314-4654

הר"ר יצחק יהושע ווינברגר
053-313-9913